

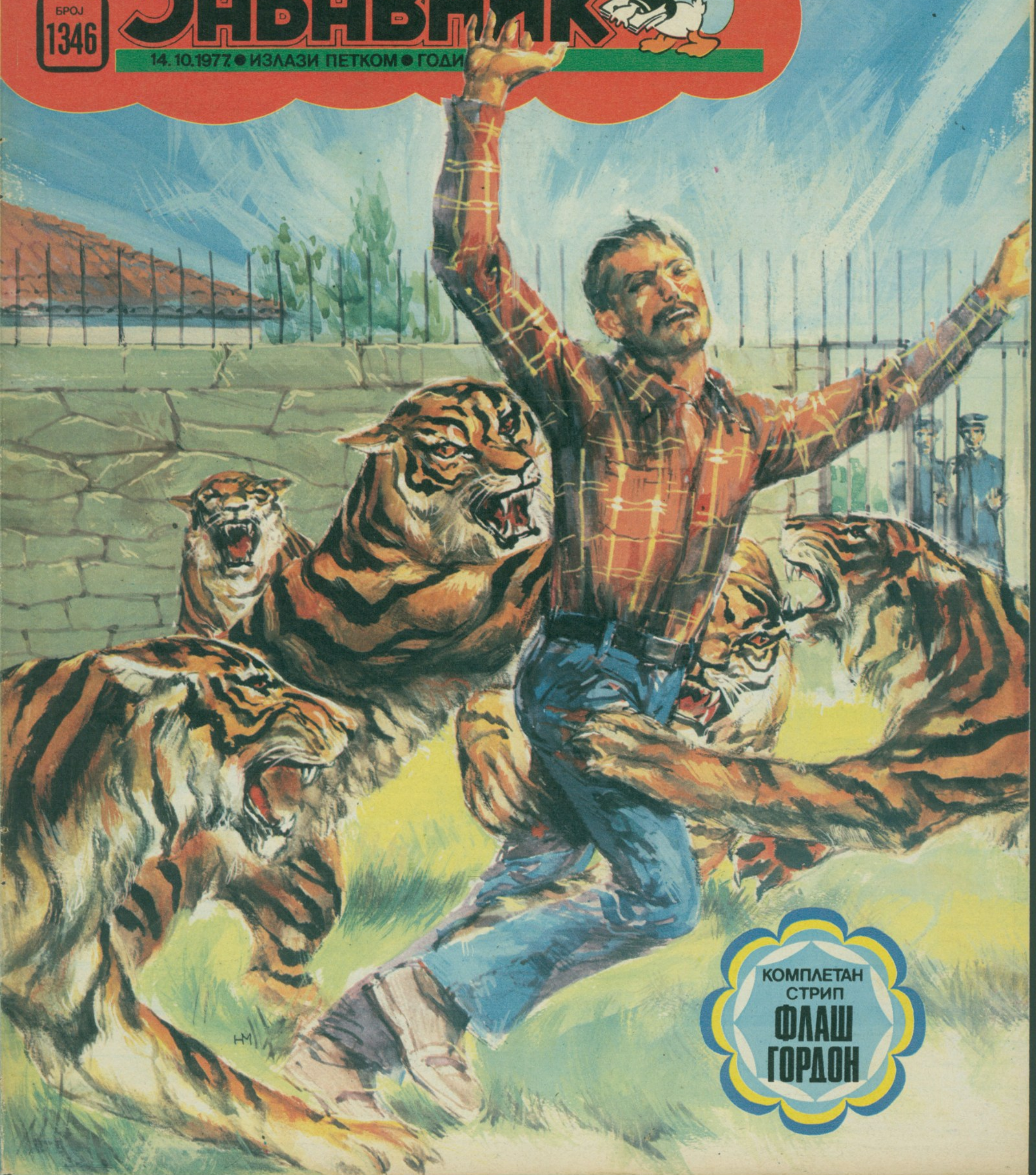
ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1346

ЗАБАВНИК

14. 10. 1977 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИ

6
динара

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ФЛАШ
ГОРДОН

Pirky

Веровати или не!

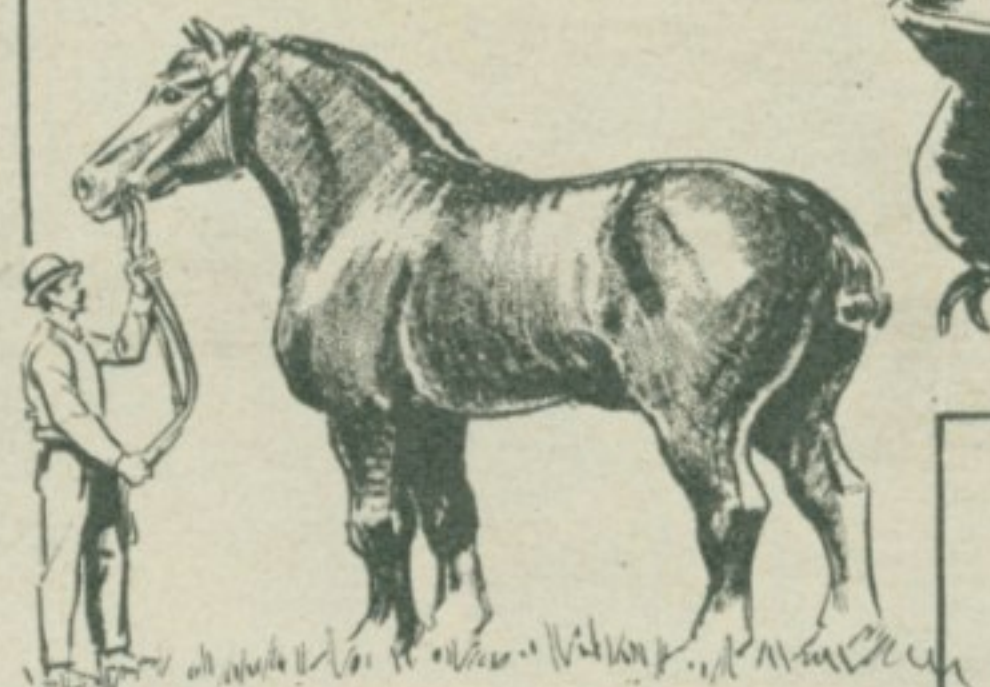
ДАНТЕ ГАБРИЈЕЛ РОСЕТИ

(1828-1882), БРИТАНСКИ СЛИКАР И ПЕСНИК, ДРЖАО ЈЕ У СВОМ ВРТУ ПАУНОВЕ, ЗЕЧЕВЕ, ГУШТЕРЕ, ПУХАЧЕ, АУСТРАЛИЈСКЕ ПАЦОВЕ, ЈЕДНОГ ЈЕЛЕНА, АРМАДИЛА, МРМОТА, РАКУНА, МАГАРЦА, КЕНГУРА, ПАПАГАЈА И НЕКОЛИКО БУЛБИНА.

КРИМА "СЕАДИМ ЗВЕЗДА"

У МАНЧЕСТЕРУ, У ЕНГЛЕСКОЈ, ИМА ДОЗВОЛУ ЗА РАД ВЕК 540 ГОДИНА.

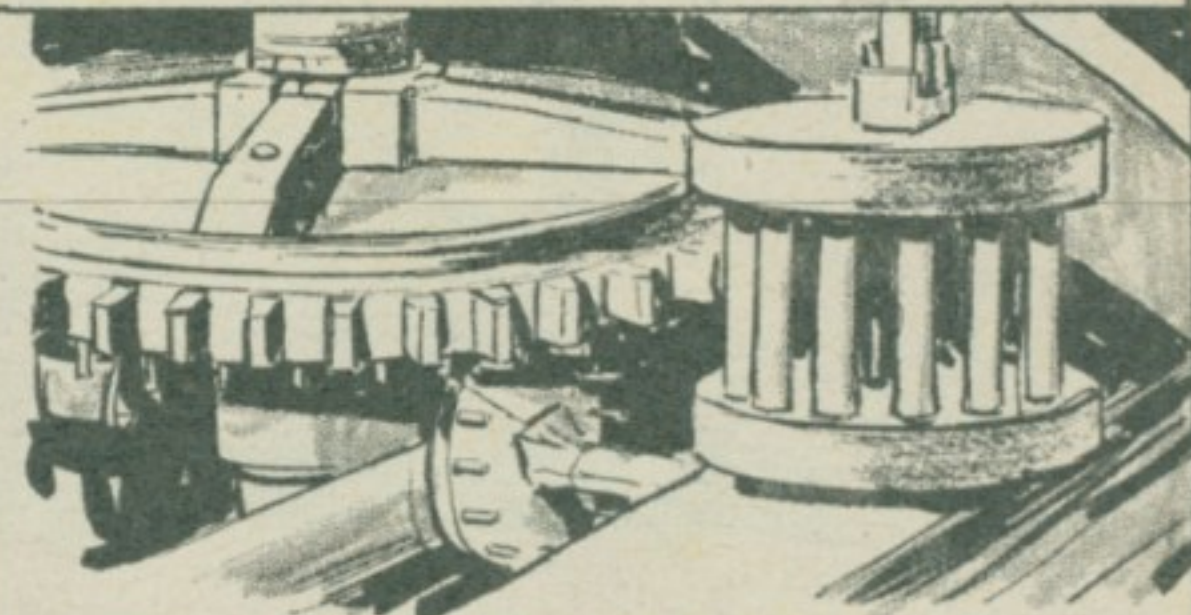
ЖАРЕБАЦ

ЗВАНИ "ДОКТОР ГИР" ИЗ СЕНТ ЛУИСА (САД) БИО ЈЕ ВИСОК ПРЕКО 2 МЕТРА И ТЕЖАК 1400 КИЛОГРАМА.

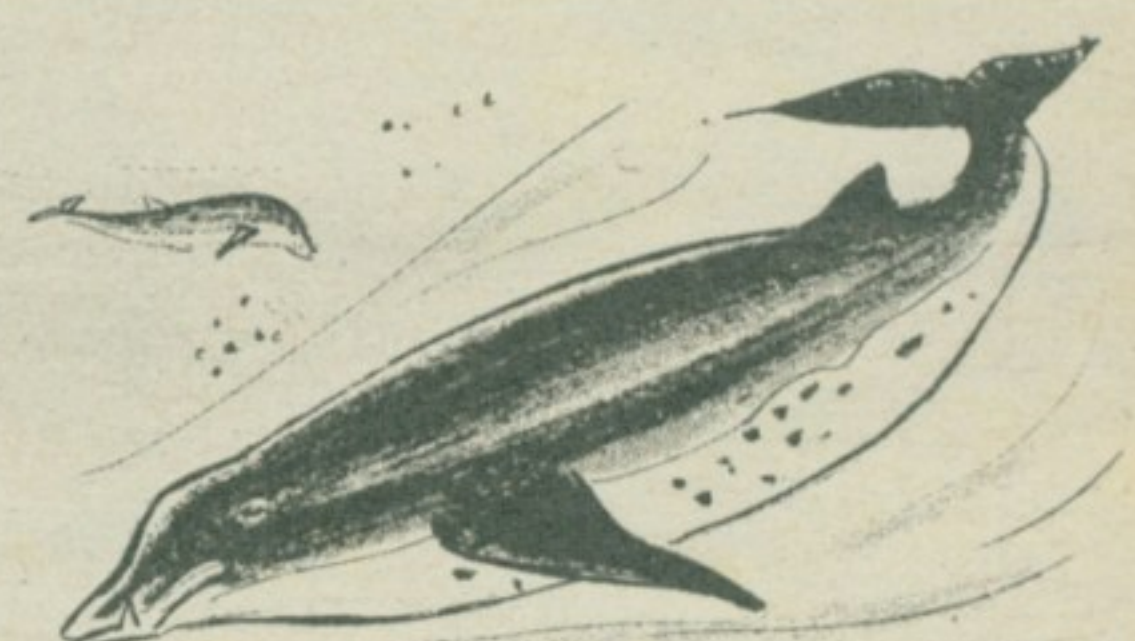
БОВЉЕЊЕ МАЈИОМ

СМАТРАЛО СЕ ПРОТИВЗАКОНИТИМ У ЕНГЛЕСКОЈ СВЕ ДО 1951. ГОДИНЕ.

ЗУПЧАНИЦИ

У ЈЕДНОМ МЛИНУ У ИСТ ХЕМПТОНУ (САД) НАЦИЊЕНИ ОД БЕЛОГ ХРАСТА И ХИКОРИ ОРАХА ЈОШ СУ У УПОТРЕБИ ПОСЛЕ 169 ГОДИНА.

ДВОЗУБИ КЉУНАСТИ КИТ

(MESOPLODON STEGNEGERI) ИМА ДВА ВЕЛИКА ЗУБА У ДИЊОЈ ВИЛИЦИ КОЈИ СЕ ВИДЕ И КАД ЖИВОТИЊА ДРЖИ ЗАТВОРЕНЕ ЧЕЉУСТИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● фосил птице старе од 12 до 23 милиона година откривен је недавно у Кини. Фосил је изванредно очуван тако да се на њему одлично распознају облик кљуна, лобање, врата, кри-

ла, тела и ногу. Фосил је откривен на терену на којем се пре двадесетак милиона година налазило језеро са слатком водом.

● жене из племена Кајах, које живе у Бурми, сматрају да је ход слона изузетно леп и да би могле да га имитирају, носе око бутина увезане платнене траке тешке и по 15 килограма.

● Александар Кутезов (1784 — 1812) из Петрограда, данашњи Лењинград, проводио је последњих двадесет година живота по шест месеци у кревету, учећи. Кутезов је тврдио да тако штеди време јер не мора да се умива и облачи.

● у Зоолошком врту у Штутгарту недавно је дошло на свет морско слонче. У међувремену и Зоолошки врт у Анверсу добио је такође младунче морског слона.

● магарци који преносе воду у јужноамеричким Андима имају завезане очи јер они одбијају да крену ако виде куда терет треба да понесу.

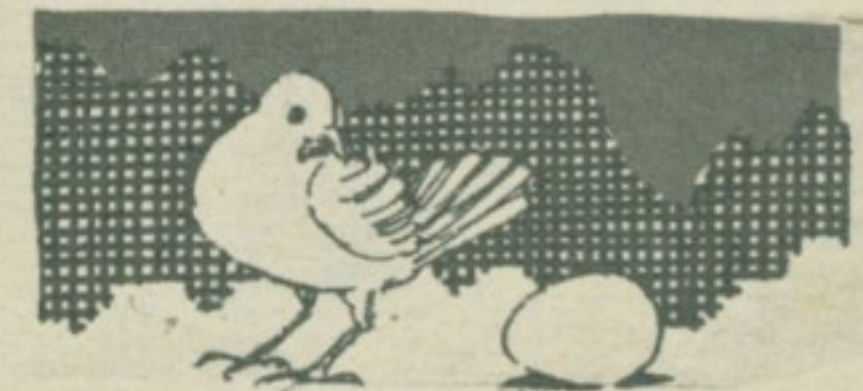
● макету железничке станице у природној величини конструисану за рударску изложбу у Денверу у Колораду купила је

железничка компанија Денвера и Рио Гранда и пренела 80 километара даље у Палмер Лејк. Макета станице служила је као градско складиште 58 година.

● Мери Нурс (1817 — 1908) из Вашингтона у САД умрла је у 91. години а да никад није била болесна нити је носила наочари. До краја њеног живота сматрало се да у читавом крају Мери Нурс има најлепши рукопис.

● према писању француске штампе недавно је једна голубица у месту Брен сир ла Марш снела јаје за које се с правом може рећи да је огромно. Наиме, док обично голубије јаје има око 20, ово је тешко 85 грама.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

КАД НАИЂЕ МО-
МАК С ПЕЦИВОМ,
УЗМИ МИ НЕ-
ШТО... 'ОКЕШ,
ПАЈО?

... ЗНАШ, НЕМАМ
КОД СЕБЕ СИТ-
НОГ НОВЦА!

ОСТАЛА СУ САМО ДВА
ПАРЧЕТА ПИТЕ ... ЈЕДНО
С МЕСОМ, ДРУГО С
ЈАБУКАМА! БИРАЈ,
СТРИЧЕ!

ХММ... НЕ МО-
ГУ ДА СЕ
ОДЛУЧИМ!

ТИ НЕ МОЖЕШ ДА СЕ ОДЛУ-
ЧИШ? ТО ВОЛИМ ДА ЧУЈЕМ!
БАЈА ПАТАК, НАЈВЕКИ ПОС-
ЛОВНИ ЧОВЕК КОГА ЗНАМ,
НЕ ЗНА КОЈЕ
ЋЕ ПАРЧЕ
ПИТЕ!

Copyright © 1977
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

А ЗА ТЕБЕ СЕ ПРИЧА ДА...
ЧАК И КАД СУ У ПИТАЊУ
НАЈКРУПНИЈИ ПОСЛОВИ,
ДОНОСИШ ОДЛУКЕ У СЕ-
КУНДИ! ХА! ХА!
ХА!

ДОБРО... 'ОКЕШ БРЗУ
ОДЛУКУ? ЕВО ТИ
ЈЕ... ОТПУШТЕН
СИ!

... АЛ' ПРЕ НО ШТО
ОДЕШ УЗЕЌУ ПИТУ С
ЈАБУКАМА!

Рат тек што је запљуснуо границе Совјетског Савеза, а у начелство месног одбора града Осиповичи бануо је Фјодор Андрејевич Крилович.

— Другови, желим да идем на фронт! — одлучно је рекао групи присутних официра. — Хоћу да помогнем да те ђаволе што пре истерамо!

— Полако, Фјодоре Андрејевичу, полако — умиривао га је један здепаст брајлија. — Ти си, као железничар, потребнији и кориснији овде, на станици.

Пред снажним налетом немачких снага делови Црвене армије повукли су се из Осиповича и Фјодор се одмах повезао са илегалцима града. Али шта радити без оружја, експлозива...? Како непријатељу дати до знања да ни сада неће бити миран?

На срећу, ускоро је добио обавештење од одреда „Одважних“ да га именују својим специјалним обавештајцем. Као добар радник добио је од станичне управе пропусницу за несметано кретање а одред „Одважних“ свој стални извор информација о проласку возова кроз станицу Осиповичи.

СТРОГО КОНТРОЛИСАНИ ВОЗОВИ

★★★★★★★★★★★★

Изгубивши битку за Стаљинград (новембра 1942.), Немци, с пролећа 1943, креху у противофанзиву. Хитлер гори од жеље да ситуацију на Источном фронту преокрене у своју корист. Жесточе борбе воде се дужином читавог фронта.

Станицом у Осиповичима свакодневно тутње огромне композиције према Курску, месту где Немци концентришу главнину својих снага. И управо тада, негде крајем јуна, Фјодор Крилович добија од командира одреда „Одважних“ Алек-

Појачање није стигло

У НОЋИ ИЗМЕЂУ 30. и 31. ЈУЛА 1943. СТАНОВНИКЕ БЕЛОРУСКОГ ГРАДА ОСИПОВИЧИ РАЗБУДИЛА ЈЕ ЕКСПЛОЗИЈА. НЕБО НАД ЖЕЛЕЗНИЧКОМ СТАНИЦОМ УПАЛИЛО СЕ КАО БУКТИЊА.

сандара Рабцевича оно што је дуго прижељкивао — магнетне мине са сатним механизмом. Међутим, са минама стиже и строго наређење: искористити их само против композиција у пролазу, у првом реду оних са горивом толико неопходним немачкој ратној машинерији. Потребно је, стајало је даље у наређењу, да композиција експлодира на путу за фронт како непријатељ кривца не би тражио у станичном депоу већ у шуми. А диверзија би за извесно време уништила пругу и дезорганизовала прилив нових појачања на фронт.

Љубоморно сакривши мине, Фјодор је нестрпљиво вребао погодан тренутак за акцију. А требало је и бити опрезан јер је станица врвела од непријатељских војника. Пажљиво посматрајући кретање композиција које су, пуне и добро чуване, журно одлазиле према фронту, станични електричар Фјодор Крилович је приметио да оне најчешће кроз Осиповиче пролазе изјутра и навече. Међутим, Немци су се брижљиво старали да у то време на станици не буде сувишних очију. Ни Фјодор у то време није могао бити на станичном перону, осим ако би дошло од изненадног квара на неком од електричних уређаја. А и тада је увек морао бити у пратњи неког од стражара.

Од раног јутра 30. јула кроз станицу је, као никад пре, пролазило много возова. Буквално, један за другим. Одлагања више није могло бити. Мина се морала поставити данас, односно навече кад тама покрије већи део станице.

ПА ТО ЈЕ КЛОПНА

★★★★★★★★★★★★

И Крилович је, пре одласка кући, оголио проводник на улазном семафору. Спремала се киша а она је требало да одигра пресудну улогу, јер само ако падне, семафор ће престати да ради. А онда ће позвати њега да га оправља.

Стигао је кући тихо призивајући кишу. Тешки тамни облаци су се гомилали, али као уинат, ни кап да пусе. Уморан и нервозан, Фјодор је, и не осетивши, утонуо у кратак, испрекидан сан.

Тргла га је лупњава на вратима. Устајући, погледа кроз прозор: небо се разведрило али је под собом оставило влажне кровове. Падала је киша, готово ускликну Крилович и пажљиво навуче јакну у којој је, предострожности ради, зашио мину. Ускоро се заједно са станичним стражаром који је лупао на вратима, обрео на станици.

Дремљиви стари Немац, дежурни на станици, нервозно упути Фјодора самог ка поквареном семафору.

— Полицајац ће доћи за тобом! — рече док је Фјодор журно напуштао станичну зграду.

На станици је било мрачно. Мирисало је на влажну шљаку и, срећом, никога није видео у близини. Уто се зачу тешко кретање локомотиве у близини. Из дубине се проби светлост рефлектора и шине блеснуше. Композиција крену у ноћ.

Приметивши силуете цистерни које су се приближавале, Фјодор се бојажљиво осврну и приђе колосеку. То је оно што је тражио: композиција са горивом која се запутила ка фронту. Хитро је преместио мину из јакне у торбу са алатом и вешто подесио сатни механизам. За два сата ће композиција бити далеко.

Вагони са цистернама су долазили. Још једном погледа околу и пажљиво, кад је наишла цистерна, гурну мину у удубљење вагона. Магнетна мина се залепила за метал. И то је све, одахну са олакшањем. Одједном, из опојног задовољства трже га звекет и шкрипа вагонских браника. „Па, воз ће стати! Шта ако не крене читаве ноћи а за два сата ће...?“ најежи се Фјодор од неке унутрашње хладноће и хтеде да потрчи за вагоном у нади да ће успети да скине мину, кад га изненада пресеке:

— Халт! — искрснуше пред њим два војника са аутоматима.

— Па то су ми клопку наместили!? — јекну Крилович у себи. О бекству није било ни речи.

— Документа! — оштро заповеди један од Немаца.

Фјодор осети како му целим телом проструја талас олакшања. „Значи, нису ме видели!“ Показавши пропусницу, рече куда је и зашто кренуо.

— Добро — рече на крају војник — можеш ићи даље али не по колосеку.

Не журећи, отишао је до семафора, изоловао проводник и променио сијалицу. Мучило га је што воз још стоји у станици и не показује намеру да крене. Ипак, има времена, поћи ће он!

Кад је стигао у станичну зграду и хтео што пре да крене кући, следи га глас дежурног:

— Криловичу, где се журиш. Има овде још посла — и показује на суседну собу диспечара. — Треба заме-

нити оне дотрајале проводнике.

Више је стајао на прозору него што је радио. Композиција је још била у станици. А онда се појаила маневарска локомотива која је вагоне одвлачила на споредан колосек.

— Момче, зашто се стално вртиш око прозора, зашто не радиш? — изненади га један подозрив глас.

Фјодор Андрејевич
Крилович

На прагу собе стајао је диспечар. Крилович нешто неразумљиво промрља и поново се лати посла. Време је неумољиво текло. А кад груне, диспечер ће сигурно прстом указати на њега. Мора хитно нешто предузети јер је и у наређењу стајало да не сме бити откривено да је диверзију извршио неко са станице.

Кад је спојио проводнике, рече дежурном да је заборавио да понесе изолациону траку и изађе на перон.

АВИОНИ! АВИОНИ!

★★★★★★★★★★★★

На станици је било мирно. И маневарка је стајала распоредивши вагоне по колосецима.

Одједном, тамо где су се црнели железни цилиндри цистерна одјекну потмули пуцањ и одмах затим танак пламен сукну у ноћ. Крилович улови неки звук налик на зујање бумбара и одмах му сину спасоносна

мисао: „Авиони!“ Њих ће оптужити за оно што предстоји!“

— Руски авиони! Руски авиони! — викну колико га је грло носило и потрча ка станичној згради.

Станицом се, као ехо, проломи: „Руски авиони, руски авиони!“

Сирене почеше да завијају, блеснуше рефлектори осветливши тамну паучину неба. Диспечер, блед и унезверен, стајао је крај отвореног прозора и храпавим гласом викао у телефонску слушалицу:

— Над Осиповичем руски авиони. У пламену је композиција са горивом...

Видевши Криловича, поклопи руком микрофон слушалице и кроз зубе процеди:

— Где те враг носи? Трчи на колосек и види шта се заправо дешава... треба команди да јавим...

Станица је већ била опкољена. Код цистерне коју је захватио пламен окупало се мноштво немачких војника, полицајаца, радника. Апарати за гашење пожара нису много помагали. Пламен је био све већи и већи. Гориво је текло, разливало се околу. Стигла је и локомотива у покушају да одвоји и изолује запаљену цистерну. И баш када се чинило да ће успети, експлодирало је. Ватра се пренела и на суседне цистерне. Експлодирала је и друга, па трећа, четврта... Пламен се пренео и на вагоне са авиобомбама. И све је горело — и композиције, и земља, и небо...

На станици хаос. Сви су бежали вичући и сударајући се у жељи да што пре побегну из тог пакла. Експлозија су стизале једна другу. Железна киша од шрапнела, вагонских точкова, гусеница од тенкова, топовских цеви прекрила је станицу. И онда нова експлозија и све изнова...

Сутрадан станице више није било — експлозије и пожари учинили су своје. Уместо станице сада је било само гомила рушевина.

Немци су претрпели незапамћене губитке: изгубили су 4 композиције од тога 5 локомотива, 67 вагона граната и авиобомби, 5 тенкова типа „тигар“, 3 тенка „Л-10“, 10 оклопних возила, 28 цистерни са нафтом и мазивом, 12 вагона са намирницама, складиште угља, станичну зграду...

Али ни то није било све. Те ноћи не само што се разбежала станична стража, него и стражари концентрационог логора који се налазио у близини станице. Заточеници су се нашли на слободи.

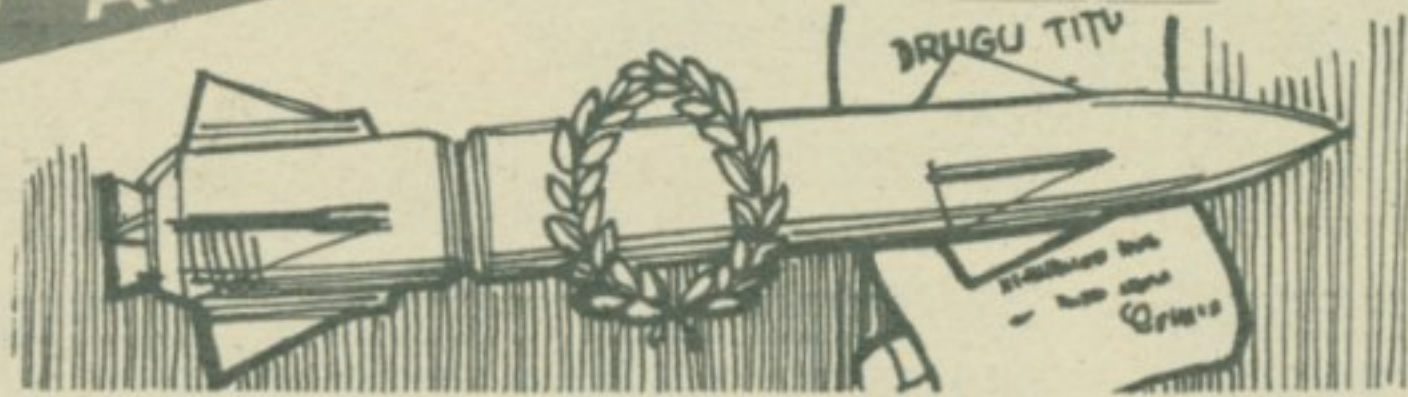
★★★

У јеку Курске битке диверзија на станици Осиповичи учинила је да Немци остану без очекиваног појачања и, што је још важније, горива за своју голему машинерију, па је и почетак операције „Цитадела“ морао бити одложен.

За подвиг је Фјодор Андрејевич Крилович одликован орденом Лењина.

П. М.

ТИТО У АНЕГДОТАМА

На пригодној свечаности, априла 1970, председнику Титу је уручена посебна плакета као првоборцу за самоуправљање. Председник Савеза синдиката Југославије, Душан Петровић — Шане, одржа кратак, пригодан говор. Када је на

ПЛАКЕТА И РАКЕТА

крају предавао повељу, синдикални лидер, очигледно узбуђен, рече:

— Предајући ти, друже Тито, ову ракету... Лапус је био очигледан. Али натраг се није могло. Прозбори још неколико реченица и преда слављенику „ракету“.

Тито је захвалио на пажњи. Али не заборави ни језичку омашку синдикалног лидера:

— Мени је ова плакета синдикалне организације драга као признање радних људи, али не бих имао ништа ни против једне ракете, под условом да је — мирољубива.

(Из књиге Звонка Штаубрингера и Милоја Поповића „Тито у анегдотама“)

У петак 19. августа ове године, италијанске новине донеле су необичну и страшну вест: двадесет шестогодишњег Енглеза Антонија Филипа Николсона напали су и унаказили тигрови у зоолошком врту у месту Варало Помбја, близу Новаре! Младићу је, захваљујући брзој интервенцији чувара и директора врта, као и пожртвованости лекара, живот спасен, али мораће дуго да се опоравља од тешких повреда. Како је уопште могао доспети међу осам тигрова? Како се једна безазлена, туристичка шетња претворила у трагедију? Појединости овог догађаја без преседана ис причали су очевици, чувари који су учествовали у спасавању несрећног Енглеза.

НИЈЕ ПОШТОВАО УПОЗОРЕЊЕ

Зоолошки врт у Варалу није обичан. У њему животиње — неких шездесетак врста — живе на релативној слободи, у условима сличним природним. Читаво једно шумовито брдашце претворено је у велики забран који је ограђен високом, двоструком оградом од гвоздених решетки жице. Унутра нема кавеза, али, баш због тога, посетиоцима је допуштено да се крећу само асфалтираним стазама које воде кроз врт.

На улазу се налази чувар који отвара капију и затвара је чим аутомобил прође. Сваки посетилац већ на билетарници уз улазницу добије и штампано упутство како да се понаша у овом опасном зоолошком врту, а за сваки случај, и унутра су излепљени плакати са истим упозорењима: не држати прозоре аутомобила отворене, не излазити из возила, не изазивати животиње...

Антони Филип Николсон, међутим, као да се није много узбуђивао због тих упозорења. Уосталом, није му било први пут да се овде налази и, једноставно, није осећао страх. Увезао се својим ципом и зауставио на једном пропланку недалеко од улаза у зоолошки врт, да ужина у природи. Пошто је тог да-

СКУПО ПЛАЋЕНА ЗАБОРАВНОСТ

СВЕ СЕ ОДИГРАЛО ЗА ТРЕН: ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ СТИГАО ИШТА ДА ПРЕДУЗМЕ, МЛАДИЋ СЕ НАШАО НА ЗЕМЉИ, ПОД ШАПАМА ОСАМ РАЗБЕСНЕЛИХ ТИГРОВА.

на била паклена врућина, отворио је врата ципа и једну ногу избацио напоље. Гризао је свој сендвич и посматрао групу тигрова који су лешкарили подаље од асфалтиране стазе. Лењо су жмиркали и вероватно патили због несносне врућине. Само један није мировао. Непрестано се шетао тамо-амо, као да је љутит или нервозан. Међутим, животиње, нису обраћале пажњу на Николсона.

ПОЧЕЛО ЧЕРЕЧЕЊЕ!

У једном тренутку младич се сетио да је заборавио своју јакну на улазу у врт, док је нахакао са чуварима. Не размишљајући много — или зато што се уопште није плашио, а мрзело га је да окреће кола — он једноставно изиђе из њих и упути се ка улазу. Довикну чу-

вару да му пребаци јакну преко оградe. Овај то и учини, међутим, иако је било веома топло, тога дана дувао је јак јужни ветар и он однесе лаку, памучну јакну нешто даље, на ливаду где су лежали тигрови.

Све животиње на то се пренуше и у неколико скокова биле су крај јакне: изгледа да су помислиле како им чувар баца некаку храну! Вероватно љуте што су преварене и нервозне због врућине, оне се тада устремише на Николсона!

Призор је био језив. Уз потмуло режање и рик, осам звери започело је черечење неочекиваног плена. Забадали су своје оштре зубе у младићеве руке, ноге, лице, цепали му одећу, отимајући се и гурајући један другог. Николсон је изгубио свест још пре него што је стигао ма шта да покуша, пошто се све одиграло у делићима секунде!

Антони Филип Николсон у болничној постели

Ужаснути, чувари и директор зоолошког врта утрчаше унутра. Укупно три човека против осам звери које су осетиле људску крв, био је свакако неравноправан однос. Међутим, ови људи нису ни размишљали о томе, требало је спасавати човека и они су се ухватили укошта са зверима. Николсона који се више није мицао и који је изгубио већ веома много крви, успели су да извуку изван оградe. За то време већ је било јављено хитној помоћи и није прошло дуго зачуло се завијање сирене.

ХОЋУ САМО СНА...

Николсон је пребачен у најближу болницу у граду Арони. Лекари су констатовали мноштво рана на читавом његовом телу, од оштрих очњака азијских тигрова. Одмах је добио трансфузију, а затим и лекове — веома ретке, пошто су у Италији овакви случајеви нешто што се само изузетно може догодити! Срећом, у болници је било тих лекова и млади Енглез је спасен.

Када су га још истог дана посетили новинари, није желео ништа да каже. Не зато што му је било тешко да говори! Разлог је био исувише схватљив:

— Желим само да спавам и све заборавим... процедио је младић.

Нису ни наваљивали даље. И боље да што пре заборави овако страшну авантуру — ако само буде могао! Јер, живот је једва извучао.

М. К.

ПОЧЕТАК У БРИЈАЧНИЦИ — Данас га Енглези сматрају безмало највећим својим сликаром. Док је био жив — многи су му оспоравали таленат! Џозеф Малорд Виљем Тарнер родио се у Лондону 1775. године. Његов отац држао је малу бријачницу у близини Ковент Гардена и Џозеф је одмалена у њој проводио читаве дане, обично са оловком у руци и хрлом палира испред себе. Непрестано је прецртавао цртеже из новина и часописа намењених очевим муштеријама да их прелиставају чекајући шишање и бријање. Чинио је то изненађујуће вешто за своје године!

НЕМА ТАЛЕНТА! — Тако се зачео сан о сликарској слави и код малог Џозефа, али и код његовог оца који је затворио радњу како би дечаку, који је са само 10 година био примљен у Краљевску академију, помагао у атељеу. Међутим, први прави кораци у сликарству представљали су разочарење: у школи су професори рекли младом ученику — да нема талента. На срећу, Џозеф је палету и кичицу толико волео да га ништа није могло поколебати и одвратити од њих. Наставио је да учи и брзо демантовао то мишљење, вероватно прилично зачињено зломом.

ПРВА ПРИЗНАЊА — Џозеф Тарнер није био човек који би се задовољио првим признањем, а оно је дошло када је, тек напунивши двадесет једну годину, у галерији Краљевске академије отворио своју прву самосталну изложбу уљаних слика. Лондон му се дивио, а после само две године и цела Енглеска: изабран је за академског сликара. Међутим, Џозефу све то није било довољно. Желео је да постигне нешто дотад невиђено, да направи слику какву ниједан уметник пре њега није. Крећуо је да лута Велсом и жевотисним острвом Вајт.

ЗАЉУБЉЕН У КАНАЛ ГРАНДЕ — Тако су настала маестрална платна мора које је било и остало Тарнерова највећа инспирација. Можда баш зато што је толико био опчињен морем, сликар се — чим је први пут посетио Венецију — везао за тај град на води. Она је овековечена на многим његовим платнима, а познаваоци кажу на начин какав нико још није успео да дочара. Венецијански Канал Гранде, њене живописне грађевине и светло небо представљали су врхунац Тарнерове уметности и та платна, данас махом у лондонској Тејт галерији, прославила су његово име.

ЉЕНИ ЧУДАК КИЧИЦЕ

ТЕЖАК УДАРАЦ — Џозеф Тарнер је спадао у оне велике уметнике за које „обичан“ свет говори да су занесењаци или особењаци, пошто за њих ништа осим уметности не постоји. Није се никад женио. Али, био је изузетно везан за оца који је толико допринео његовом успеху жртвујући много од сопственог живота. Зато је Џозеф веома тешко поднео његову смрт. После тог догађаја прилично се изменио повукао у себе и живео у све већој осами, избегавајући изласке, а нарочито монденске скупове на којима је раније био радо виђен.

„САПУЊАВА“ СЛИКА — Такав начин живота сматао је неким критичарима, па су почели да се појављују написи у којима се обезвређује његов рад. Један од таквих назвао је чувену Тарнерову слику „Снежна олуја“ — сапуњавим прањем веша“. Међутим, то су биле ситнице немоћне да окрње углед генија кичице и Тарнер се није узбуђивао. Проводио је читаво своје време у атељеу и што су године више пролазиле, све се више повлачио у себе. Подносио је само друштво свог кућнепази-теља који се бринуо о свему и — каткад трпео Тарнерове хирове.

ЛУДАК ИЛИ САМО — ОСОБЕЊАК? — Почеле су да круже гласине како је велики уметник луд. Оптуживали су га да је шкрт, особен и зао — све зато што је избегавао друштво. А он је, као неку надокнаду за то, неуморно радио и његова платна множила су се све више: оставио их је преко 20000! Кад је остарио толико да више није могао да путује, настанио се у Челзију — лондонској уметничкој четврти. Могла се видети његова погурена прилика како шета у магловит сутон. Дубоко замисљен, маштао је можда о сунчаној Италији коју је толико волео...

КАКАВ ГЕСТ! — Тарнер је умро 19. децембра 1851. године као седам-десет шестогодишњак. Оставио је иметак од 14000 фунти — за оно време огроман — уз опоруку да се сав тај новац подели остарелим и сиромашним уметницима. Своје слике завештао је држави. Ти гестови најбољи су деманти гласинама да је био тврдица! Сахрањен је у лондонској катедрали Сен Пол, у којој леже и други енглески великани. Његове слике данас се могу видети углавном у лондонским галеријама Тејт и Нешнал: оне представљају непроцењиво богатство.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

— Ерик! — позвала је Соња Елеманс свог трогодишњег сина чим се вратила кући, али њега нигде није било.

ДЕЧАК У ФРИЖИДЕРУ

То јутра трговац старим гвожђем Питер ван Берген је био презадовољан. Посао му је добро кренуо и кабину његовог камиона је испунила мелодија коју је он певао својим храпавим гласом. Априлско сунце га је пекло кроз прозор док је возио.

Прошао је предграђе и већ је улазио у индустријску зону града Ос у Холандији, возећи према отпаду.

Уз пут је претекао једног Рома у каравану и махнуо му. Човек с минђушом на уху му је узвратио поздрав.

Пожелео је да му сваки дан буде као овај. Али убрзо се предомислио.

Таман је скретао према улазу кад су му два полицијска аутомобила уз завијање сирена, препречила пут. И сам је заклопио да избегне судар.

Врата на колима су се отворила и зачас је био окружен.

— Ви сте Питер ван Берген? — упитао га је један полицајац.

Питер је климнуо главом и полицајац се окрете колегама:

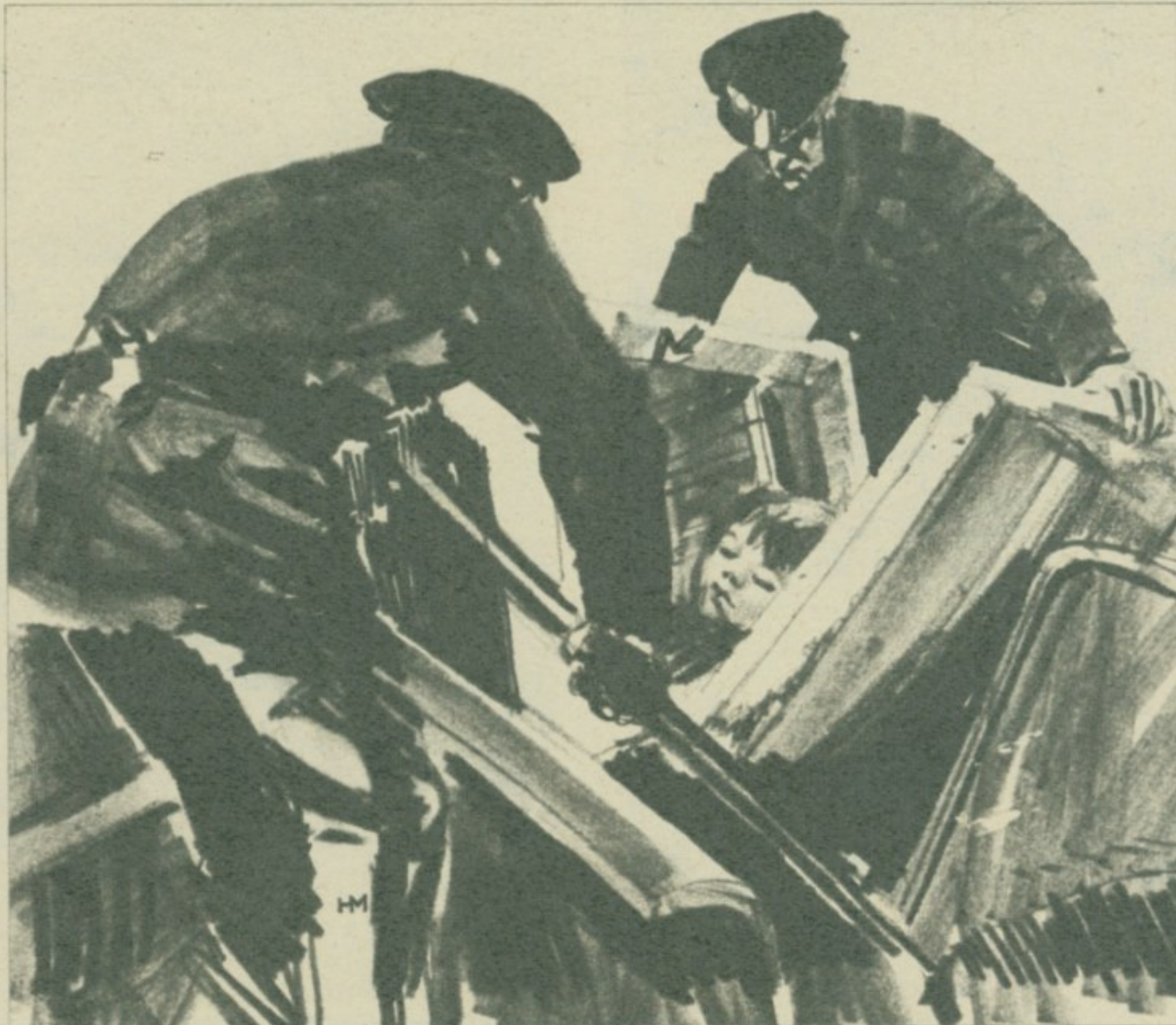
— То је он! Одмах су скочили на камион и почели да бацају старудије с њега. Питер је и даље седео у кабини не знајући о чему се ради.

Неколико сати пре ове јурњаве Соња Елеманс је полазила у куповину.

НЕ ИГРАЈ СЕ КОД КАПИЈЕ

Соњин муж је те суботе, 29. априла 1973. године, радио цео дан. Три године стар Ерик и једногодишња Александра су се играли у врту.

— Мени се не иде у куповину, мама — рекао је Ерик мајци док је она смештала малу Александру у колица. Смем ли да останем у врту? Мој друг ће доћи да се игра са мном.

Соњи се ово баш није свидело, али је ипак попустила.

— Добро. Али, буди у врту и немој да се играш око капије иза куће.

Није прошао ни сат, а она се вратила кући пуних руку. Још са улазних врата позвала је Ерика. Нико се није одазвао. Погледала је у врт. Тамо није било никога.

— Да ли сте видели мог сина? — упитала је Соња суседа.

— Не... Нисам.

Сада се већ забринула. Уз помоћ суседа претражила је сваки орман и сандук, сваки кутак и скровито место. За десетак минута сви у улици су мобилисани. Претражено је и свако двориште.

Ускоро је стигла и полиција и почела организовано да претражује. Преко локалне радио-станице

дат је Ериков лични опис и упућен апел.

А онда је Соњи Елеманс синула мисао — стари фрижидер! Био је смештен иза живе оgrade, код капије и чекао скупљача старог гвожђа.

ВРЕМЕ НИЈЕ НА НАШОЈ СТРАНИ

Појурила је у двориште. фрижидера више није било!

— Сакупљач старог гвожђа га је однео — рекла је њена прва сусетка.

Полиција је одмах издала наређење радио-везом свим патролама:

„Пронаћи Питера ван Бергена, трговца старим гвожђем. Вози

мали, црни камион. Ствар је хитна и време није на нашој страни. Претпоставља се да се у фрижидеру на камиону налази трогодишњи дечак“.

Патролама се придружило и 15 аутомобила из суседства. Дечакова мајка је била у једним колима, сва уплакана.

— Нема му помоћи — једала је. — Стићи ћемо сувише касно.

Одмах затим угледали су Рома с караваном.

— Камион са старим гвожђем... Јесте ли га видели? — довикнуо је возач.

— Јесам — одговорио је овај. — Пре неколико минута је прошао овуда, према отпаду.

Соња се са језом сетила:

— Знам тај отпад. Имају велику машину која пресује старо гвожђе. Видела сам како ради...

Кола су јурила још брже.

Сада су и једна патролна кола претекла Рома и великом брзином прилазила отпаду.

Пред самим улазом стигли су Питеров камион. Возач првих кола је нагло савио волан и заклопио испред камионета. То је учинио и други.

За трен ока полицајци су се нашли на камиону. Један од њих је полугом одвалио врата и — угледао дечака бледог и без свести.

И остала кола су стигла па је двориште отпада испунило жагор и довикивање. Питер је излетео из кабине и пробио се до места где су положили дечака.

— Је ли жив — упитао је.

— Јесте — одговорио је полицајац. — Жив је — али једва.

У колима хитне помоћи Соња је помогла сину вештачким дисањем. Ерик је трепнуо, а онда широко отворио очи и насмешио јој се.

— Здраво, мамице — прошапутао је и пружио руку.

СУБОТА ГА ЈЕ СПАСЛА

Један лекар је рекао Соњи Елеманс у болници:

— Не бојте се. За два дана дечак ће се опоравити.

Следећег јутра док су уз новине пили чај, Соња и њен супруг узбуђено су разговарали:

У недељним новинама су прочитали и изјаву Питера ван Бергена:

— Субота! — Она га је, у ствари, спасла. Да је био радни дан, не бих тако полако возио, већ бих покушао да направим што више тура. У том случају фрижидер би сигурно био згњечен пре доласка спасилаца.

М. А.

ЛАБУЋИ ОТАЦ

Лабудови у Хамбургу су у повлашћеном положају. Чим се температура спусти и канали овог града почињу да се мрзну, општински службеник Харолд Ниес, звањни још „лабући отац“ полази у обилазак чамцем и скупља своје питомце, њих око две стотине и одводи их у зимовник где их храни. У пролеће по каналима Хамбурга, на радост деце, пливају не само стари, већ и млади лабудови који су дошли на свет у зимовнику.

МИНИ-КВИЗ

- 1 Када је и како познати пас Лајка лансиран у орбиту?
- 2 Реч лаконски значи.
- 3 Које је острво највеће на свету?
- 4 Редактор је...
- 5 Ко је Петрица Керемпук?

ОДГОВОРИ:

1. Батла Петрице Керемпука. 2. Лаконски значи. 3. Које је острво највеће на свету? 4. Редактор је... 5. Ко је Петрица Керемпук?

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

АЛПИНИСТА БЕЗ НОГУ

Уобичајеној гужви на аеродрому у Нотингхему, у Великој Британији, нико од путника није обраћао пажњу на жену дуге плаве косе и двоје деце који су забринуто зурили у авионску писту и на свако обавештење спикера бацали према небу погледе пуне стрепње. А када је метални глас обавестио путнике да авион из Пакистана управо стиже, жена је зграбила децу за руке и пробила се до дежурног службеника на аеродрому: замолила га је да је пусти на писту. Мимо обичаја, човек у униформи климнуо је главом и одмах отворио застакљена врата — Џејн Скот је истрчала да би прва пожелела добродошлицу свом мужу.

На излазу из летелице ускоро се појавио један човек, тако из даљине преје личио на мумију јер су му руке, ноге, глава... готово читаво тело били увијени у завоје. Иако је било очигледно да је недавно доживео страшну несрећу, одбио је да легне на носила чак није дозволио ни да га придржавају док је силазио низ стрме степенице.

Био је то Даг Скот, један од најпознатијих алпиниста Велике Британије, човек коме је, после успешног освајања Монт Евереста и то са најнеприступачније југозападне стране, пењање уз стрме планинске врхове постало прави хоби: свака тричетири месеца британска штампа доносила је извештаје о његовим успесима. Али, последње пењање на врх Огре, у Пакистану, висок 7315 метара, изгледало је да ће се кобно завршити. Ипак, захваљујући упорности успео је да победи оно што за све његове колеге значи и завршетак спортске каријере.

СТРАХ ОД ПОВРАТКА

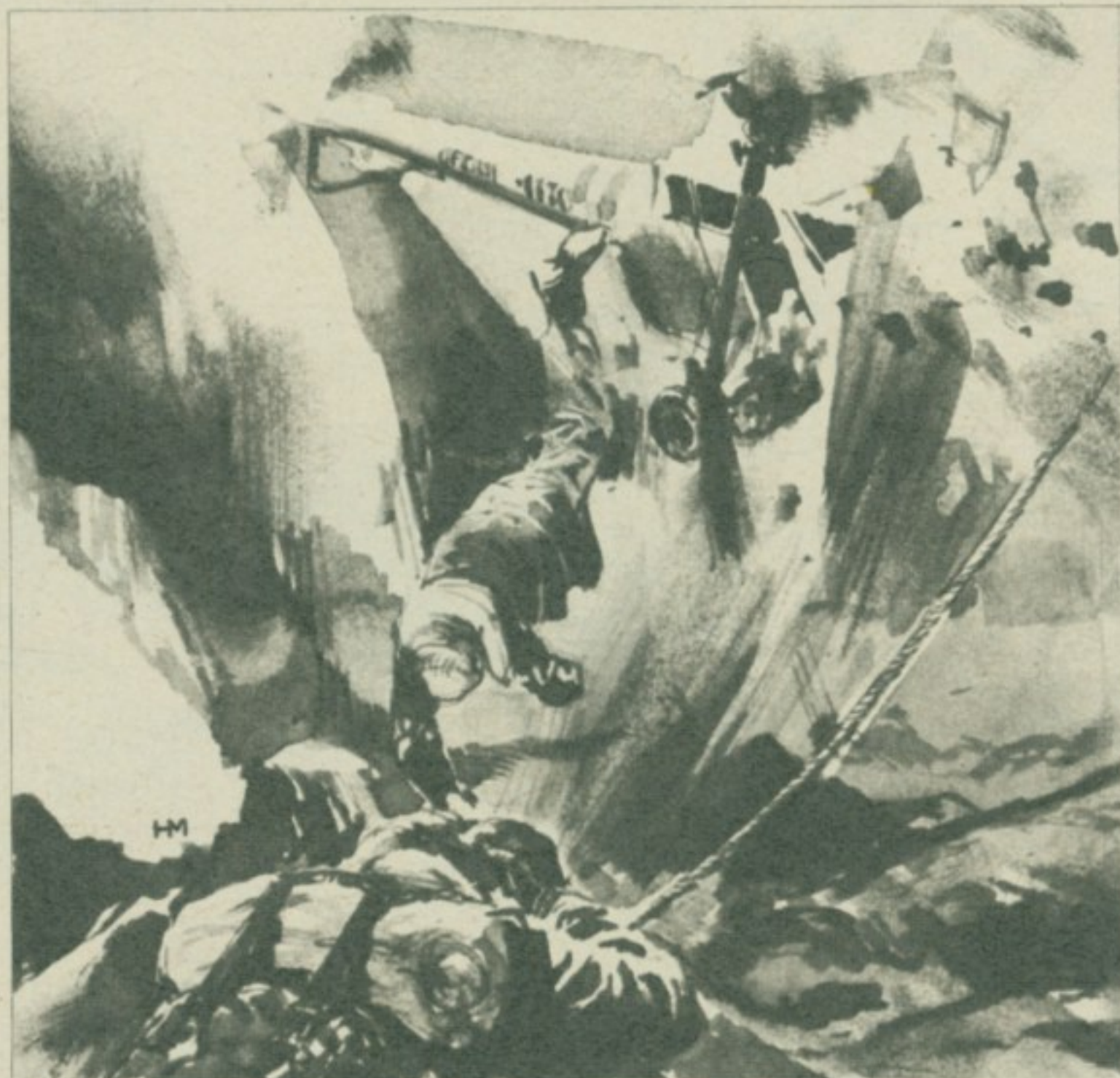
Још од самог јутра, ту на стотињак метара испод залеђеног врха Огре, Даг Скот је осетио неку слутњу: десиће ми се нека несрећа, говорио је себи, немоћан да одагна зле мисли. Ипак, наставио је да се пење уз стрму литицу, повремени се заустављао да би предахнуо, боље учврстио клинове забијене у стену и затегао конопцац око струка.

И небо око њега као да је слутило. На хоризонту је видео тамне облаке, а измаглица на обронцима наговештавала је олују, уобичајену за августовски дан, ту на огранцима Хималаја.

Стигао је до врха. Тај тренутак увек му је био најтежи, не због умора који је осећао у целом телу, већ сазнање да ту сме да остане највише пола часа. Чекао га је повратак, много напорнији него што је било пењање.

После десет минута почео је да се спушта, јер је ветар све јаче дувао, а небо бивало све тамније. И тада, опет се јавила она слутња: а шта ако ми се сада нешто догоди — та мисао просто га је опседала. Стигао је до стрме литице, када њу савлада спуштање ће бити много лакше. И први пут у животи није смео да погледа наниже, тамо где је зјапио амбис који га је магично привлачио.

А онда је нешто пукло! Није зачуо онај резак звук када је ексер излетео из залеђене стене и ослободио конопцац који је за литицу приљубљивао његово тело.

Само је осетио нагли трзај и застрашујуће струјање ваздуха око свог лица — оно га је паралисало а не сазнање да лети у провалију.

НИЈЕ ОДОЛЕО ЗВУКУ

Треснуо је на снег, на избочену литицу која се налазила 300 метара ниже и као да је преградила амбис. Успео је на њој да се задржи, грчевито је прстима гребао камење, док је у ша-

Даг Скот је осетио нагли трзај и застрашујуће струјање ваздуха око свог лица: оно га је паралисало, а не сазнање да лети у провалију.

кама осећао сву тежину свог тела. А када је, напokon, исцрпљен легао на снег, тек тада је почео да осећа бол, страхан и искричав: обе ноге биле су му поломљене.

С напором је подигао главу. Изнад њега цаклили су се глечери уз које се мало-пре пењао, а испод места на коме је лежао зјапила је празнина. Морам да наставим са спуштањем, пролете му кроз главу, сваки тренутак више на овом снегу може да буде кобан. Решио је да се мало одмори, а онда да крене. Уосталом, руке му нису повређене, размишљао је. С напором је причврстио конопцац око струка, а затим почео да забија ексер у залеђену литицу. Свест му се мутила, срце све брже куцало, али није хтео да одустане. Добро је знао да му је једини спас ако успе да се спусти 2000 метара ниже, тамо ће моћи да

За сада, породица Скот се само овано фотографише: због тешких повреда Дага је лакше препознати са слике на зиду.

већ првог дана обе ноге потпуно промрзле, уши натекле, а на длановима се створили дубоки крвави жуљеви. Морао је да истраје, због своје двоје деце која су га чекала у Нотингхему и супруге Џејн: зашто јој није дозволио да и она крене с њиме на ово путовање.

Шестог дана, када је већ почело да се смршава, зачуо је звуке, тако различите од фијукања ветра и леда који је крцкао под његовим отежалим телом. Вероватно ми се причињава, размишљао је с напором док је опуттен лежао на једној каменој избочини, неспособан да подигне главу. Ипак, није могао да одоли том звуку који му је све више парао уши.

СВЕ ЈЕ САН

Спасилачки хеликоптер већ је кружио изнад његове главе, спазио га је крајичком ока. И тада, као да је сва снага исцурела из његовог изможеног тела, није више могао ниједан покрет да направи, није могао ни да махне. Загњурио је главу у снег, скупио ноге и претворио се у живу лопту која је стрепела и ишчекивала. То га је спасло!

Већ следећег тренутка звук који се око њега био расплинуо и постао део те планине запарао му је уши: застрашујућа експлозија разлегла са планином. Парчићи смрског метала ударише га по леђима и расуше се по снегу око њега.

Први човек који је испао из летелице треснуо је лицем о камен на десетак метара од Скотових ногу, следећи је ужасно вриштећи остао да лежи на литици изнад његове главе...

Спас је мало пре био ту, после шест дана неизвесности толико близу, а сада... смрскани хеликоптер висио је над провалијом, вероватно је елиса закачила неку избочену литицу. Даг Скот је зажмурио. Не, то је само сан, ружан. Другови ће доћи по мене, неће ме оставити самог.

Тек сутрадан, средином августа 1977. године, једна екипа алпиниста успела је да пронађе Дага Скота који је још био при свести. Поред њега су се налазила двојица мртвих спасилаца.

— Његова упорност просто је невероватна — рекли су лекари у Карачију. — Успео је да издржи шест дана и ноћи, на температури од минус 20 степени, без хране, с промрзлинама и преломљеним ногама. Ипак, мораћемо да му саопштимо тужну истину: никада више неће моћи да се бави алпинизмом.

Али Даг Скот не мисли тако. Одбио је да се вози у инвалидским колицима, да лежи у кревету, није хтео да буде болесник.

— Са супругом Џејн већ следећег месеца кренућу поново на Хималаје, тамо има толико неосвојених врхова. А до тада, све ране ће зацелити.

Б. Ј.

***** ЧИТАШ **Здраво!** ***** ИМАШ ПРАВО!

ГЛАЗГОВСКИ ЛЕКАР ЈОЗЕФ ЛИСТЕР
СМАТРАН ЈЕ ЧУДАКОМ ЈЕР ЈЕ ИЗНАД
СВЕГА ВОЛЕО ЧИСТОЋУ И УРЕД-
НОСТ. ОН САМ НИЈЕ БИО ЗАДО-
ВОЉАН СВОЈИМ РАДОМ.

ЧОВЕК

КОЈИ ЈЕ КУВАО РУКЕ

У сумрак једног прохладног дана 1865. године враћао се доктор Јозеф Листер кући после напорних операција које је извршио. Овај средовечни човек је био професор хирургије и, мада по уверењу енглески протестант, говорио је као један од најбољих хирурга. Тромо је корачао улицама прада обузет бригама:

— Зашто болесници са отвореним фрактурама или при ампутацијама умиру? — питао се. Зашто?

Задубљен у мисли, није ни приметио да пролази поред Томаса Андерсона, апотекара у Глазгову.

— Реците ми, докторе — обратио му се колега, држећи у рукама журнал Француске академије наука — шта кажете на ове чланке Луја Пастера?

Листер застаде.

— Нисам их читао! Али, о каквим је чланцима реч?

— Саме глупости — насмејао се Андерсон. — Мислим да би вас могле интересовати јер...

Доктор му није дозволио да заврши. Готово му је истргао из руку новине и почео да чита.

Пастер је описивао своје експерименте на вино. Оно се чешће кварило него ферментисало. Ваздух који је кривац за оба случаја изгледа да садржи нека сићушна жива бића, закључивао је.

Листеров деда је био трговац вином и он је добро знао о чему говори овај Француз.

— Нешто у ваздуху! — понављао је укочено. — Сићушни организми!

— Луцкаст неки човек — церекао се Андерсон док је посматрао пролазнике. — Шта је, докторе — изненада плашљиво упита Листера који је и даље укочено стајао — ви као да видите привиђење!

Па и видим! — узвикну професор зурећи у једну тачку. — Визију науке која побеђује смрт!

ДАЈТЕ МИ ВРЕМЕНА!

У време Јозефа Листера смрад из болнице се ширио на километар даљине. Све је у њима било прљаво, а чист веш и завоји практично непознати. Хирург је обично оперисао у фраку, и то у истом при свим операцијама тога дана, ако га, наравно, следећег јутра није променио. Доктори су прали руке после медицинских захвата, а не пре!

Око половина оперисаних је умирала. Није се без разлога говорило да свако ко буде оперисан, ко доспе под хируршки нож, може да каже живо-

ту збогом. Иако је анестезија омогућила болесницима да не осећају током захвата никакав бол, постојала је друга опасност: од инфекције! Тек кад се Листер заинтересовао за овај проблем, хирургија је почела да игра улогу спасиоца живота.

Глазговски доктор је сматран за помало ћудљивог човека који је изнад свега волео чистоћу и уредност. Он сам није био задовољан својим радом. Белешке које је пажљиво водио о свим својим случајевима показивале су неке чудне ствари. Већином се код лица са спољним преломом костију после операције на повређеним местима стварао гнојни оток праћен јаком грозницом, а често би настајала гангрена која би се завршавала смрћу. Исти је случај био и при одсецању појединих делова удова.

— Зашто је то тако? — немоћно је питао Листер. Његове колеге су га тешиле да је то неизбежно, баш као што је немогуће, како су мислили, да се врше операције на мозгу, у трбуху и на грудима.

— Могуће је, могуће, само да пронађем узрок запаљења после хирурских захвата — уверавао их је Листер. — Дајте ми времена и ја ћу да вам докажем!

Професор хирургије на Глазговском универзитету

им је доказао да се ране залечују много боље када су без клица. Ове његове грубе антисептичке методе су утрле пут основама савремене хирургије и захваљујући њима, ова грана медицине почиње да спасава људске животе, а не као некада да их одузима.

СПАСОНОСНА ХЕМИКАЛИЈА

Месецима после сусрета са апотекаром Андерсоном Листер је проучавао све Пастерове радове до којих је могао да дође. Захваљујући експериментима тог Француза, све је више био уверен да клице из ваздуха изазивају запаљење и гнојење после операција. Та га је идеја све више заокупљала и он се са још већим жаром посветио свом хобију — микроскопирању.

Луј Пастер каже да се клице могу уништити хемикалијама, печењем или кувањем. Енглески доктор је знао да не може да кува или пече патрљак ампутиране ноге, али га је зато могао премазати каквом хемикалијом. Ту хемикалију није познавао и упутио се у потрагу за њом. Тако је дошао до закључка да би најбоље могла да делује карболна киселина.

У Глазговску болницу је био донет један болесник

са отвореном фрактуром и Листер му је наместио кост, а рану премазао карболном киселином.

Његов хирург Хектор Кемерон је завио рану за прљаним платненим пешкиром који је нека домаћица поклонила болници. (Општинама градова је било испод части да финансирају или да поклоницима помажу тако прљави места зато су и болнице живе од помоћи самих грађана).

Болесник на којем је по први пут употребљена карболна киселина је умро од инфекције. Али, Листера ово није обесхрабрило.

После још једне сличне операције 12. августа 1865. Листер је саопштио стриктно упутства свом асистенту Хектору Кемерону:

— Биће неуспешно што сам ја премазао крајеве сломљене кости, изложено месо и кожу карболном киселином, ако ви завијете рану нечистим завојем. На рану ставите најчистији пешкир који може да нађете и пре употребе га још једном добро прокувајте.

Кемерон је помислио да му је шеф полудео, али га је послушао. Радио је исто и сваког дана при мењању завоја. Осмог дана је са доктором Листером могао да установи како се рана није зацрвенела, отекла и загнојила. То је

био скроман почетак антисепсе и асепсе, тј. убијање, спречавање и онемогућавање опасним бактеријама да дођу у додир са раном.

Године 1880. вратио се из Европе са двогодишњег студија млади доктор Вилијем С. Халстид. Био је ватрени присталица Листеровог учења о антисепси и асепси и у својој земљи, Америци, хтео је да примени у пракси његове методе. Међутим, амерички хирурзи су били равнодушни према открићима глазговског лекара.

— Брину ме моје руке — говорио би колегама после операција, гледајући замишљено у своје дуге и неговане прсте. — Увек се плашим да могу да инфицирам болесника!

— Посматрам вас, докторе, док их чистите! — са смешком рече млађи црнокош хирург. — Ви их трљате као да ћете огулити кожу с њих!

— Имамо све стерилно — закључи Халстид — парне стерилизаторе за завоје и веш, носимо стерилне мантиле, болесникову кожу пре реза стерилизујемо... само су наше руке нечисте и опасне!

— Ако вас то мучи, драги колега — одговори један старији лекар — што их онда не прокувате...

ПРИРОДА НАЈБОЉЕ ЛЕЧИ

Сви присутни су се грехотом насмејали.

Вилијам Халстид није био агресиван човек и није се препирао са противницима. И даље је користио Листерове методе и стицао углед солидног и сигурног хирурга. Године 1890. постао је професор хирургије на Универзитету Џон Хопкин и шеф хирушког одељења нове болнице.

Те је године почео примењивати гумене рукавице за операције. Оне су му давале више поузданости у сопствени успех, растезале су се, нису клизиле, а врхови прстију су сачували осећај додира и чуло опипа и, што је важно, могле су се поново стерилизовати.

Чак и они противници који су говорили да је немогуће ефикасно оперисати у рукавицама убрзо су му одали признање.

Халстид је само одмахивао главом. Похвале су га увек збуњивале. Кад је следеће године доктор Вилијем Хантер увео маску од газе за нос и уста, хирургија је постала потпуно асептична. Човек који је први радио са „прокуваним рукама“ често је говорио:

— Морамо да дамо природи што већу могућност да сама, ако може, поправља наше резове и грешке. А она може много боље да лечи него било који доктор.

Д. К.

Почетком 7. века, пред упорним и силовитим napadима Авара и Словена, попустила је одбрана античког Сингидунума, утврђења на месту где се данас налази Калемегдан. Тада је град разорен.

Међутим, чувени путник турског вакта и земана, радознали и свевидећи Евлија Челебија, одушевљен Београдом, надахнуто ће записати у својим тефтерима, цео миленијум касније, да је то град „диван као алем-камен у прстену“. Због изузетног положаја, кроз целу његову дугу и бурну историју, нападали су га, жарили и палили. Римљани, Хуни и Готи, Бугари и Византинци, Турци и Мађари, Аустријанци и Немци.

Али, све њих побеђивао је — Београд. По својој несвакидашњој лепоти, богатој историји, мноштву и разноликости људи који су ту живели и живе, то је одувек био чудесан град, а древне грађевине, које је случај поштедео од небројених ратних разарања, сведок некадашњег живота и времена у белој вароши на ушћу Саве и Дунава.

ШКОЛА БЕЗ КЊИГА И КЛУПА — Када је пре десетак година чувени амерички глумац Мел Ферер, шетајући Београдом, угледао у Господар-Јевремовој улици број 21 стару жуту кућу, застao је изненађен њеном лепотом: „Желео бих да живим у оваквој кући. Да ли је можда продајете?“ Налазио се пред Великом школом или Доситеје-вим лицејем, здањем саграђеним крајем 18. века, једном од најстаријих турских грађевина балканског стила. Пре него што је 31. августа 1808. у њој отворена Велика школа по замисли Ивана Савића Југовића и Доситеја Обрадовића, ова кућа је првобитно припадала једном имућном трговцу, а затим француском конзулату. Када је отворена Велика школа, у њој је поред Ивана Југовића предавао и Сима Милутиновић Сарајлија. У скромној учионици, где није било ни клупа ни уџбеника, двадесетак ђака седело је на поду и писало на коленима. Међу њима су били Вук Стефановић Караџић, Карађорђевић син Александар, синови Васе Чарапића и Јакова Ненадовића. Године 1948. ту је отворен Вуков и Доситејев музеј.

МАЈСТОРИЈЕ ХАЦИ-

ДРЕВНА
ЗДАЊА
БЕОГРАДСКА

ЧУДО ОД ФИРМЕ — Ова једносpratна кућа, иначе најстарија београдска кафана, необична је и по начину градње и по својој историји. Међутим, можда у свету нема куће која изнад улазних врата има необичнију и краћу фирму: знак питања. Саградио ју је 1823. године кнез Милош и поклонио базрђанбаши Науму Ичку, старешини трговаца. Већ следеће године кнез је забранио да се пред овом кућом пуши, јер се налази „спроћу цркве“. Ускоро ово здање у данашњој Улици 7. јула број 6 наслеђује Ећим Тома и у њој отвара већ у то време чувену „Томићу кафану“. Али она опет мења власника и Ужичанин Богосав Марјановић даје јој

име „Код пастира“. Следећи власник, Иван Павловић, назвао ју је „Код Саборне цркве“, што је написао и на фирми. Али, тадашњи прота Новица Лазаревић, уверен да то име скрнави углед и част познате београдске цркве, обрати се полицији. Међутим, пре него што су представници тадашње власти дошли код газда Ивана, он брзо промени фирму и на њу стави један велики „?“. Кад је ујутро прота Новица угледао с прозора Патријаршије необичну фирму, упита првог ђакона: „Ене, а каква је оно кука на фирми?“ Затим је известио полицију да не долази узалуд. Од тада је на познатој кафани, где је често долазио и Вук, једини натпис био „?“.

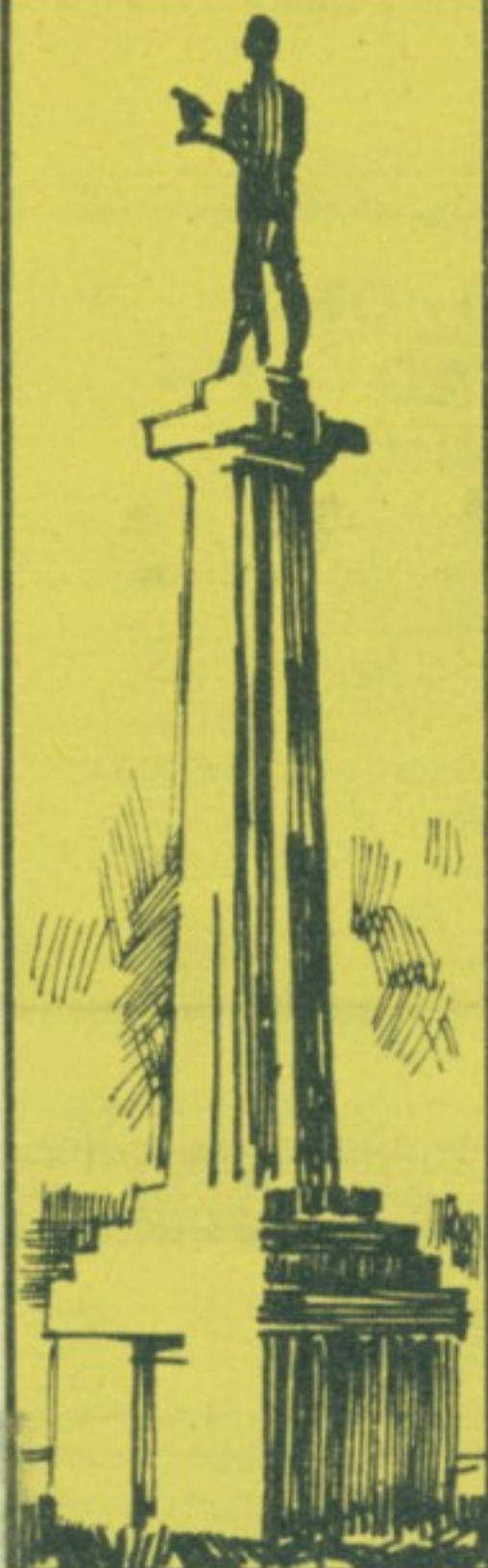

НЕИМАРА

ТУ ПОЧИВА ВУК — Саборна црква је грађена од 1837. до 1845. по пројекту словеначког архитекта Франца Јанкеа. Зидали су је панчевачки мајстори и за свој рад добили од кнеза Милоша 3.100 сребрних форинти. У то време управник Београда био је војвода Петар Цукић. Чим је почео да на високи, бакром покривени торањ тек саграђене цркве подиже звона, позвао га је београдски паша у Град на Калемегдану: „Како си смео да без наше дозволе подижеш звона? Знаш ли да због тога можеш погинути од турске руке?“ Али, Цукић се није уплашио: „Знам, знам, ефендум паша. Ако подигнем звона, могу погинути од турске, а ако не подигнем погинућу од руке мог господара кнеза Милоша“. Паша је само слегнуо раменима и звона су подигнута. Иначе, у овој цркви су сахрањени Милош и Михаило Обреновић, а на њеном улазу Вук и Доситеј.

ЧЕСМА ЗА ЛЕПОТУ — Године 1846. државна управа је показала да брине и о лепшем изгледу главног града, нарочито Теразијама. Тада је први пут предложено да се у том делу града подигне велика камена чесма. Међутим, чувена теразијска чесма није подигнута све до 1860. године, последње године живота кнеза Милоша. Тада је, по нацртима италијанског камено ресца Франца Лорана, који је за своје неимарство од кнеза Милоша добио 1800 дуката, на Теразијама подигнута чесма висока 635 сантиметара, од ташмајданског камена, са четири лавље чељусти из којих је текла вода. Али, чесма је 1911. године пренета пред Топчидерску цркву где је стајала, без воде, све до претпрошле године када је поново враћена на Теразије.

СВОМ ОТЕЧЕСТВУ — У жељи да на данашњем Студентском тргу, онда Великој пијаци, подигне здање које ће својом лепотом засенити све тадашње београдске грађевине, богати трговац сољу Миша Анастасијевић наручио је код чувеног прашког архитекте Јана Неволе нацрт за данас познато Капетан-Мишино здање. ОDMAH по завршетку градње, 12. фебруара 1863. године, овај родољуб је завештао ново, импозантно здање, које у начину градње спаја ренесансни и романски стил, „свом отечеству“, што и данас великим словима пише на фасади.

У здању је првобитно било смештено Министарство просвете, Народна библиотека и Музеј, Гимназија, Трговачка школа и Школа цртања. Временом је та грађевина, која је коштала 100 хиљада дуката, постала прави храм културе и просвете. У њој су као професори или студенти радили и учили највећи умови српске интелигенције и историје, од Јована Цвијића до Милоша Ђурића. Данас је у Капетан-Мишином здању Ректорат Београдског универзитета.

СВЕ ЗБОГ ДУКАТА — Када је Карађорђе 1813. морао да напусти Србију, закопао је у тада мочварном Топчидеру, у бари под једном дебелом врбом, два бурета дуката које је за војне потребе добио од Руса. Пре него што је прешао границу, поручио је Милошу Обреновићу да ископа право богатство и „на народну ползу“ употреби. Милош је копао свуда око врбе, ширећи у народу глас да припрема темеље за свој конак. Наишао је на бурад с дукатима и

касније на истом месту заиста подигао велелепно здање, први двор кнежевине Србије. Никад није тачно утврђено да ли је прича о дукатима у Топчидеру истинита. Међутим, 1834. године, по нацртима чувеног Хаџи-Николе Ђорђевића, званог Хаџи Неимар, градитељи Јања Михаиловић и Никола Ђорђевић подигли су чувени конак кнеза Милоша, у којем је познати владар и умро 1860. године.

ЈЕТИ ЈЕ ПОБЕГАО ОД ЉУДИ!

ОПЕТ СЕ У СВЕТУ НАВЕЛИКО ГОВОРИ И ПИШЕ О ЧУДНОВАТОМ СТВОРЕЊУ ЗА КОЈЕ СЕ УОПШТЕ НЕ ЗНА ДА ЛИ ПОСТОЈИ — СЕМ У МАШТИ

Овано изгледа филмски Јети

Свет опет говори о Јетију! О мистериозном снежном човеку с Хималаја о којем наука ћути, јер је немоћна да нађе одговор на многобројна питања о њему. А питања су: постоји ли он заиста, да ли је човек или животиња, да ли је одиста циновског раста, да ли је доброћудан или зао.

Доказа о њему — нема. Али, има оних који тврде да су га виђали. Међутим, Јети, неухватљив попут чудовишта из Лох Неса, појави се неколико пута у току столећа, али увек пред ненаучничким очима. И тако, загонетка траје вековима.

Овога пута Јети је опет узбудио духове. Није пронађен никакав његов нови траг, нити отисак циновског стопала у вечитом снегу хималајских висева. Једноставно, Јети дебитује на великом екрану! И то, у два филма одједном, која се снимају у Канади. Па у складу са читавом мистериозном појавом снежног човека, чудно је и питање како да већ раније филмским радницима није пало на памет да сниме причу страве и ужаса о њему. Досетили су се ево сада, а то је опет подстакло и расправе — научне и ненаучне — постоји ли Јети стварно или је само легенда.

Ненаучна мишљења нису важна. А научна су — поделена!

ИМА ДОКАЗА!

Француски зоолог Бернар Евелман оснивач је криптозоологије, науке о непознатим животињама. У такве би могао да се уброји

и Јети, као и друга бића из народних легенди, а чије постојање наука (још) није потврдила, на пример, кавкаски Алмас, Пендек са Суматре, конгоански Какма-дакари, латиноамерички Диди, Сасквач из Канаде. Бернар Евелман каже:

— Све теорије о овим бићима свакако имају научну подлогу само треба пронаћи доказе. То могу бити, рецимо, остаци животињских врста из прадавних

времена, које су из неких разлога побегле у непроходне крајеве Земље и тамо остале, заборављене од свих.

Доказа за ову претпоставку има! Евелман радо наводи пример једне рибе за коју су научници веровали да је нестала пре пуних 60 милиона година и коју је тридесетих година овог века — упецао палеонтолог Џон Смит у близини Мадагаскара! Постоји и слу

чај совјетског научника Константина Сатуљина који је 1958. године на Кавказу открио 60 врста и преко 40 подврста животиња — махом кичмењака — до тада потпуно непознатих.

У складу са овим, Јети и сва мистериозна бића слична њему, могла би бити — не људи, него животиње, остаци неке циновске врсте мајмуна, на пример. Бернар Евелман има две претпоставке о томе.

Прва се односи превасходно на Јетија. То би, вели научник, сасвим лако могао бити гигантопитек, то јест, примерак циновског мајмуна иначе изумрлог пре много милиона година. Ти су мајмуни живели у пространим низијама Индије и Кине. Па како се, онда, одржао Јети и одакле он у Хималајима?

ХЛАДНОЋА КАО УТОЧИШТЕ

Одговори на ова питања су баш потка Евелманове претпоставке. Гигантопитек је, каже он, побегао пред хордама — хомо сапиенса, то јест човека! Слично толиким другим животињским врстама које су наши преци ловили и истребљивали... Уточиште и нову животну средину безазлени велики мајун пронашао је у Хималајима. Тамо је владала вечита зима, али је бар било безбедно.

Звучи уверљиво, али...

У подножју Хималаја доста су пронађене фосилне кости које би могле припадати гигантопитеку. Међутим, тих драгоцених доказа

је толико мало — остатак вилице и неколико зуба — да се на основу њих ништа не може закључити о расту и изгледу живог бића којем су припадале, па чак ни то да ли се кретало на две или четири ноге. Зато се поуздано може закључити нешто друго: пронађени зуби припадали су бићу које се хранило биљкама. Којим биљкама, када се зна да их на Хималајима — готово и нема? Ето нове мистерије.

Бернар Евелман има и другу претпоставку. Јети је неандерталац! И ово мишљење заснива се на једном доказу: упоређени су остаци стопала неандерталца — бића које је мистериозно нестало са Земље пре 30 хиљада година — и стопала приписаног Јетију. Били су веома слични. Према Евелману, неандерталци су живели у пријатељству са хомо сапиенсом, који је за потомство оставио уметнички обликоване доказе о изгледу свог полу-животињског пријатеља. То су бројне статуице неандерталца пронађене на територији данашњег Совјетског Савеза, назване „палеолитске Венере“. Оне имају малу главу погнуту унапред, кратак, дебео врат, здепаст труп и криве ноге. Дакле, опис сличан Јетијевом, бар како вели легенда.

Али, опет има научника који другим доказима побијају ово мишљење.

НАДМАШИО КИНГ-КОНГА

Такав је Борис Порчњев, члан совјетске Академије наука. Он је у књизи „Неандерталац је још жив“, написао и ово:

„Између човека и неандерталца прави је амбис. Неандерталац је био само животиња, што се може закључити и по његовој лобањи. Она показује да он није био у стању да производи говор, већ само неартикулисано мукање — баш као што ни Јети и бића слична њему, у својим „сусретима“ са људима никада нису проговорили ни речи...“

Осим тога, неандерталац је, према ономе што је до сада наука утврдила, живео у пределима западне Европе. А Јети и сва њему слична бића — у Европи нису никад виђена! Евелман и на ово има одговор: побегли су јер су их потиснули људи. Биле су то велике праисторијске сеобе народа и отуда Јети на Хималајима, Алмас на Кавказу и тако редом.

Дакле, права истина никако да се искристалише! Јети и даље подстиче људску машту и, нема сумње, копка научнике. Можда ће се једном и открити неки поуздан доказ, можда ће неком „синути“ теорија о њему. А дотле — моћи ћемо макар два биоскопска сата да посматрамо авантуре чудовишта за које продуценти најављују да превазилази већ чувеног Кинг-Конга...

М. К.

БИБЛИОТЕКА ЗРНЦА ВЕЛИКОГ СВЕТА

МЛАДИ, ЗНАЊЕ НАПРЕДУЈЕ КОРАЦИМА А НЕ СКОКОВИМА!

Зато, корак по корак... Зрнце по зрнце... Свет је велики! Откривајте га постепено! У томе ће вам помоћи нова едиција „НАРОДНЕ КЊИГЕ“ намењена баш вама! Између две игре, мало по мало... Упознајте свет који вас окружује. Задовољите своју радозналост! Учите!

Или — много занимљивих појединости и много одговора на питања која вас муче... Познати стручњаци, књижевници и публицисти потрудили ку се да вам и најсложеније појаве света у коме живите, објасне једноставно, кроз приче и занимљивости... Док се будете одмарали уз неку од ових књига, нећете ни приметити да учите! А научићете много и научићете лако!

Све књиге из библиотеке „Зрнце великог света“ штампане су ћирилицом, у тврдом повезу, формата 22Х22 цм, богато илустроване у боји, а цена по једном примерку износи дин. 120. —

1

Слободан Анастасијевић
ТВОЈИ СИГУРНИ КОРАЦИ

Док не порастете до волана, док не махнете првом возачком дозволом треба да научите много... О пешацима и семафорима, о саобраћајним знацима и сигнаlima, о тротоару... Ова књига помоћи ће вам у томе. И забављајући вас, можда и насмејати...

4

Миливој Југин
СВИ СМО КОСМОНАУТИ

Далека, тајанствена васиона... и у њој хиљаде планета, комета, сателита. Ко још од вас није пожелио да је осветли, упозна...? Са аутором ове књиге прометаћете васионом... Маштовито, разиграно, уз малу, доживећете и најдраматичније али и најлепше тренутке човекових додира са васионом...

3

Коста Степановић
Милија Станић
ИЗВИНИТЕ, ИЗВИНУО СМ СЕ
(Приче о језику)

Ако се саплетете о нешто, можете пасти... Али, ако се саплетете, макар и о најмању језичку замку — створићете забуну...! Погрешно ће вас разумети...! Веселе и мудре заговорнице, помоћи ће вам да правилно говорите и да се на најлакши начин уверите да правопис није баук!

5

Жика Миновић
Миленко Матицки
ЧИТАНКА САМОУПРАВЉАЊА
Бити самоуправљач није мала ствар! А ви то јесте, иако, можда, тога нисте свесни... Бачко самоуправљање је ту, око вас и ради вас! Упознајте се са идејама, развојем и стремљењима самоуправљања, да бисте у њему и активније учествовали. Данас у вашем разреду, школи... Сутра у вашој радној организацији...

2

Јелисавета Николић
ПОГЛЕДАЈ МЕ, ПОГЛЕДАЈ СЕ
(разговори о лепом понашању)

Иако још растете, довољно сте и велики и важни да вас други примете...! Зато је значајно и како ће вас ти други видети. Шта ће о вама мислити...? Погледајте се и погледајте друге... Ако вам се учини да грешите у нечему, прочитајте ову књигу. Она ће вам помоћи да исправите грешке. Да будете бољи и лепши...

6

Душан Васић
Рајко Ђукић
ХАЈДЕ ДА МЕЊАМО СВЕТ
(Разговори о марксизму)

Бити човек, то значи и непрекидно усавањивати сопствене способности и знање, „мењати свет“, услове рада, друштвене односе... То значи неговати критичност и самокритичност, част и понос и тежити ка најузвишенијем ниљу — слободи. Али, пре него што пожелите да понешто и промените у овом свету, свет прво упознајте и следите Марксово и марксистичко схватање човека, друштва и историје.

Издавачко предузеће „НАРОДНА КЊИГА“, Шафарикова 11, 11000 Београд

НАРУЧБЕНИЦА ПЗ-1

Овим неспозиво наручујем следеће књиге (упишите бројеве књига и назначите њихову вредност):

бр. књига у укупној вредности од дин
ЗА ГОТОВО — уписану вредност књига, по одбитку 5% попушта, платићу поштару кад ми испоручи књиге.
НА ОТПЛАТУ — уписану вредност књига отплатићу у 6 месечних рата, по пријему књига, и уплатница. Рате ћу уплатићивати до 5. у месецу до истека отплате.

У случају спора надлежан је суд у Београду.

(презиме, очево име и име)

(пошт. број, место, улица и број)

(радна организација у којој је купац запослен)

(потпис купца, бр. личне карте и где је издата)

(овера радне организације за купца на отплату)

М. П.

Наручбеница се оверава само при куповини књига на отплату, а пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. Књиге се такође, могу купити у Сервису „Народне књиге“, Николе Спасића бр. 2 и у „Салону књига“, Цетињска бр. 6.

НАРОДНА КЊИГА

RAT

БОСТОНСКИ ПОКОЉ ПРЕ ДВА ВЕКА

ЦРВЕНИМ МУНДИРИМА!

УПЛАШЕНИ И МАЛОБРОЈНИ, ЕНГЛЕСКИ ВОЈНИЦИ СУ У ПОЧЕТКУ УЗМИЦАЛИ ПРЕД НЕОБИЧНИМ НАПАДАЧИМА, А ОНДА, ЈЕДАН ЗА ДРУГИМ, ИСПАЛИЛИ ДВА ПЛОТУНА. УЛИЦАМА ЈЕ ПОТЕКЛА КРВ...

Иако је већ био пети дан марта 1770. године, јутро над Бостоном освануло је сиво и студено. Зима је још била у јеку и улице великог града биле су прекривене дубоким снегом који је непрестано падао. Међутим, све то житељима Бостона није било ни ново ни необично. Јер, овај северноамерички град, у држави Масачусетс, познат је по оштрим зимама и ту пролећа долазе касно. Али, нико није слутео да ће баш таква дуга, снежна зима умногоме допринети да историја и Масачусетса и Бостона крене другим током.

ХИЦИ ЗА ИСТОРИЈУ

Пред бостонском царинарницом ужурбано се шеткао енглески стражар у црвеној униформи. Хладноћа је била јака и војник је осећао како му се ноге полагане коче. И тада се појавило неколико дечака. Разиграни и весели, засули су припадника енглеске краљевске војске канонадом грудви.

Војник је у почетку необичног напада измицао, избегавајући снежне нападе, а када је видео да су дечаци упорни и неуморни, позвао је у помоћ неколико својих другова. Међутим појачање је истовремено стигло и противничкој страни. Неколико бостонских беспосличара који су, наводно, случајно пролазили поред царинарнице брзо су се придружили све већој гужви и метежу.

За неколико тренутака безазлено грудвање муњевито је прерасло прво у тучу, а затим у праву побуну. Маса пред царинском зградом коју су чували енглески војници постала је све бројнија, а изрази негодовања према Енглеској, њим војницима и политици све гласнији и јачи.

Уплашени и малобројни, војници у црвеним мундирима су се латили оружја. Први плотун испалили су у ваздух. Али, већ следећи смртно је покосио пет побуњеника а неколико тешко ранио.

Овај крвави догађај остаће забележен у историји као „бостонски покољ“. Но, ни данас, преко два века након овог дана, није потпуно разјашњено да ли је

напад на енглеске војнике и убиство петоро људи случај или вешто испланирани инцидент. Сигурно је било само то да је вест о пуцњима и крви пред бостонском царинарницом са радошћу примљена код свих људи који су искрено и жарко желели раздор између Енглеске и њених колонија на новом континенту. Између свих који су тако мислили и осећали по својој мржњи према британским властима нарочито се истицао Семјуел Адамс.

У време „бостонског покоља“, Енглезима никако није одговарао рат у овој њиховој колонији. Они су били спремни и на највеће уступке, тако да је партија „федералиста“ имала све изгледе да између Америке и Британије створи федерацију на равноправној основи.

Енглеска је након седмогодишњег рата добила 1763. године од Француске огромна пространства у Америци и одмах почела у њима да води своју уобичајену колонијалну политику, у чему се нарочито замера енглеском краљу Џорџу III. Америка је већ тада имала своју властиту буржоазију која је била толико снажна да се при кројењу власти морало водити рачуна и о њеним интересима. Међутим, не обазирјући се на то, Џорџ III забрањује насељавање индијанских територија чиме је повредио интерес богатих Американаца. Исто времеом Џорџ Вашингтон предлаже да се земља од Индијанаца купује.

ЧАЈАНКА У МОРУ

Али, Енглези су колоније сматрали само извором сировина и тржишта за своју робу па су у Америци, контролишући индустријску производњу, ограничили увоз и извоз, наметнули велике порезе и забранили ковање новца. Све то је претило да изазове буру незадовољства код индустријалаца, занатлија, трговаца, бродовласника и других. Увидевши да у Америци ипак не могу да раде све што и у другим колонијама, Енглези су, да би смирили ситуацију, убрзо укинули већину ових ограничења. Више ради тога да би сачу-

Половином децембра група од 150 бостонских житеља, преобучених у Индијанце, запосела је бродове. Томахавацама су отворили запечаћене сандуке и уз тријумфално клицање просули чај у море. Све то са обале је одушевљено посматрала маса Бостонаца.

— Нипошто не пробајте

реме за устанак: набављено је и кријумчарено оружје и кришом скупљено у село Конкорд, недалеко од Бостона.

Чим је војни гувернер, генерал Гејд, обавештен о припремама, одлучио је да скривено оружје заплени. Истовремено је издао наредбу да се ухапсе Семјуел Адамс и његов пријатељ Џон Ханок. Али, како је у том тренутку под својом командом имао само 500 британских војника, задатак који је себи поставио изгледао је готово безнадежан.

Упозорење о покрету британских „црвених мундира“ стигло је побуњеницима на време и на путу за Конкорд, код места Лексингтон, испречила се локална полиција.

Свестан своје немоћи, генерал Гејд је издао наредбу, да се пуцњава, уколико то буде могуће, избегне. На ређење је добила и противничка страна: „Пуцајте тек онда ако они почну; али ако они желе рат, нека рат започне на овом месту!“

На пуцањ, кога је вероватно у општој напетости испалио неко са страње, енглески војници су одговорили плотуном.

Тако је један усамљени хитац, испалин у априлу 1775, означио почетак рата за независност.

Као одговор на битку код Лексингтона, краљ Џорџ III је прогласио колоније побуњеницима и најмисли 20.000 немачких плаћеника да их покоре. После дугогодишњих исцрпљујућих борби америчка војска под вођством Џорџа Вашингтона и уз повремену помоћ француске војске успела је да обезбеди победу. Уговором о миру, потписаном 1783. у Паризу, Енглеска је признала независност САД.

А. М.

вао част, краљ Џорџ III је задржао још једино монопол Британије над продајом чаја.

Оваква енглеска попустљивост, међутим, није одговарала групи око Семјуела Адамса која је желела потпуно отцепљење од Енглеске. Због тога су у „бостонском покољу“ видели могућности за расписивање отпора против одлука енглеског Парламента. Али, још један, готово неважан, догађај, помогао је овим људима да остваре своје намере.

У децембру 1773. у бостонску луку упловила су три британска брода. Њихов товар, тоне јефтиног чаја, претио је уништењем за многе америчке трговце. Овакву прилику за изазивање бунта Семјуел Адамс и његови следбеници нису могли да пропусте.

тај проклети напиток! — упозоравао је један Американац своје сународнике. — Јер, ако то учините, постаћете издајници своје земље!

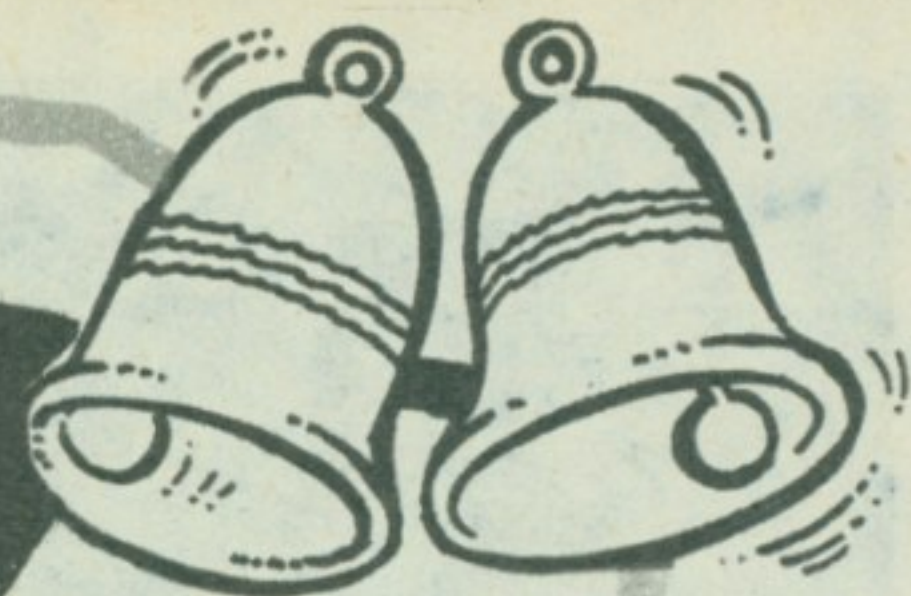
НЕМОЋНИ ГЕНЕРАЛ

Вест о овом догађају изавала је бес код енглеских колонизатора и они су се определили за најгоре решење. Прогласили су да се ова колонија налази под управом енглеске круне, затворили бостонску луку, озваничили држање британских гарнизона широм земље и ускратили Американима право да сами бирају своје судије. Народ је захватило огорчење, нарочито појачано изјавом краља Џорџа III да се колоније морају покорити. Тада су почеле прип-

ЗВОНА ЗА ПРАВДУ

У Шапцу су га знали само као Голуба. Људи су се чудили од чега живи јер се није прихватио никаквог посла. Поваздан је тумарао градом ником не чинећи зла и никог не дирајући. Пушио је на чибук дугачком метар и улицама често извикивао нејасне реченице уз хорску пратњу буљка деце која су трчкарала за њим.

Срески начелник је покушавао да сазна одакле се Голуб 1876. године створио у Шапцу не би ли га вратио у родно место, а кад му то

Шабач у другој половини прошлог и почетком овог века није био само град трговаца, занатлија, љубитеља позоришта и добре књиге, калдрисаних улица и начичканих радњи дуж њих, већ и град смећа, нарочито пре подне пазарног дана у недељу када у град нагрну кола са упрегнутим гиздавим мачванским коњима из околних села, натоварена пољопривредним про-

ПОШАЛИЦА »ШАБАЧКА ЧИВИЈА«, НАСТАЛА СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА ПРОШЛОГ ВЕКА, НАЈЧЕШЋЕ СЕ РУГАЛА ОНДАШЊИМ ВЛАСТИМА И ЗАКОНИМА, АЛИ НИЈЕ ШТЕ-

●●● ДЕЛА НИ САМЕ МАЧВАНЕ. ●●●

да види чудо невиђено, а Босић језди ли језди! Полиција му није могла ништа јер се забрана односила на коње а не на псе! Двапут је шабачки шерет кретао у Београд са овом запрегом и стизао до Чукарице одакле су га власти враћале кући!

**ПИЈАВИЦЕ
УМЕСТО
ВИОЛИНЕ**

Зеленашење је било такође честа мета „чивијаша“. Међу онима који су давали новац на зајам уз велики интерес нарочито је био на злу гласу трговац Петар Антонић-Тешћ. Његов дужник, свирач Осман Цицварић, никако није успевао да отплати дуг од девет дуката јер је интерес толико брзо растао да је увек био већи од главнице.

није пошло за руком, почео је да га хапси или новчано кажњава, наводно због нарушавања мира грађана, иако њима Голуб уопште није сметао. Текло је то тако око две године, а онда је једног дана Голубу пао мрак на очи. Чим је издржао последњу казну у затвору, похитао је звонару шабачке цркве и тутнуо му у руке новац.

— Данас звони, умрла ми је жена! И потегни конопце што можеш јаче!

Звонар се зачудио знајући да особењак нема жену, али је ипак учинио оно зашта је добио паре. Истог дана у подне Шапцем се разлегла жека звона. За то време Голуб је трчао по вароши и свима саопштавао да је платио да се одзвони правди која је у Шапцу одавно умрла. Чим су јавили среском начелнику шта се дешава, он је као без душе пожurio да се дочепа дрзника, али њега више није било у граду.

**СТО
НА ТАЉИГАМА**

Голубова ујдурма није била ни прва ни последња у Шапцу и његовој околини. Готово свакодневно врцала је пошалица позната под називом „шабачка чивија“, не штедећи никог.

вадили чивије из осовина, трка се обично завршавала после десетак метара јер би кола остајала без точкова. Уместо љутње настао би смех и весеље које се седамдесетих година прошлог века проширило на сваку доскочицу, ујдурму и виц изразом „шабачка чивија“.

А шале је било напретек. Углавном на рачун ондашње власти и закона. Још и данас се памти учитељ из Богатића Лазар Паунковић који је у темељ нове сеоске школе ставио повељу на којој је писало: „Зидано за владе Александра Обреновића — нека Свевишњи да Србији бољег владара“!

Картање у новац није било само проблем Шапца, него и других крајева Србије. Једног дана у граду је освануло обавештење да се забрањује коцкање по кафанама. Доколичари се нађоше у чуду, али само за кратко. Зар њима да доскочи власт? Није прошло ни два дана од забране а њих неколико нађоше воловске таљиге, на њих поставише сто и кренуше колима кроз град мирно се картајући за столом на запрепашћење

или смеа Шапчана. Одмах се створише и жандари.

— Пропис каже да се забрањује картање у локалитетима, али не у колима! — добади један картарош жандарима чим су зауставили кола, на шта ови само слегнуше раменима признавши да су надмудрени.

**ШЕСТ
УПРЕГНУТИХ
КОЊА**

Најчешће су били изиграни сељани. Вицеви на њихов рачун понекад су били сурови, али ни сељани нису остајали дужни Шапчанима који су знали да се подсмевају и на сопствени рачун. Тако је 1906. године Светозар Заре Грданички покренуо сатирични лист „Чивију“ који је међу првим бројевима на насловној страни донео и овакав текст: „На светог Илију да задева Шабач и заради паре, покренуо „Чивију“ Грданички Заре. На то грлат жабац из отоке Жућак кресну преко баре: „Зарадићеш мућак, газда Цветозаре!“

Полиција је кажњавала и забрањивала лист, али се „газда Цветозар“, како су га у шали називали, довијао мењајући име листу после сваке забране и пуштајући га у штампу као „нов“. А једина измена била је до давања испред назива „Чивија“ „Стара“ па „Нова“, па „Нсвија“, па „Најнсвија“, „Друга“, „Трећа“... и тако редом. Полиција је беснела од муке! На крају није више пуштала из штампарије непрегледану „Чивију“.

Када је полиција забранила чувеном весељаку Николи Босићу да се вози градом у колима са шест упрегнутих коња, он се изгубио и нико га није видео три недеље. Најзад, неког јутра отворила се капија на његовом дворишту и из њега излетеше на улицу минијатурна кола у којима је Босић седео поносно заваљен. Кола су вукла три пара великих паса окићених мноштвом прапораца.

Наста лом јер је био пазарни дан и улице пуне света. Диге се Шабач на ноге

Да би се некако извукао, Осман је решио да за неко време остави виолину. Уместо свирке бацио се на скупљање пијавица по шабачким барама, запуцао с њима у Трст и продао их, а кад се вратио кући прво је отишао код зеленаша Пере и вратио му дуг. Чим га је исплатио до последње паре, полетео је напоље где га је чекала дружина и цео дан се веселио улицама певајући:

„Благо теби, Османе луда че, кад се спасе зеленаша Пере!“

Ипак, кад је Антонић умро, Осман га је са својом дружином песмом испратио до гроба! Свирао је бесплатан!

М. Тодоровић

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

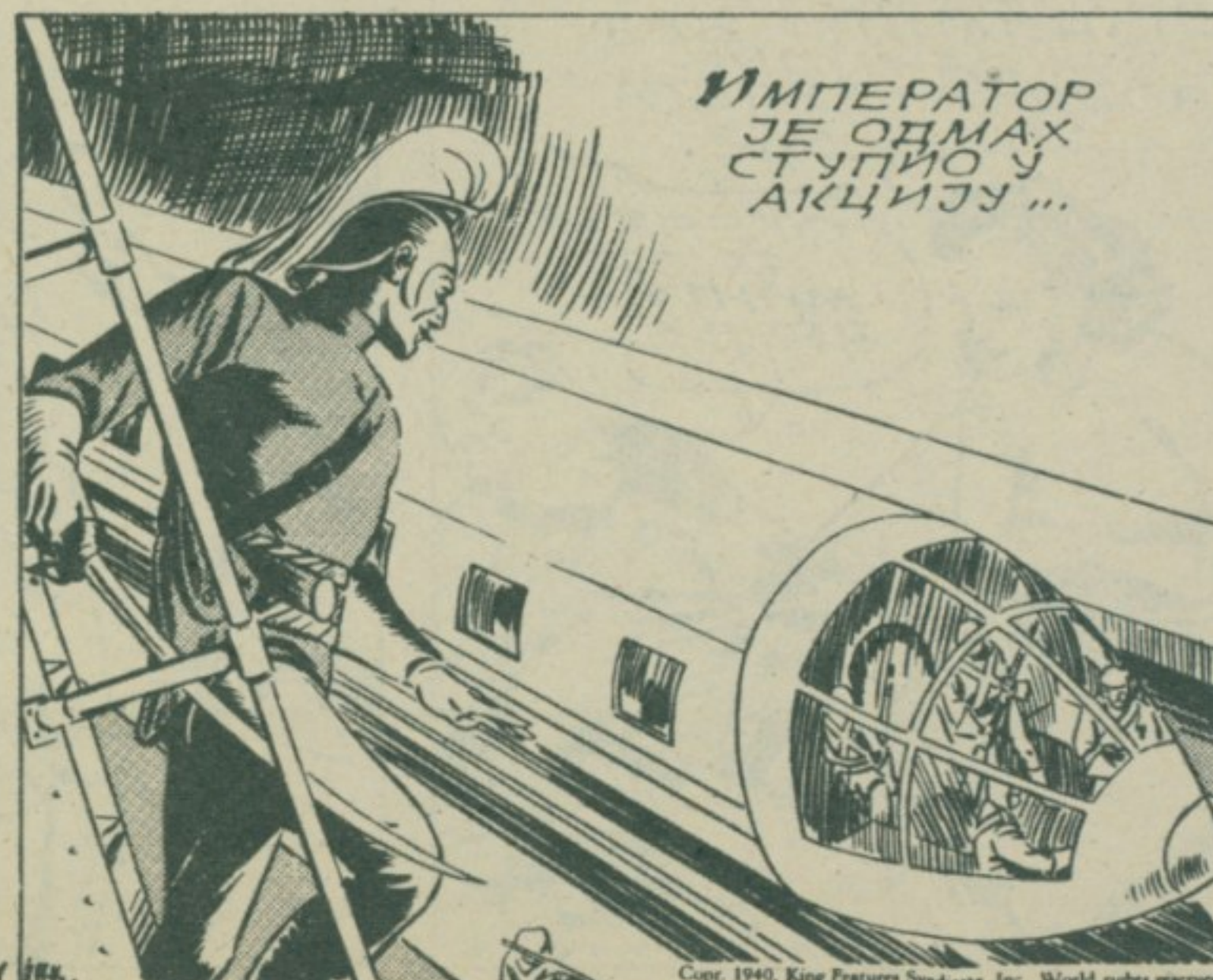

BAVALU

стрип

ФЛАШ ГОРДОН: ОКРШАЈ У ЛУЦИ

У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ
ЈЕДАН
ЖЕЛЕЗ-
НИЧАР
ЈЕ
УПОЗОРИО
ФЛАША
И ФИЕРА
О МИН-
ГОВОМ
НАПАДУ...

ТАДА ЈЕ
ОДЈЕКНУЛА
СТРАШНА
ЕКСПЛОЗИЈА...

ЗА МНОМ,
СВИ!

ПСТ!
ПОЛАКО, ДА НАС
НЕ ПРИМЕТИ!

ПРОВОЛАЧИЛИ
СУ СЕ КРОЗ ТУ-
НЕЛЕ И ТАЈНЕ
ПРОЛАЗЕ...

... И НАЗВАД СЕ НАШЛИ У ШУМИ
ГДЕ СУ СЕ ФЛА-
ШОВИ ПРИЈАТЕЉИ
КРИЛИ ОД
МИНГА...

ТЕ НОЋИ
ТРАЖИЛИ СУ
НАЈКРАЋИ
ПУТ ДО
СЛОБОДНЕ
ЗЕМЉЕ НА МАПИ...

АЛИ, НИ МИНГ
НИЈЕ МИРОВАО...

ЛОГО,
ПРОНАЈИ
ЊИХОВО
СКЛОНИШТЕ!

ЛОГО ЈЕ
УБРЗО НАШАО
ИЗБЕГЛИЧКИ
ЛОГОР
ПРЕТВАРА-
ЈУЋИ СЕ
ДА И САМ
БЕЖИ ОД
ИМПЕРА-
ТОРА
МИНГА...

СТОЈ!

КАКО ЋЕМО СЕ
ПРОВОЛАЧИТИ БЕЗ
ОРУЖЈА И ПРЕ-
ВОЗНИХ СРЕДСТА-
ВА?

ОТЕЋЕМО
ИХ ОД
МИНГА,
ДЕЈЛ!

ФИЕРО,
ЈЕСИ ЛИ
СПРЕМАН
ЗА ЈЕДАН
ПОХОД?

ЈОШ
ИСТОГ
ДАНА
НЕКОЛИКО
НАЈСНАЖНИ-
ЈИХ КРЕНУЛИ
СУ СА ФЛАШОМ У
НАПАД НЕ СЛУТЕЋИ ДА ЈЕ
ЛОГО, КОЈИ ИМ СЕ ПРИДРУЖИО,
ИЗДАЈНИК...

ЛОГО СЕ У
ЈЕДНОМ ТРЕНУТКУ
ИЗДВОЈИО ИЗ ГРУПЕ ...

... И ОБАВЕСТИО
МИНГА О
ФЛАШОВОМ
ПЛАНУ ...

11-20

Copyright 1940, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

У ЈЕДНОМ ТУНЕЛУ ...

НАПРЕ-
ДОВАЊЕ
ФЛАША И
ЊЕГОВИХ
ПРИЈА-
ТЕЉА
ЈЕ
ЗАУСТАВ-
ЉЕНО ...

БИЛТО,
НАКО-
РАЊЕН,
ПОКАЗАО
ЈЕ
ФЛАШУ
ПУТ ИЗ
ОВОГ
ПАКЛА ...

Copyright 1940, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ФИЕРА
СУ
ЗАРОБИ-
ЛИ
МИН-
ГОВИ
РАТ-
НИЦИ ...

11-21

МИНГ ХОЋЕ
ДА УБИЈЕ
ФИЕРА!

ИМПЕРАТОРОВ
СТРЕЉАЧКИ
ОДРЕД ВЕЧ
ЈЕ БИО
СПРЕМАН ЗА
ИЗВРШЕЊЕ
СМРТНЕ
КАЗНЕ ...

Copyright 1940, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

АЛИ, ПРЕ
НЕГО ШТО СУ
ПУЦАЛИ, ФЛАШ
ЈЕ БАЦИО
ГАСНЕ БОМБЕ ...

ФЛАШЕ,
ЗНАО САМ
ДА БЕШ
НАС
СПАСТИ!

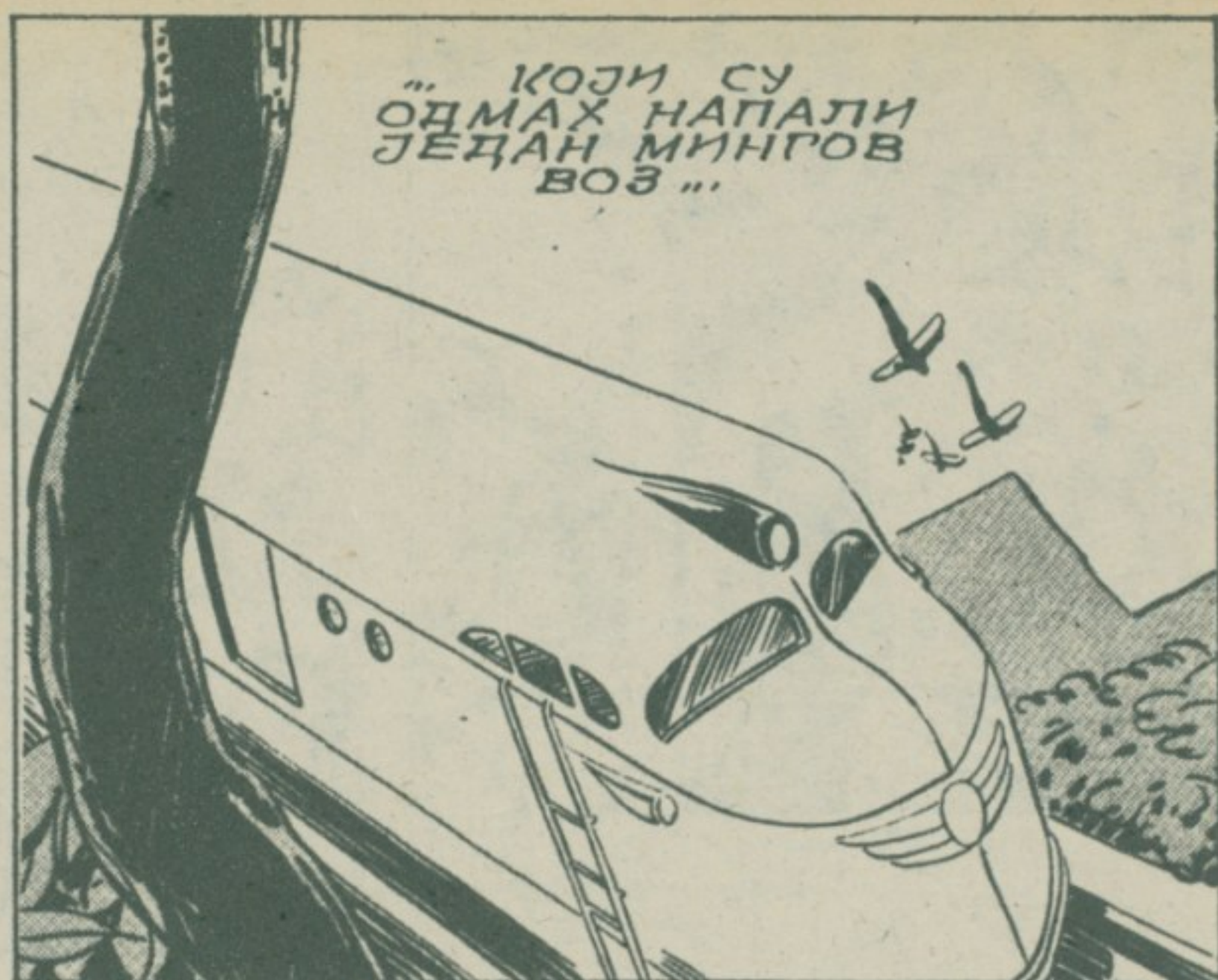
ОДМАХ СУ
НАСТАВИЛИ
ПРОБИЈАЊЕ
КРОЗ ТУНЕЛ ...

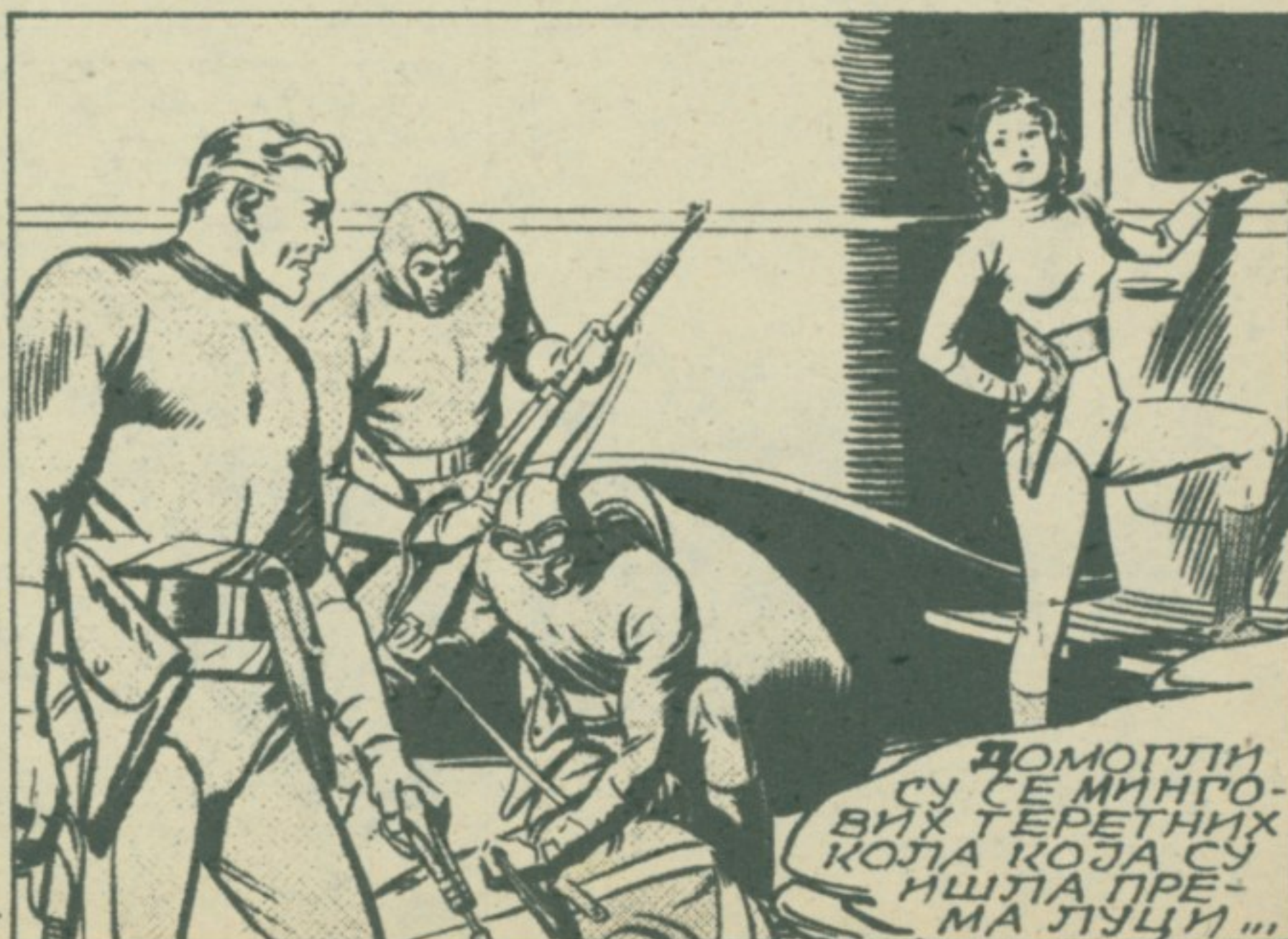
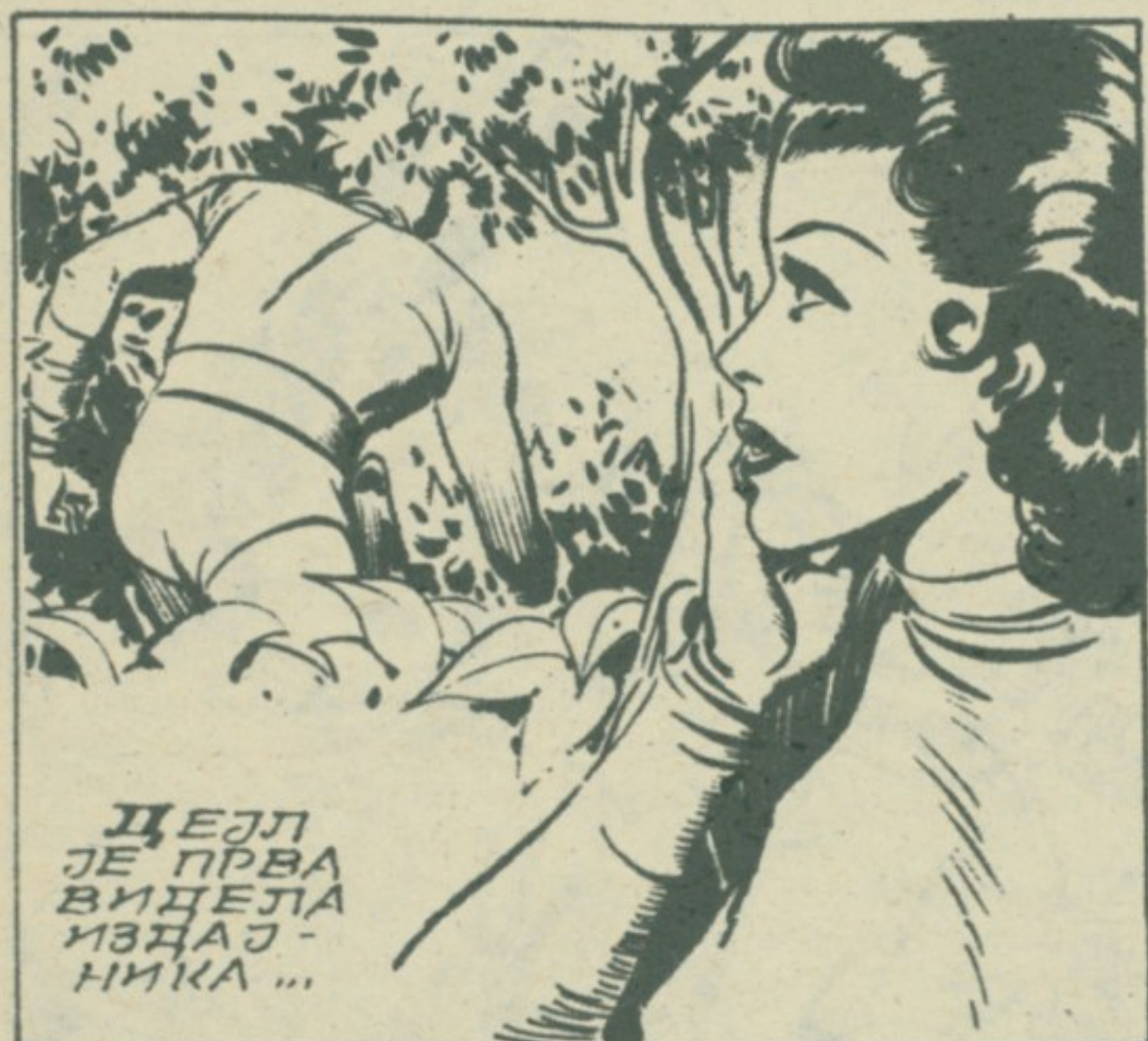

УБРЗО СУ
СТИГЛИ ДО
СКЛОНИШТА
ГДЕ СУ ИХ
ЧЕКАЈЕ
ДЕЈЛ И ЛИТА ...

ФИЕРО,
НАС ЈЕ
НЕКО
ИЗДАО!
МОРАМО
ШТО ПРЕ
ОДАВДЕ!

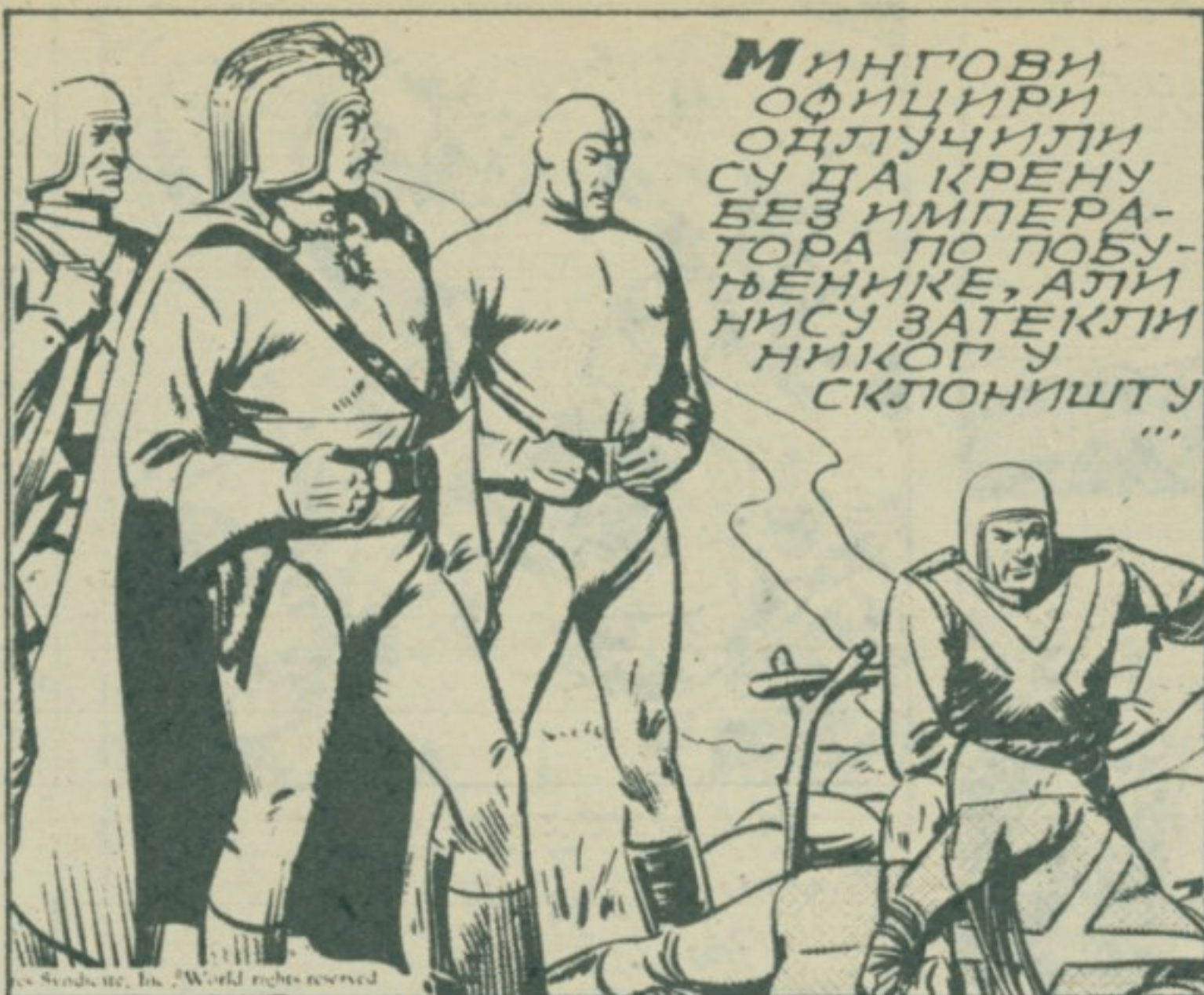

ЗА ТО ВРЕ-
МЕ ЛОГО
ЈЕ СТИГАО
У МИНГОВУ
ПАЛАТУ...

АЛИ,
ИМПЕРАТОР НИЈЕ ОВДЕ!
ОТПУТОВАО ЈЕ!

МИНГОВИ
ОФИЦИРИ
ОДЛУЧИЛИ
СУ ДА КРЕНУ
БЕЗ ИМПЕРА-
ТОРА ПО ПОБУ-
ЊЕНИКЕ, АЛИ
НИСУ ЗАТЕКЛИ
НИКОГ У
СКЛОНИШТУ...

ОЛАШ ЈЕ ВЕЋ
БИО ДАЛЕКО
ОДАТЛЕ...

НА УЛАЗУ У ЛУКУ...

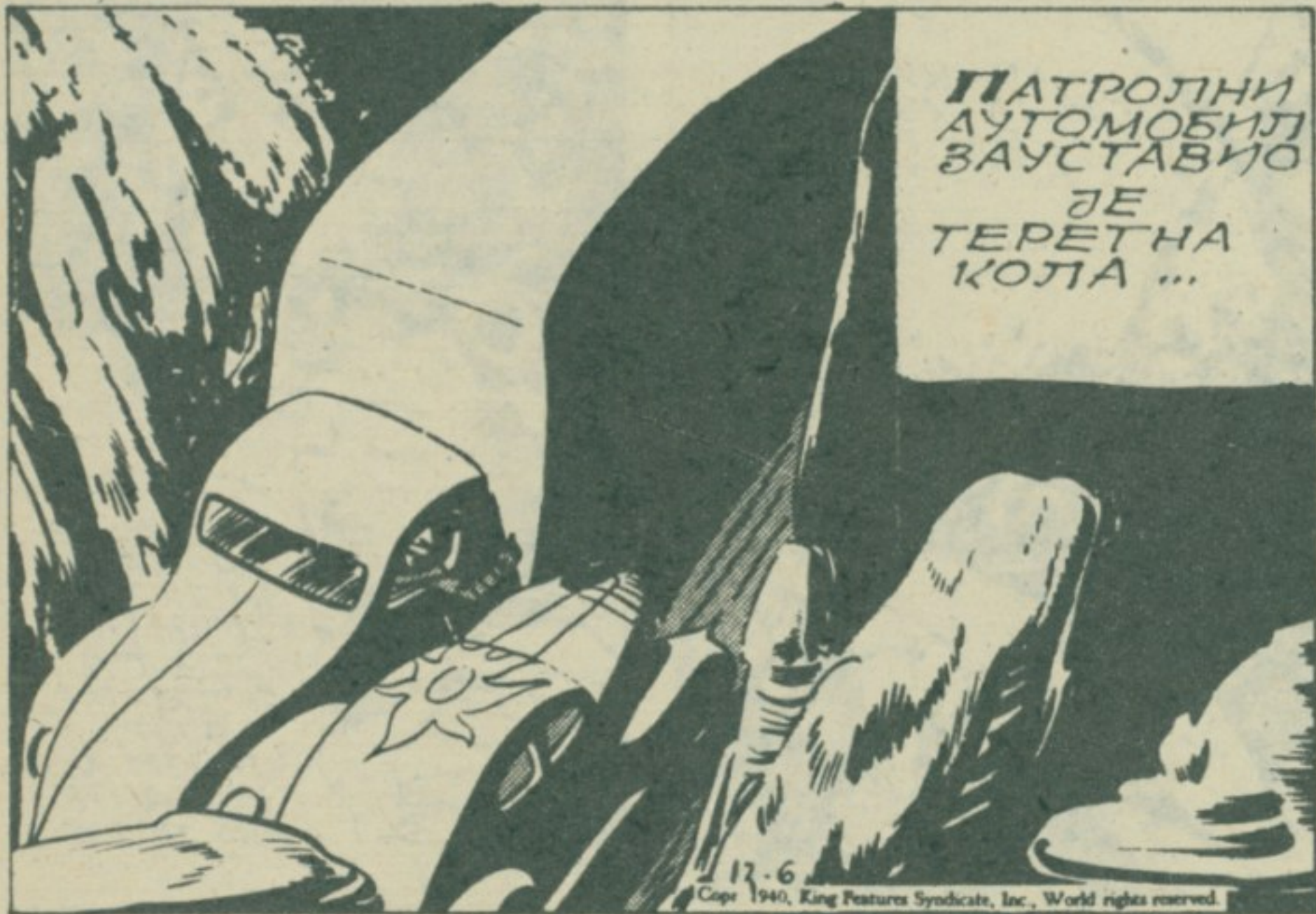
СТОЈ!
ПОКАЖИТЕ
ПРОПУСНИЦУ!

ЕВО ТИ
НАШЕ
ПРОПУС-
НИЦЕ!

ИЗНЕНАДА, ГРА-
ДОМ ОДЈЕКУШЕ
СИРЕНЕ, ЗА
УЗБУНУ...

ПАТРОЛНИ
АУТОМОБИЛ
ЗАУСТАВИО
ЈЕ
ТЕРЕТНА
КОЛА...

ОЛАШ И ОСТАЛИ
БРЗО САВЛАДАШЕ
ПАТРОЛУ...

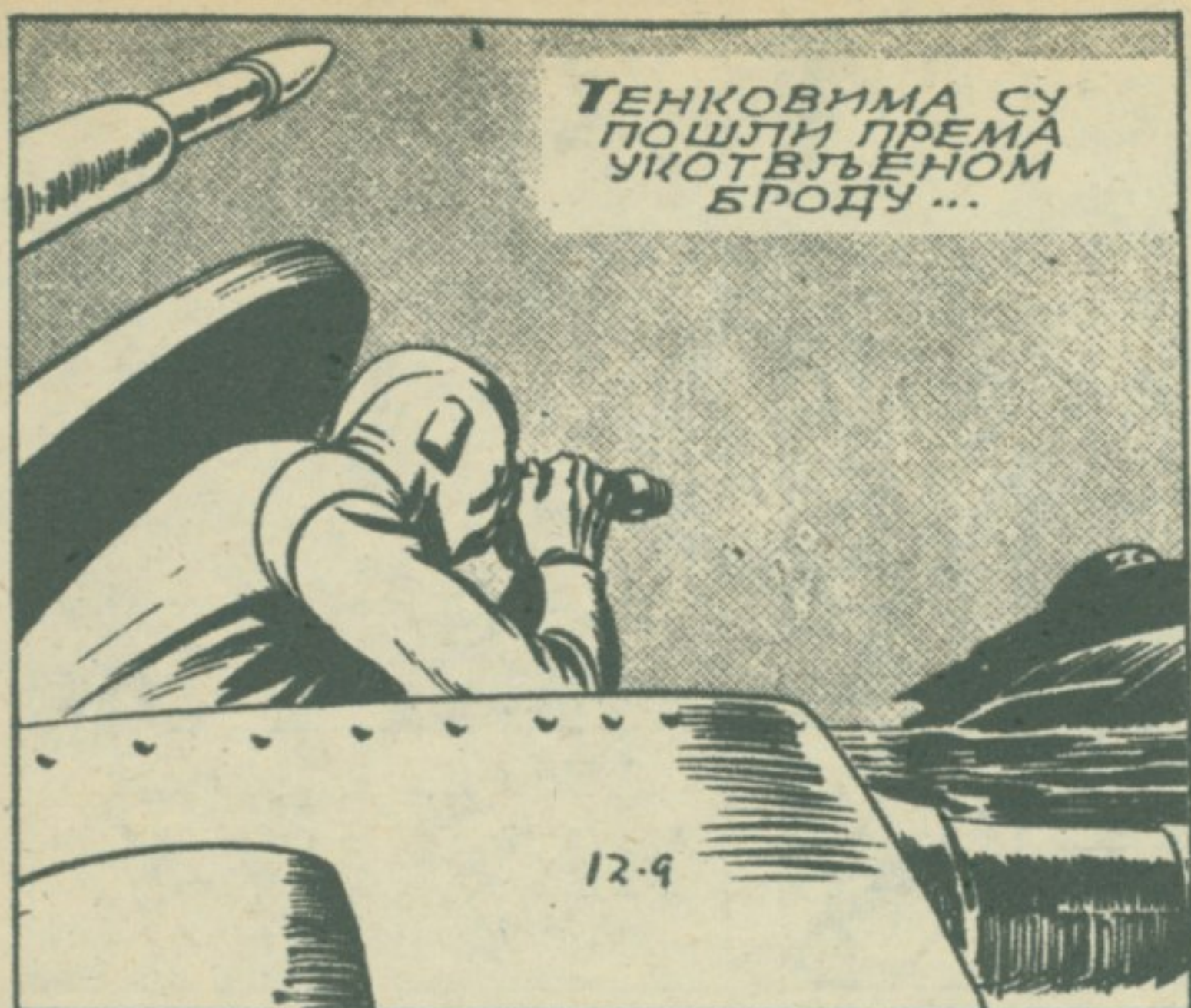
РЕЦИТЕ СВОЈИМ
ЉУДИМА ДА
НАПУСТЕ БРОД!
МИНГ ЈЕ
НАРЕДИО ДА ГА
ПРЕГЛЕДАМО!

ТАДА СЕ
ПОЈАВИШЕ
МИНГОВИ
ОФИЦИРИ
КОЈЕ ЈЕ
ЛОГО
ОБАВЕСТИО
О СВЕМУ...

ОБУКЛИ СУ
УНИФОРМУ
МИНГОВИХ
ВОЈНИКА И
УПУТИЛИ
СЕ ПРЕМА
ЛУЦИ...

ТЕНКОВИМА СУ ПОШЛИ ПРЕМА УКОТВЉЕНОМ БРОДУ ...

12-9

ЈЕ ЛИ ТО НЕКА СМОТРА ?

КАПЕТАН РАКЕТЕ НИЈЕ НИ СЛУТИО ДА РАЗГОВАРА С ФЛАШОМ ...

НЕ! СПРЕМАМО СЕ ЗА НАПАД НА ФЛАША ГОРДОНА! ЗАТО СМО ОВДЕ!

ПУКОВНИК ТЕНКОВСКЕ ЈЕДИНИЦЕ ОТПОЗДРАВЉАО ЈЕ ФЛАШУ МИСЛЕЊИ ДА ЈЕ ОН ЈЕДАН ОД ЊЕГОВИХ ...

СТИГЛИ СТЕ НА ВРЕМЕ! ФЛАШ ЈОШ НИЈЕ НАПАО!

ХЕЈ! ДЕВОЈКА -- ВОЈНИК!

12-10

ФЛАШ ЈЕ БРЗО УЋУТКАО ПУКОВНИКА ...

НАРЕДИ СВОЈИМ ЉУДИМА ДА НЕ МРДАЈУ!

ЗАРКОВ ЈЕ МОТРИО НА ЗАРОБЉЕНИКЕ ...

ДРУГА ГРУПА МИНГОВИХ ВОЈНИКА НИЈЕ ХТЕЛА МИРНО ДА СЕ ПРЕДА ...

И ДОК СЕ ВОДИЛА ОГОРЧЕНА БОРБА ...

ФЛАШ ЈЕ ВИДЕО ДА ЈЕ ДЕЈЛ У ОПАСНОСТИ ...

... И ОДМАХ ЈОЈ ПОЛЕТЕО У ПОМОЋ ...

МИНГОВ ПУКОВНИК
РЕЛИС ОСУО
ЈЕ ВАТРУ НА
ФЛАША И
ЗАРОБЉЕНИКЕ ...

КАПЕТАНЕ,
ОДВЕДИТЕ
СВОЈЕ
ЉУДЕ У
ЗАКЛОН!

13

1940, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ФЛАШЕ, ИМАО
САМ ДРУКЧИЈЕ
МИШЉЕЊЕ О ВАМА!
ЈА И МОЈИ ЉУДИ
СТОЈМО ВАМ НА
РАСПОЛАГАЊУ!

МИНГ ЈЕ ДОБИО ЈОШ ЈЕДНОГ
НЕПРИЈАТЕЉА. КАПЕТАН СУНОЛ
ОКРЕНУО СЕ ПРОТИВ ИМПЕРАТОРА ...

СУНОЛ ЈЕ ПРЕ-
УЗЕО КОМАНДЕ
БРОДА ...

Copy, 1940, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

УБРЗО СУ СЕ
НАШЛИ ИЗВАН
ВАТРЕНОГ
ОБРУЧА ...

КУДА
БЕМО
САДА,
ДРАГИ
?

У
СПО-
БОДНУ
ЗЕМ-
ЉУ
ДЕЈЛ!

ФЛАШ ЈЕ ПОЗВАО ЗАРКОВА,
ФИЕРА И КАПЕТАНА СУНОЛА ...

ПРЕ НЕГО ШТО КРЕНЕМО ПРЕМА
СВОЈОЈ НОВОЈ ДОМОВИНИ, ДА
ПОКУПИМО ХОКОНА И НЕГОВЕ
ЉУДЕ - ПТИЦЕ!

Copy, 1940, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

НЕ МОЖЕМО
ДА ИДЕМО ПО
ХОКОНА!
МИНГОВИ ЛОВЦИ
СУ НАМ ЗА
ПЕТАМА!

РАДИЈЕ БУ
УМРЕТИ НЕГО
ДА НАПУСТИМ
СВОЈЕ
ПРИЈАТЕЉЕ!

ФИЕРО НИЈЕ
ХТЕО ДА
ПОПУСТИ, ПА СУ
ОДЛУЧИЛИ
ДА РЕШЕ ПРОБЛЕМ
ПЕСНИЦАМА ...

ФЛАШ И ФИ-
ЕРО СУ СЕ
БОРИЛИ
КАО
ДВА
ОПОР-
ЧЕНА
НЕ-
ПРИ-
ЈА-
ТЕ-
ЉА...

12-17

НАСТАВАК У СЛЕДЕ-
ЋЕМ БРОЈУ

ШЕРИФ ИЗ ОУКВЕЈЛА

У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 12. ВЕКА ЕНГЛЕСКОМ ЈЕ ВЛАДАО РИЧАРД ЛАВЉЕГ СРЦА. ДОК ЈЕ ОН ВОДИО КРСТАШКЕ РАТОВЕ, ЗЕМЉОМ ЈЕ УПРАВЉАО НЕГОВ БРАТ ЏОН. НАРОД ЈЕ ЖИВЕО ТЕШКО. КРАЉ ЏОН МУ ЈЕ НАМЕТНУО ОГРОМНЕ ТАКСЕ И СТРОГЕ ЗАКОНЕ. У МАЛОМ СЕЛУ ОУКВЕЈЛУ ЈЕДИНА РАЗОНОДА ЗА ДЕЦУ БИЛИ СУ ЧАСОВИ ПРОВЕДЕНИ КОД МЕРИ БЕЛИНГЕР, ЈЕДИНЕ ПИСМЕНЕ ДЕВОЈКЕ У СЕЛУ...

А ОНДА ЈЕ РОБИН ХУД... ТОМЕ, ТИ МЕ УОПШТЕ НЕ СЛУШАШ!

НЕКО ДОЛАЗИ, МЕРИ!

КОВАЧ! ШТА ЛИ ХОЋЕ?

МЕРИ, ШЕРИФ ЈЕ ОКАЧИО НЕКО ОБАВЕШТЕЊЕ НА ДРВО! ДОБИ ДА НАМ ГА ПРОЧИТАШ!

УБРЗО...

ПО НАРЕБЕЊУ КРАЉА ЏОНА ПОЛОВИНУ НОВЦА КОЈИ ЗАРАДИТЕ ОД ПРОДАЈЕ УСЕВА, ДАЈЕТЕ ШЕРИФУ!

НЕ!

ОД ЧЕ-ГА ДА ЖИВИМО!

ТИРАНИ!

КАСНИЈЕ, ТОГ ДАНА...

ЗАШТО СУ СВИ ТАКО ТУЖНИ, МЕРИ!

ЗАТО ШТО КРАЉ ЏОН УОПШТЕ НЕ МИСЛИ НА НАРОД! ХАЈДЕ, ТОМЕ, ПОМОЖИ МИ ДА ПРОСТРЕМ ВЕШ!

УКРАО СМ НАМ ОВЦУ, ВУЧЕ, АЛИ ЧЕКАЈ ДОК СЕ НАШ ЛАВ ВРАТИ!

ЛАВ ЈЕ У СТВАРИ КРАЉ РИЧАРД! БАШ ЈЕ СМЕЛА КАД СЕ УСУДИЛА ДА ЈАВНО ГОВОРИ ПРОТИВ ЏОНА!

ИЗНЕНАДА...

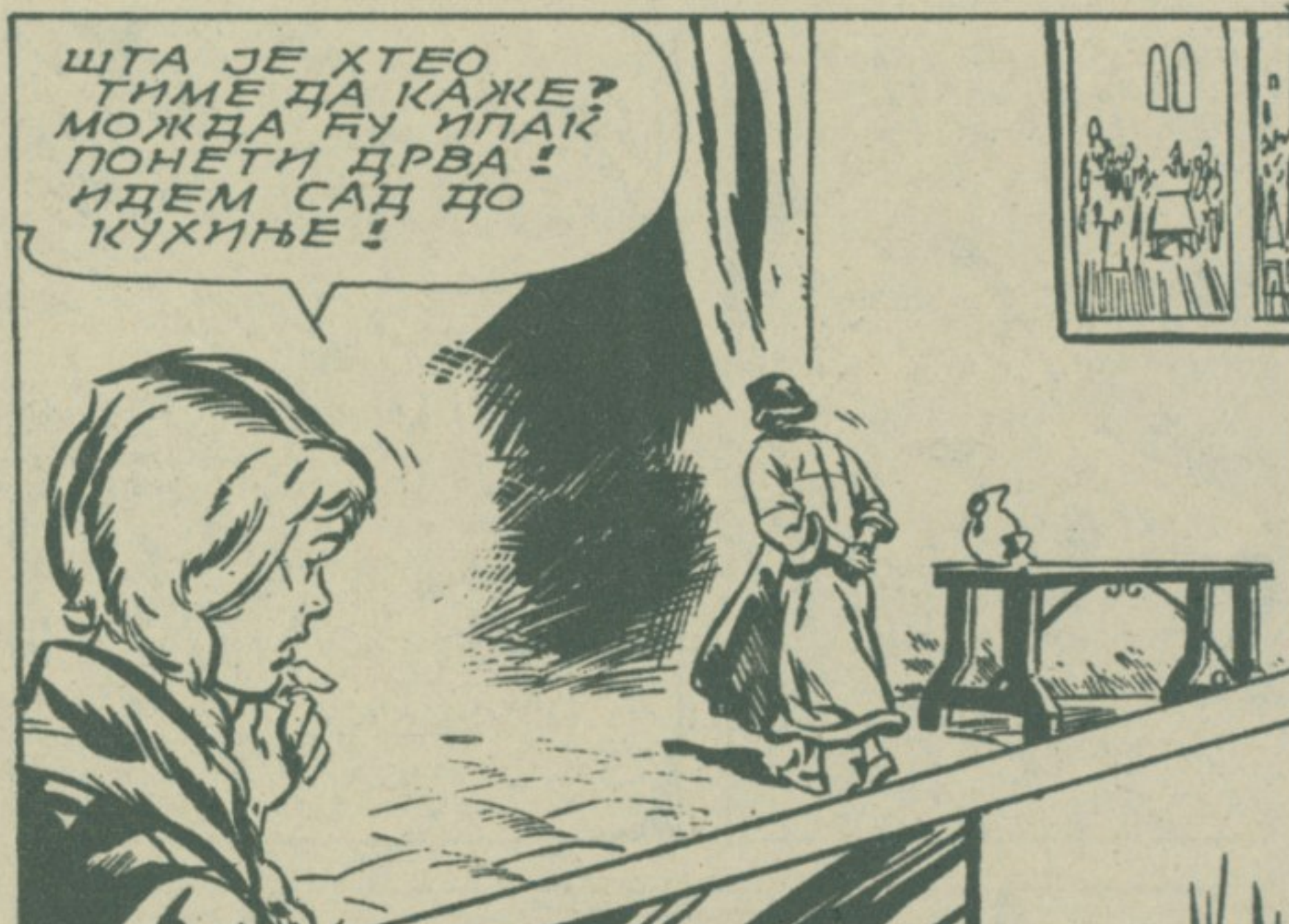
ХЕЈ, ШТА ЗНАЧИ СВЕ ОВО?

ОХ, ШЕРИФ! БИГЕ ГУКВЕ!

ОВО ЈЕ ДЕЧИЈА ПРЕДСТАВА!

ОНА ЈЕ ЈЕДИНА ПИСМЕНА У ОВОМ СЕЛУ, ШЕРИФЕ!

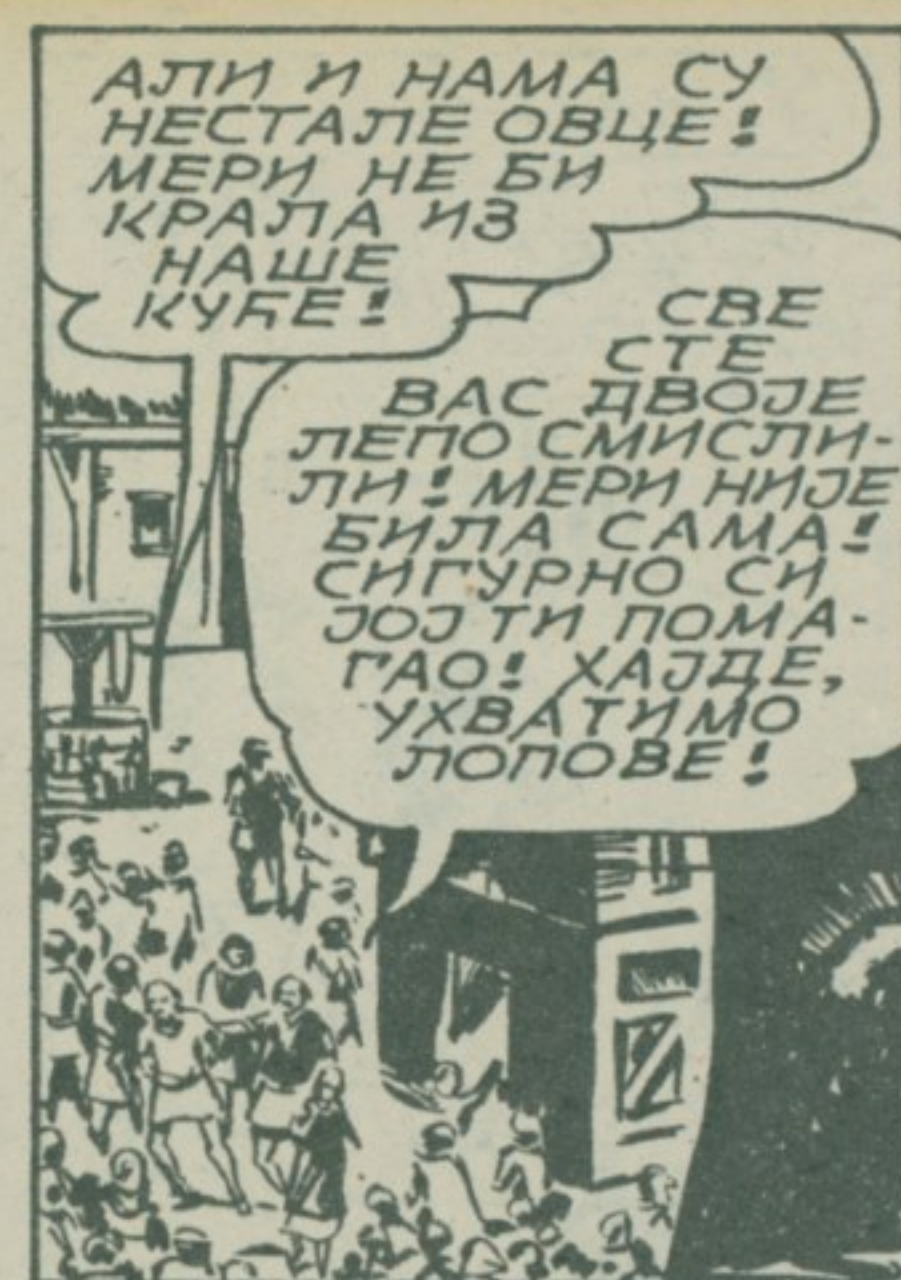

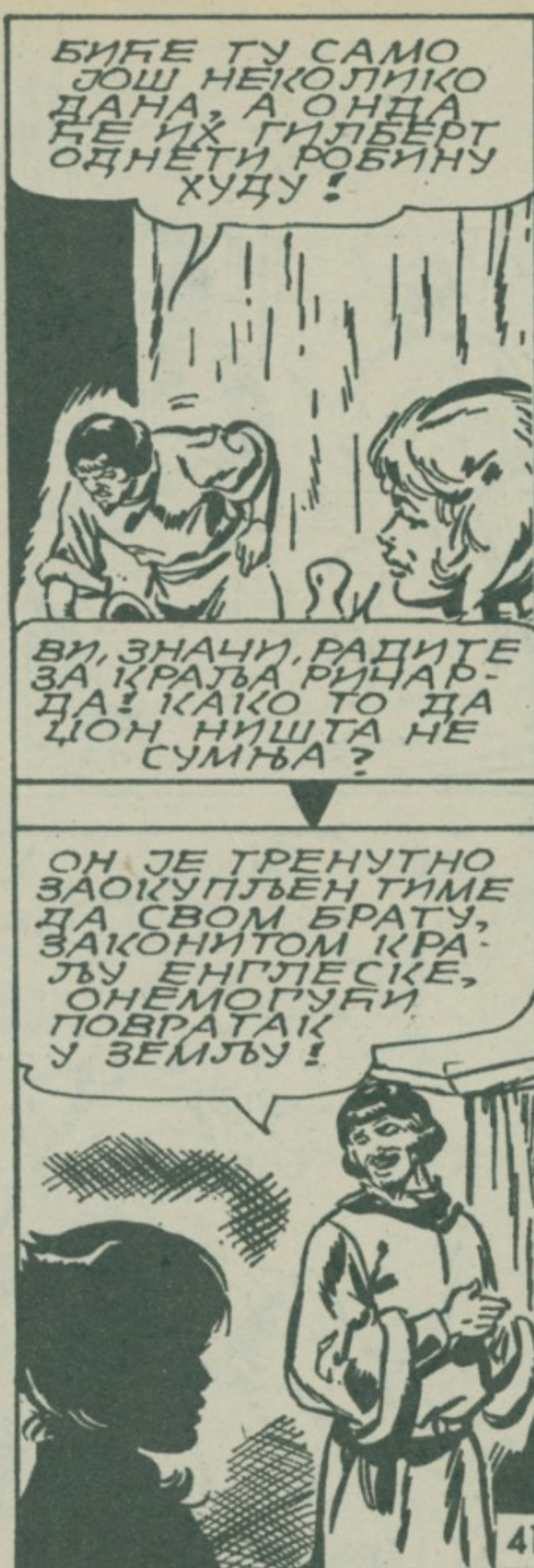

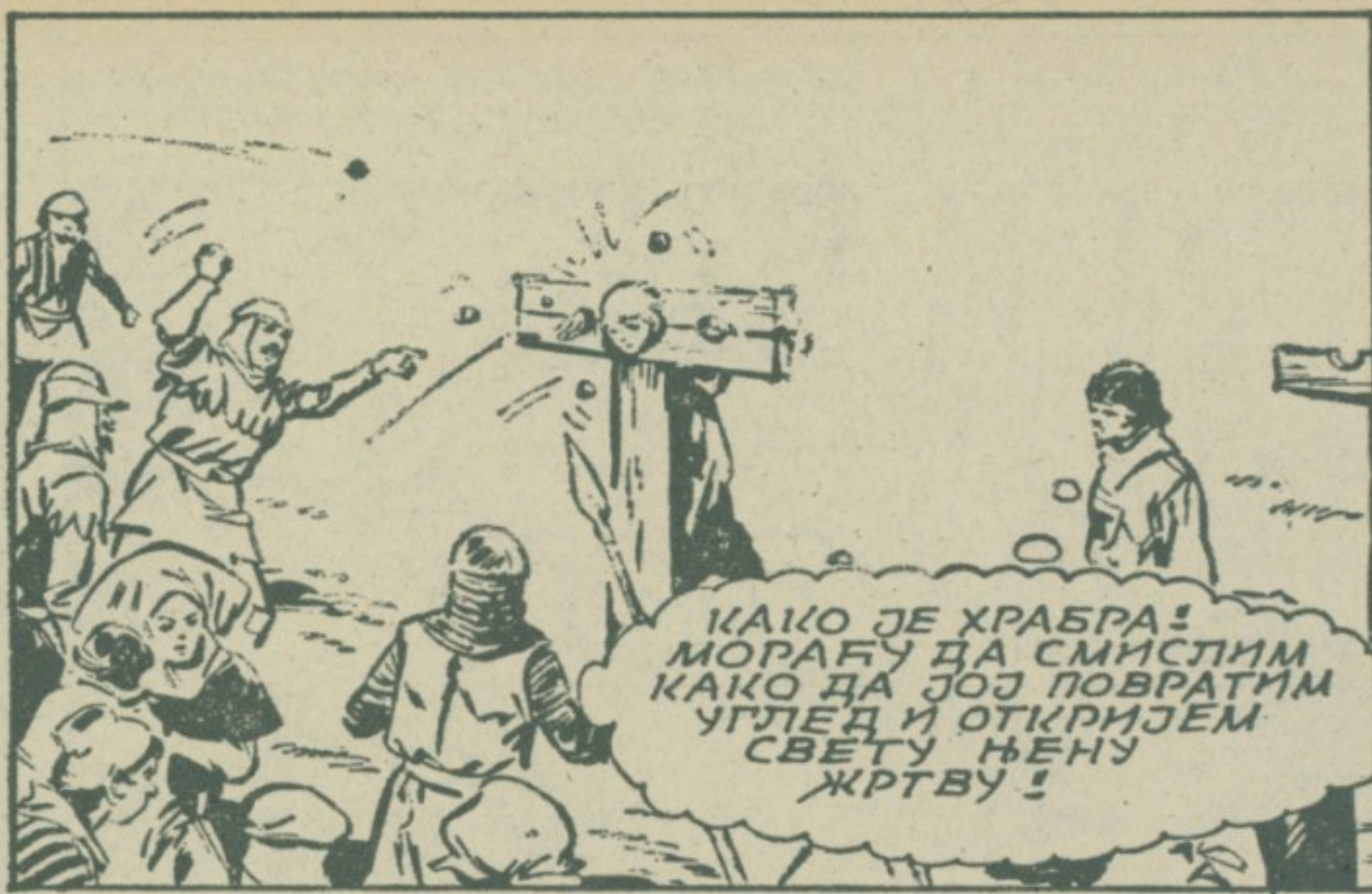

ЖАО МИ ЈЕ! МО-
РАЋУ ОПЕТ
ДА ТИ ВЕЖЕМ
РУКЕ!

А КУДА МЕ
ВОДИТЕ?

У СЕЛО!
БИЋЕШ КАЖЊЕНА
ПРЕД СВИМ
СТАНОВНИЦИ-
МА
ОУКВЕЉА!

КАКО ЈЕ ХРАБРА!
МОРАЋУ ДА СМИСЛИМ
КАКО ДА ЈОЈ ПОВРАТИМ
УГЛЕД И ОТКРИЈЕМ
СВЕТУ ЊЕНУ
ЖРТВУ!

КАСНИЈЕ ...

ШЕРИФ
ЈОЈ ЈЕ
ОДСЕКАО
КОСУ!

ТАКО
ТРЕБА
ДА ПРОБЕ
СВАКИ
ЛОПОВ!

САДА ЋЕ
СВИ ХТЕТИ
ДА ЋЕ
КАМЕНУЈУ!

УБРЗО ...

ИДЕМО, МЕРИ!
ЧЕКА ТЕ
ДУГ ПУТ!
ЈЕСУ ЛИ ТЕ
ПОВРЕДИЛИ?

НИЈЕ СТРАШНО!
ЈЕДВА ЧЕКАМ
ДА СЕ СРЕТНЕМ
С РОБИНОМ
ХУДОМ!

И ТАКО ...

НОСИЋЕШ МОЈ НОВ-
ЧИЋ ОКО ВРАТА!
ТАКО ЋЕ РОБИН
ЗНАТИ ДА СИ НАМ
ПРИЈАТЕЉ! СРЕ-
ЊАН ПУТ!
ЧУВАЈ СЕ
ДРУМСКИХ
РАЗБОЈНИКА!

МЕРИ ЈЕ
ЈАХАЛА
ЦЕЛУ НОЋ
А У ЗОРУ ...

НЕ
БРИНИТЕ!

СТАНИ!
ОВО ЈЕ ШУМА
ШЕРИФА ИЗ
НОТИНГЕМА!

НЕМАМ
ВРЕМЕНА ДА
СЕ ЗАДРЖАВАМ
С ЊИМ!

МЕРИ ЈЕ БАЦИЛА
БОДЉИКАВ ПРУТ
НА СТРАЖАРА ...

ДО ЂАВОЛА!

ПУТ ЈЕ СЛО-
БОДАН! НАДАМ
СЕ ДА ЈЕ
САМ!

ПОЛА ЧАСА КАСНИЈЕ ...

КОЛИКО ЛИ ЋУ ЈОШ
ДА ЈАШЕМ! ШТА
ЈЕ ОВО? СТРЕЛА!

ДОБАР ДАН,
МЛАДИЋУ! ШТА
ТЕ ЈЕ ДОВЕЛО
У ШЕРВУДСКУ
ШУМУ?

ХЕЈ! ПА ОН МЕ ЈЕ
МАЈОПРЕ НАПАО!

ПУСТИ-
ТЕ МЕ!

БИО JE TO МАЛИ ЦОН, РОБИНОВ ПРИЈАТЕЉ КОЈИ JE ЗАУСТАВИО МЕРИ И ОБОРИО С КОЊА ...

ЦОНИ,
ПОГЛЕДАЈ!

РИЧАРДОВ
НОВЧИЋ!
КО JE ОВАЈ
ДЕЧАК?

ПОГЛЕДАЈ ШТА САМ
НАШАО ИСПОД СЕДЛА!
ПИСМО ОД НАШЕГ ПРИ-
ЈАТЕЉА ВИЉЕМА ФАРА-
ДЕЈА! ЦОНЕ, ЗНАШ ЛИ
КО ТЕ JE НАДМУДРИО?
ДЕВОЈКА?
ХА, ХА!

МЕРИ, ПРОНАШ-
ЛИ СМО ПИСМО
И ЗНАМО КО ТЕ
ШАЉЕ! ЈА
САМ РОБИН
ХУД!

А, ЈА
САМ ПО-
ВРЕДИЛА
ВАШЕГ
ПРИЈАТЕЉА!
ЗАИСТА МИ
ЈЕ ЖАО!

54

И САМА СИ
ПРЕВАЛИЛА
ОВОЛИКИ ПУТ!
ЗАИСТА СИ
ХРАБРА!

ВОДИМО ТЕ
У НАШ ЛОГОР
ДА СЕ
ОДМОРИШ!

ВИЉЕМ
КАЖЕ ДА СУ ТЕ
НЕПРАВЕДНО ОПТУЖИ-
ЛИ ЗА КРАЂУ И ДА ТЕ
ЈЕ ОН ОШИШАО ЗБОГ
НАС!

МАЛО
КАСНИЈЕ...

ЗНАМ!
ВИШЕ
НЕЋУ
ДА СЕ ВРА-
ТИМ У ОУК-
ВЕЈЛ И ВИ-
ДИМ СВОГ
ОЦА!

МНОГО СИ
УЧИНИЛА
ЗА НАС!
МОРАМО ДАТИ
СЕ ОДУЖИМО
ЗА СВЕ!

РОБИНЕ, ТРЕБА
ОДМАХ ДА
ПОЋЕМО
И ИЗБАВИМО
НАШЕ
ПРИЈАТЕЉЕ
ИЗ ЗАТВОРА!
САМО,
СТРАЖА ЈЕ
ПОДАЧАНА...

ЈА ЋУ
ПОКУШАТИ
ДА СЕ ДОКОПАМ
ЗАТВОРСКИХ
КЉУЧЕВА!

ПРОДАВАЋУ ТРАВЕ
ИСПРЕД ЗАТВОРА!
ТО ЋЕ ПРИВУКНИ
ПАЖЊУ СТРАЖАРА,
А ОНДА ЗНАМ
ШТА ЋУ!

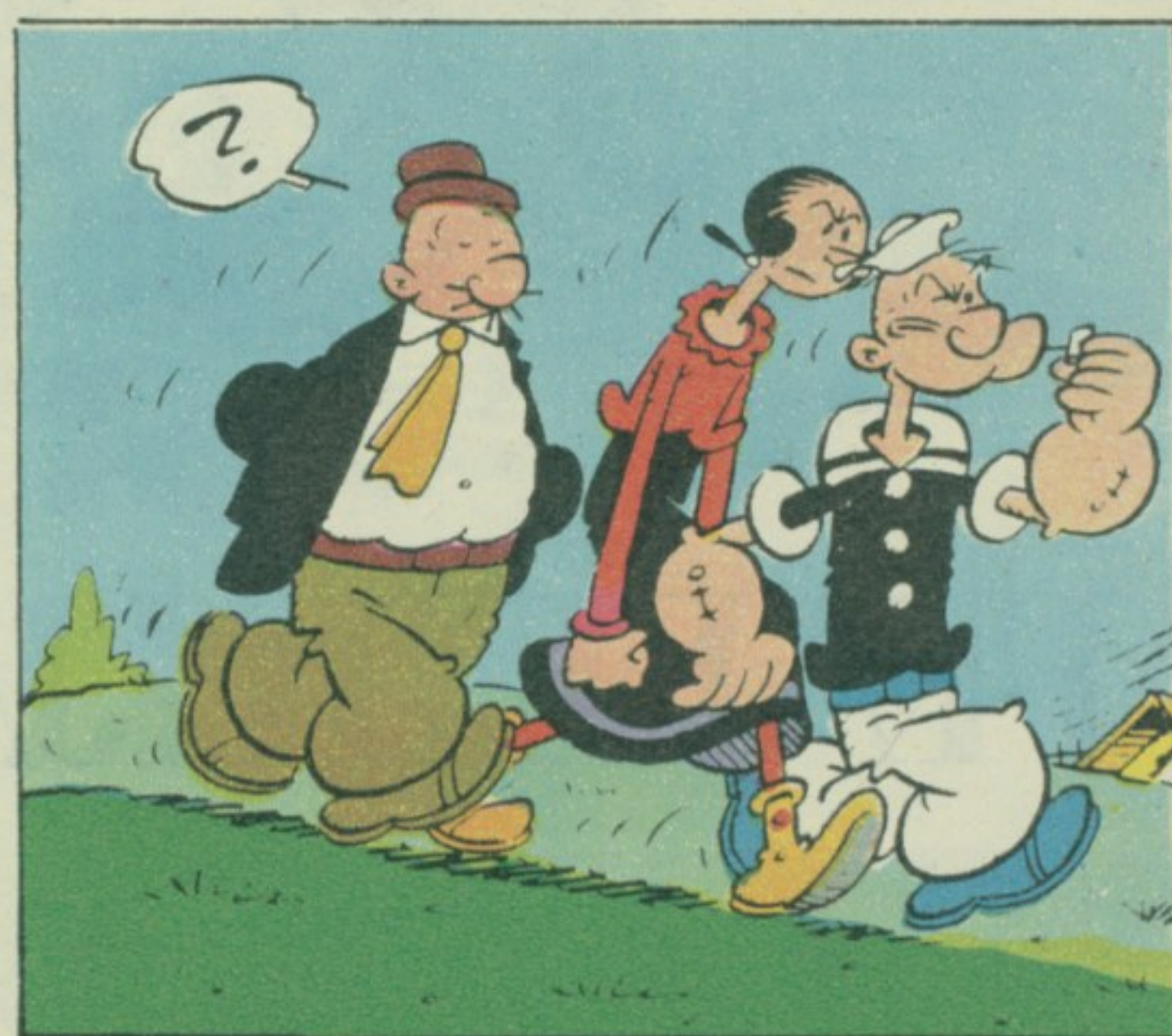
ОПАСНО
ЈЕ, АЛИ
АКО ТИ МИС-
ЛИШ ДА МО-
ЖЕШ ТО ДА
УРАДИШ...

РОБИН ХУД ЈЕ ОДМАХ ПОШАО
СА МЕРИ ЗА ОУКВЕЈЛ...

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **ФЛАШ ГОРДОН**

тељске подморнице, разбежала се и одатле није пристигла помоћ угроженим путницима.

А у води се одигравала језива драма.

Одмах после експлозије „Бриндизи“ се прво нагнуо прамцем, затим једним па другим боком све док вода која је шикљала у његову утробу није постигла равнотежу. Неколико тренутака затим почео је да тоне, одједном и целим трупом.

Наде у спас имале су до-некле само пливачи. Међутим, у великој паници то им је слабо помагало. У смртном страху и потпуној збуњености скакали су на оне који су се већ налазили на површини и ко зна колико је бродоломника, покушавајући да се одржи изнад воде, удавило друге. Неки су се и сами убијали: један Црногорац је извукао револвер и вичући „Збогом, браћо, и Црна Горо!“ сам себи испалио метак у слепоочницу.

За само неколико минута брод је потонуо и са собом на дно повукао ко зна колико жртава. На површини су остала да плутају изна-

ТРАГЕДИЈА ЗА ПОШТОВАЊЕ

**ДОК ЈЕ ОКО ХИЉАДУ СРПСКИХ И ЦРНОГОРСКИХ ВОЈНИКА И ИЗБЕГЛИЦА КЛИЦАЊЕМ И ПЕСМОМ ПОЗДРАВЉАЛО БРОД СА НАШИМ ДОБРОВОЉЦИМА ИЗ АМЕРИНЕ И НАНАДЕ, ОДЈЕНУЛА ЈЕ СТРАХОВИТА ЕКСПЛОЗИЈА. ТРЕНУ-
★ ★ ТАК КАСНИЈЕ СВЕ ЈЕ ОБАВИО ЦРН, ГУСТ ДИМ ★ ★**

У поноћ 23. децембра 1915. године италијански пароброд „Бриндизи“ испловио је из истоимене италијанске луке и узео курс према албанском пристаништу Медови.

Поред товара зоби, брашна и санитетског материјала, брод је за Црну Гору возио и око милион франака у злату. Међутим, то на „Бриндизију“ није било најдрагоценије. У његовим кабинама и палуби налазило се и око пет стотина црногорских, херцеговачких, хрватских, српских и личких добровољаца који су из Канаде и САД кренули да помогну Црној Гори у рату који је био у јеку.

Због обезбеђења од непријатељских подморница које су непрестано крстариле Јадранским морем, брод је пловио у пратњи четири италијанске торпилерке и једне полутеретне лађе натоварене муницијом и топовима. Бродови су узбурканом море секли у потпуном мраку: сва светла су погашена јер непријатељ није смео прихватити ниједан знак живота. Пушење, песма и гласан разговор такође су били забрањени. Само је мала црвена светиљка на крми челичног брода означавала правац кретања.

Ујутро, 24. децембра, освануло је хладан, магловит дан.

Нестрпљиви путници, већином младићи, гледали су

у сивој измаглици албанске врлети и плавичасте врхове црногорских планина. Тек негде око седам часова студени северац и шкрто сунце открили су и осветлили Медову, малено и песковито албанско пристаниште повијено у узан лук.

Иако је неутледна лука изгледала пуста, пола хиљаде добровољаца и неколицина истомишљеника из Канаде и Америке жељно је очекивало да ступи на њен камен. Јер, у Медови се тада налазило око сто хиљада изнурених и измучених српских и црногорских војника и избеглица који су се ту склонили од ратне голготе. У пристаништу су се назирали црни димњаци и поломљене катарке оштећених бродова.

Око осам часова пароброд са добровољцима био је на домаћем медовској луке. До тада је на челу великог конвоја пловила једна торпилерка, али је на око пет стотина метара од лучког мола застала и пропустила „Бриндизи“.

Не чекајући да га специјални брод лучке капетаније проведи нарочитим каналом очишћеним од непријатељских и савезничких мина, које су због аустријских подморница дан раније посејане свуда унаоколо, капетан „Бриндизија“ је наредио да се плови право напред. Следећег тренутка одјекнула је громогласна

експлозија, огроман стуб воде шикнуо је увис и брод је муњевито обавијен црним, густим димом.

ИЗМЕЂУ НЕМАЧКИХ ПОДМОРНИЦА

На „Бриндизију“ се, у ствари, налазио трећи контингент младића који су добровољно желели да се боре за слободу Црне Горе. Наиме, када је 1915. године црногорски и српски народ преживљавао тешке дане своје историје, у Канади и САД је преко нарочитих изасланика црногорске владе почело окупљање људи који су пореклом са нашег тла и који су желели да добровољно бране независност и слободу Црне Горе.

Тако су се под истом заставом и са истим жељама заједно нашли Црногорци и Далматинци, Босанци и Словенци, Срби и Бокељи, Личани и Херцеговци. Сваки брод који је полазио из северноамеричких лука превозио је на родне обале Југославију у малом. С њима су често на далеку пут и у неизвесну судбину кретали и амерички младићи и девојке, понесени њиховим жаром и жељом за слободом. Свуда где би пристајао такав брод, њихови путници су поздрављани клица-

њем, дивљењем и гласним жељама за победу и слободу.

Пре „Бриндизија“, добровољци са два брода су већ ратовали у црногорским планинама или на мору. Све то је утицало да путници овог трећег конвоја буду још бројнији и са јачом жељом за миром и слободом родне груде.

Повлачећи се између заседа немачких подморница, „Бриндизи“ је после двадесет пет дана пловидбе преко Атлантика и кроз Средоземно море упловио у напуљску луку. Међутим, кад су дошли у Италију, пријем је био сасвим другачији него у савезничким лукама: хладан, без поздрава и песме.

После краћег задржавања брод је ипак наставио пловидбу.

ЗБОГОМ, БРАЋО!

Неколико тренутака после стравичне експлозије владала је нема тишина, а онда су се зачули револверски пукци и завијање бродских сирена, све измешано крицима људи који су били на ивици смрти. Призор је личио на ружан сан: песму и поздраве ненадано су заменили вапаји.

Скамењени од ужаса, као да не верују очима, људи на обали су непокретно стајали и гледали како „Бриндизи“ све више обавија густа завеса тамног дима.

Најбрже се снашла посада оне полутеретне лађе која је пратила несрећне добровољце и одмах спустила у море четири чамца за спасавање. Међутим, лучка управа, мислећи да је брод настрадао од неприја-

кажена тела настрадалих, а између њих су се видели главе и руке оних који су покушавали да се спасу хватајући се у леденој води за разбацане даске, комаде намештаја или редак појас за спасавање.

Али, кад су се нашли у води и мало дошли к себи,

„Ловћенска вила“, споменик изгинулим добровољцима, рад вајара Риста Стијевића

бродоломници као да су постали смиренiji и разумнији. Панику је заменила човечност и хероизам. Један Далматинац, вероватно, мислећи на древни поморски обичај да се у случају несреће прво указује помоћ женама и деци, отео је појас за спасавање од једног морнара и добацио га непознатој америчкој девојци која је такође пошла да се бори у Црној Гори. Тренутак касније овај непознати јунак заувек је нестao у таласима.

У очају, увидевши да им нема спаса, уочени од грчева због хладне воде, неки настрадали су последњим напором вадиле из џепова свежњеве мукотрпно зарађених долара и уз клетву их разбацивали по мору.

Убрзо се од обале отиснуло неколико црногорских чамаца и похитало у помоћ давленицима. Међутим, тек кад су сви преживели извучени на обалу, видело се да их је спасено сасвим мало.

НАПАД, САБОТАЖА ИЛИ НЕПАЖЊА?

Никад није тачно утврђено колико је укупно било путника и морнара на кобном „Бриндизију“. У непровереним документима о броју спасених сстало је забележено да су на копно изнесена 164 бродоломника. Они су се за кратко време загрејали на оскудној ватри, осушили своју скромну одећу или обукли неугледне крпе које су добили од затечених војника и избеглица и расули се. Већина их је пошла у Скадар а затим даље у Црну Гору, да се боре. Неки, нарочито амерички добровољци, вратили су се у Италији и одатле у Америку.

Глас о медовској трагедији брзином се прочуо у свим нашим земљама. На краљевом двору на Цетињу застава је спуштена на пола копља, а краљ Никола је примио неке од преживелих добровољаца и захвалио им у име црногорског и свих наших народа на пожртвованости.

Међутим, ни до данас није тачно утврђено зашто је и како настрадао пароброд „Бриндизи“. Неки очевици и историчари сматрају да га је заиста потопила једна од многих аустријских подморница које су у то време крстариле Јадранским морем. Други се не слажу с овом тврдњом и покушавају да докажу да је у питању чак и саботажа, непажња команданта брода или једноставно несрећни случај.

У знак сећања на ову трагедију и као израз поштовања према родољубима настрадалим у медовској катастрофи, Црна Гора је 1939. године подигла у центру Цетиња споменик назван „Ловћенска вила“, рад чувеног вајара Риста Стијовића.

И. Л.

ПОРЕКЛО ПИСМА ВИШЕ НИЈЕ ЗАГОНЕТКА

ЗНАЧКЕ УМЕСТО СЛОВА

ДО САДА СЕ ЗНАЛО САМО ДА СУ МЕСОПОТАМЦИ ИЗ ЧЕТВРТОГ МИЛЕНИЈУМА ПРЕ НОВЕ ЕРЕ ИМАЛИ РАЗВИЈЕНО ПИСМО. ОТКУД ЈЕ ДОШЛО, БИЛА ЈЕ МИСТЕРИЈА.

Одакле слова? Кома је прво пало на памет да их напише и када? То су питања из која највероватније никада неће бити пронађен тачан одговор. Међутим, последње археолошко откриће и генијалност једне жене омогућили су да свет готово сасвим разгрне вео тајне која је кроз векове, па све до данашњих дана, морила научнике. Четрдесет трогодишња Францускиња Дениз Шмант-Бесерат, асистент на катедри за уметност тексашког универзитета у Остину, објавила је теорију о настанку писма која се може сматрати епохалним научним открићем. Али, њој претходи разјашњавање једне друге археолошке мистерије: чему су служиле прастаре глинене значке ископане на просторствима Средњег истока.

ФИГУРЕ ЗА ИГРУ ИЛИ НЕШТО ДРУГО?

Деценијама су археолози широм света лупали главу због тих значки. Пронађено их је такорећи безброј, на територији између Египта и долине реке Инд. Израђене су од глине, у разним облицима: троугласте, округле, пљоснате, овалне, лоптасте. Ни једна није била већа од 5 см у пречнику, а потичу још из праисторијских времена: најстарије међу њима процењене су на пуних 10 хиљада година!

Могло се само нагађати чему су ове значке или жетони служили, па су и мишљења била различита. Било је археолога који су сматрали да су то фигурице неке игре очигледно распрострањене међу плећима и чија правила нико није успевао да дешифрира. Чуло се и мишљење да су глинене облици само играчке, али, збуњивао је њихов велики број. Тек 1966. године директор Секције за уметност Средњег истока при париском музеју Лувру Пјер Амије изнео је претпоставку која је звучала најверодостојније: глинене жетони били су у стара времена помоћно средство за рачунање!

Као што и данас ђаци-прваци уче да сабирају и

одузимају помоћу штапића и куглица, чинили су то људи у праисторији, па и доцније: у римско доба употребљавани су камичици, а у неким забаченим крајевима Средњег и Далеког истока севски трговци и данас употребљавају — глинене жетоне!

Дениз Шмант-Бесерат сложила се са својим земљаком у овој претпоставци. Међутим, њој је пало у очи још нешто:

стављао је неку врсту робе којом се тада трговало: овце, амфоре с уљем, хлеб, одећу. Употребљавали су их трговци за бележење продате робе. Тако се радило у деветом миленијуму пре нове ере, из којег потичу најстарије значке.

Када су трговци почели да своју робу шаљу бродовима у прекоморске крајеве, досетили су се да значке којима су обележавали њену врсту и количину, затварају у округле посуде од иловаче, жигосане њиховом ознаком, које су примасци разбијали и тако проверавали да ли је све на брзју. Те округле посуде називале су се буле. Ко зна колико је времена протекло док се

Археолог Дениз Шмант-Бесерат са комадићима глине који су дуго представљали мистерију за научнике

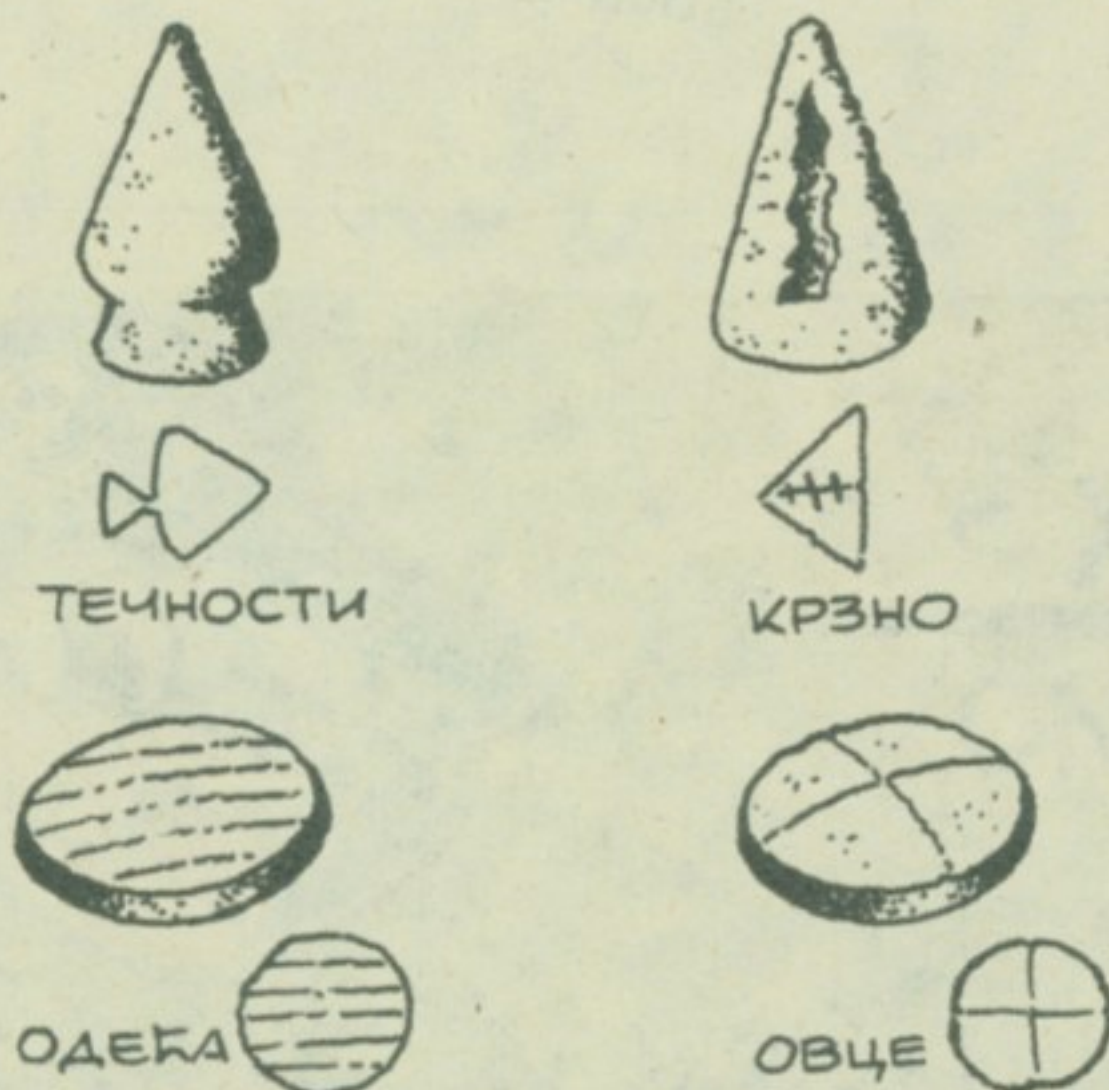
процеса. Али, што је најважније, сада је требало направити још само корак, онај историјски: уместо да утискују значке, људи су почели да уцртавају њихов облик. Ето првих слова!

Трговина се гранала, растао је и број артикала, па је било и више знакова. Пролазили су векови и тај начин споразумевања се усавршио, ето зашто у години 3100. пре н. е. у Месопотамији већ постоји готово писмо... А оно прво, примитивно и састављено из неколицине знакова, могло је настати пуна два миленијума пре тога. Сматра научница Шмант-Бесерат.

Њена теорија изгледа једноставна, као и већина генијалних открића. Али, требало је у њу уложити године стрпљивог рада, које, опет, не би можда много значиле да се Дениз није — досетила.

М. К.

ПОЧЕТАК ПИСАЊА ГЛИНЕНИ ЖЕТОНИ СА ПИСАНИМ ЗНАЦИМА ИСПОД ЊИХ

сличност облика глинених значки са словима једног веома старог писма откривеног у месту Варка у данашњем Ираку. Почела је да упоређује, размишља и, као каменчиће у мозаику — саставила истину о писму!

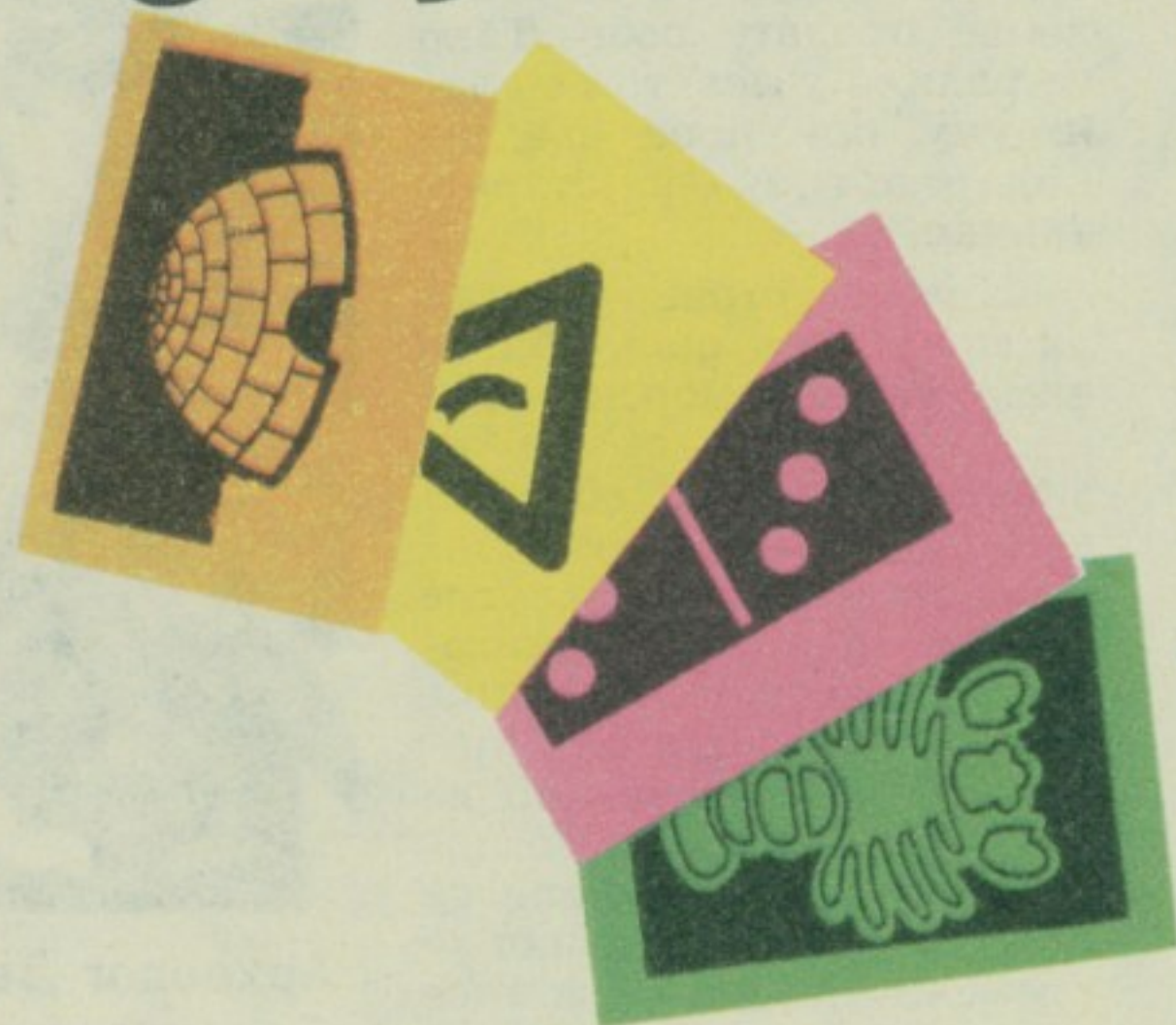
ТРЕБАЛО СЕ ДОСЕТИТИ!

До сада се знало једино да је у Месопотамији око 3100. године пре н. е. постојало писмо, прво на свету и — прилично усавршено. Баш то је и уносило забуну: ако је било усавршено, значи да су се писаним знаковима људи споразумевали и раније. Али, колико раније? И где?

Дениз Шмант-Бесерат покушала је да размишља на начин људи који су живели у та древна времена. Сваки глинене облик пред

НОВО **СПЕКТАР**
жвакаћа гума
са укусом свежег воћа

У свакој кутији СПЕКТРА наћићете
и 4 различите флуоросцентне самолепљиве налепнице.
Укупно 400 различитих налепница с мотивима:
абецеда, домино, бројеви, зодијак...

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
ЈЕ ПРИПРЕМИО
ЗА ВАС

ВАШ ОМИЉЕНИ ЈУНАК И СТАРИ ЗНАНАЦ СА ТВ ЕКРАНА
пера детлик
У КЊИГАМА - СЛИКОВНИЦАМА

ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА I—III
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ГУСАРСКО БЛАГО
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ВУК
ПЕРА ДЕТЛИЋ И МЕДА ДРВОСЕЧА

Први пут на нашем језину, ћирилицом, појављују се ове књиге-сликовнице о Пери Детлићу, његовим сестрићима и пријатељима, о њиховим пустоловинама и доживљајима. Књиге су у луксузном, тврдом пластифицираном повезу, у потпуности штампане у боји, илустроване од прве до последње странице! Цена је приступачна: 210 динара за све три књиге-сликовнице које ћете платити тек када их поштар донесе.

Комплет ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА, (I—III књига) можете да добијете ако испуните наруџбеницу, залепите је на полеђину дописнице и пошаљете на адресу: »Политикин забавник«, Манедонска 29, 11001 Београд

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

НАРУЏБЕНИЦА

ОВИМ неопозиво наручујем ДОЖИВЉАЈЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА, I—III по цени од 210.— динара. — Износ ћу платити поштару када ми донесе комплет на адресу

(Име, очево име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број стана)

(Потпис купца)

ЛП 5276 ЛЕО МАРТИН: ЛАКУ НОЋ ДРАГА — десет композиција од којих је и: Збогом Кристина, Лаку ноћ, драги, лаку ноћ, драга, Једном кад се заљубиш. Цена 54,50 динара.

ЛП 5280 ПЕТНАЕСТ ГОДИНА ФЕСТИВАЛА БЕОГРАДСКО ПРОЛЕЋЕ — дванаест најуспелијих композиција. Цена 54,50 динара

ЛП 55-5281 БОБА: АУТОПОРТРЕТ — Она, она она, Моја стара гитара, Лепа жена и још седам добрих нумера Бобе Стефановића. Цена 64,00 динара

ЛП 55-5282 ТИМЕ: ЖИВОТ У ЧИЗМАМА СА ВИСОКОМ ПЕТОМ, сребрни ЛП изванредне групе Даде Топића. Цена 64,00 динара

ЛП 5284 ВООМ 76, најбоље нумере са прошлогодишњег Бум — фестивала поп-музике одржаног у Београду. Цена 54,50 динара

ЛП 5295 ХИТ-ПАРАДА: NO 4 — најуспешније композиције са Четвртог фестивала Хит-парада. Цена 54,50 динара

ЛП 5269 ЈАДРАНКА — Музика је свирала, Чекала сам, Путовање и још шест успеха популарне Јадранке Стојаковић. Цена 54,50 динара

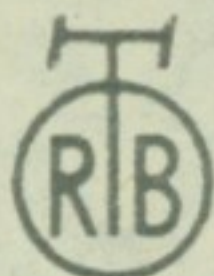
2 ЛП 5299/5300 ПОП ПАРАДА И и изванредне групе: ТИМЕ, ПАРНИ ВАЉАК, ПОП МАШИНА, ДРУГИ НАЧИН, ЗЛАТНИ ПРСТИ, ЦМОК ЦМОК, ДЕМОНИ, ЗДРАВО и ТАЧ. Цена 114,00 динара

ЛП 55-5307 СМАК: ЦРНА ДАМА — нови албум групе „Смак“ снимљен у Лондону. Цена 99,50 динара

ЛП 55-5251 ТИМЕ II — Да ли знаш да те волим, Док ја и мој миш свирамо цез, Алфа ромео ГТА и још три композиције. Цена 64,00 динара

ИЗМЕЂУ СВЕТЛОСТИ И ТАМЕ

По врло повољној цени Забавник је својим читаоцима обезбедио најновије грамофонске плоче наших врхунских интерпретатора забавне музике. Ту су Бисера Велетанлић, Нада Кнежевић, Арсен Дедић, Лео Мартин, Оливера Катарина, Мики Јевремовић, Корнелије Ковач... групе Тајм, Парни ваљак, Смак, Други начин...

Ово је могућност да по приступачним ценама обогатите своју дискотеку најбољим композицијама домаће забавне музике. Све плоче су велике, односно ЛП. Међутим, на наруџбеници не сме бити мање од две плоче јер трошкове паковања и поштарине не сносити ви. Потребно је само да попуните наруџбеницу и пошаљете је на нашу адресу и плоче ће вам стићи кући.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ, ПОУЗЕЋЕМ!

ЛП 55-5252 ДРУГИ НАЧИН са композицијама Опет, На мом длану, Лиле су кише, Царство самоће, Жути лист и Стари град. Цена 64,00 динара

ЛП 55-5275 СЕПТЕМБЕР: ЗАДЊА АВАНТУРА — Остави траг, Ноћ крадљиваца, Поток и још четири нумере овог изванредног цез-рок састава. Цена 64,00 динара

ЛП 55-5305 КОРНЕЛИЈЕ КОВАЧ: ИЗМЕЂУ СВЕТЛОСТИ И ТАМЕ, соло албум Корнелије Ковача. Цена 64,00 динара

ЛП 5304 ПРЕДМЕСТЈЕ: БЕЗ НАСЛОВА — словеначка цез-рок група представља се са седам композиција. Цена 54,40 динара

ЛП 5233 ЛОЛА — Кап весеља, Елдорадо, Тишина и још девет композиција „вечне“ Лоле Новковић. Цена 54,50 динара

ЛП 5272 ДУШКО ЈАКШИЋ: ОД ЈУЧЕ ДО СУТРА — коктел старих забавних песама и романи: Све моје јесени су тужне, Моја мала нема мане, Черге... Цена 54,50 динара

ЛП 5262 ХИТ ПАРАДА NO 3 — најуспешније композиције са Трећег фестивала Хит-парада. Цена 54,50 динара

ЛП 5228 АРСЕН — Кад би сви људи на свијету. Два пријатеља, Ни ти ни ја и још девет изванредних композиција Арсена Дедића. Цена 54,50 динара

ЛП 5231 МИКИ — Пијем, Кад бих знао да је сама, Прославићу тај дан, Она је истина и још осам нумера Микија Јевремовића. Цена 54,50 динара

ЛП 5246 НАДА — Сети се наше љубави, Циганска ноћ, Идем у Канзас Сити... са изванредном Надом Кнежевић. Цена 54,50 динара

ЛП 5232 ОЛИВЕРА — Нећу тебе, Сулирам, Шу... Шу... са још девет успеха Оливере Катарине. Цена 54,50 динара

ЛП 5251 ANIMA: NEGRO SPIRITUALS & JAZZ: My lord is writing, Little la mb, Amen... Цена 54,50 динара

ЛП 4202 ТОНЕ ЈАНША — JAZZ КВАРТЕТ: Yudach, Скози облаке, Римска цеста и Vitt Qu-elle. Цена 54,50 динара

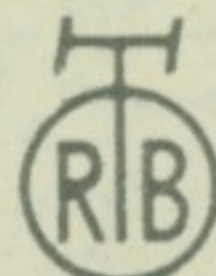
ЛП 55-5298 СУНЦА ЋЕ И ДАЉЕ БИТИ — МИША МАРКОВИЋ: Луде године, Због тебе, Музика остаје, Пустите ме да живим са још шест нумера познатог београдског певача. Цена 64,00 динара

ЛП 5239 ЛУТАЈУЋА СРЦА — Старац и море, Верглашева песма, Последње јутро... са још девет популарних композиција. Цена 54,50 динара

ЛП 5263 БИСЕРА — Ти си човек мој, Тужно поподне, Кад нежне свирке тихи замре тон и још седам изузетних композиција Бисере Велетанлић. Цена 54,50 динара

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
11001 Београд, МАКЕДОНСКА 29

НАРУЏБЕНИЦА

За ГОТОВО неопозиво наручујем плоче под бројевима:

за укупну суму од _____ динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе (поузећем).

(Презиме, очево име и име)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

(Датум) (Потпис, број л. к. и место издавања)

У случају спора признајем надлежност Првог општинског суда у Београду

Наруџбеницу читко попунити, налепити је на дописницу и послати на горњу адресу

Различити производи од керамике од давнина играју значајну улогу у човековом животу. Данас се по светским музејима чувају поједини керамички производи који су стари више хиљада година и који представљају не само значајна уметничка дела, него су истовремено и врло значајни сведоци о животу и раду људи из тих давних времена.

Керамика обухвата врло велики број производа, а сви се они добијају од разних врста глине са додацима и печењем умешене масе на високим температурама. Керамички производи обично се деле на грубе (опека, цреп, разне врсте цеви и др.) и на фину керамику (фајанс, мајолика, порцулан и др.)

ДЕБЉИНА КОРЕ ЈАЈЕТА

Почетак производње и коришћења керамичких производа стар је око шест хиљада година. У та давна времена обликовање умешане глине вршило се ручно. Степен загрејаности при печењу није могао бити висок, па су то били производи који се нису одликовали високим квалитетом.

Проналазак лончарског точка представљао је почетак нове ере у производњи керамике. Најпре се појавио у Месопотамији и сматра се да су га овде почела користити нека племена са севера у другој половини четвртог миленијума пре н. е. Нађен је и оригинални примерак лончарског точка из Месопотамије: округла плоча са клином пречника 90 цм и дебљине око 12,5 цм. Лончарски чатак из Месопотамије одликовао се великом функционалношћу што није био случај са сличним направама које су пронађене у другим крајевима света. На пример, лончарски чатак се у Египту појавио знатно касније, али

је ипак по својој практичности заостајао за оним из Месопотамије.

И у Месопотамији и у Египту он је омогућио масовнију производњу разних предмета који су били врло практични, али без веће уметничке вредности. У каснијим фазама Египћани достижу врхунац у производњи посуђа и то у првом реду захваљујући чињеници што су познавали начин глазирања. У појединим епохама Вавилон и Асирија су чувени по својим грађевинским елементима начињеним од глазиране керамике.

Око 2000. године пре н. е. лончарски чатак почиње да се користи и на острву Криту. Верује се да је овде доспео из Сирије или из Мале Азије. Али на острву, по богатим кућама, у то време увелико се користи посуђе направљено од сребра, злата и бронзе. Због тога грнчари са Крита морају да улажу велики напор да би својим производима потиснули из богатих кућа метално посуђе. Резултат ових напора су керамички производи који се одликују ванредном лепотом. Записано је да су грнчари са Крита успевали да произведу керамичко посуђе чији су зидови били дебљине коре јајета, а по својој тежини били су далеко лакши од одговарајућих металних посуда. Данас је тешко говорити са сигурношћу о дебљини зидова ових керамичких производа и о њиховој тежини, али се зна да су на Криту у керамици остварена највреднија дела егејске културе.

Стара Грчка дуго је имала вођство у производњи керамичких производа; још почетком првог миленијума пре н. е. у Грчкој су остварена, а до наших дана нека од њих сачувана, бројна уметничка дела. Из Грчке производња керамике се шири у поједине делове Римске Империје, али стари Римљани у производњи посуђа никада нису достигли своје учитеље из Грчке.

У осталим деловима Европе значајнија керамичка производња јавља се касније. У 11. веку поједина места у Европи почињу да бивају позната по својим керамичким посудама и по производњи теракоте. Фајанс, који је био познат још старим Египћанима, у Европу су донели Арапи; најпре у Шпанију одакле се преко Италије шири и у друге европске крајеве. Један од значајних центара керамичке производње постао је Делфи у Холандији.

Фолклорно-занатска керамика код нас је у успону у 16. веку у Словенији и Хрватској, док се у Србији такозвана уметничка керамика развија тек после првог светског рата. Данас, међутим, захваљујући богатим налазиштима квалитетне глине и каолина, југословенска керамика заузима све значајније место у Европи.

ПОРЦУЛАН ГОСПОЂЕ ПОМПАДУР

Посебно место у развоју керамике заузима Кина, која је и домовина најзначајнијег керамичког производа, порцулана. Већ у 6. и 7. веку Кинези производе различите порцуланске предмете. Легенда каже да су тајну добијања порцулана вековима љубоморно чували и да је отац саопштавао сину тек на самртничкој постељи тражећи од њега обећање да ће и он исто поступити.

Поједини примерци кинеског порцулана стижу у Европу у 13. веку, а од 17. века холандски трговци га увозе. Задивљени лепотом овог порцулана многи европски грнчари улажу велике напоре да у својим радионицама добију порцулан. Познат је случај енглеског грнчара Палиса (Bernard Palissy)

ПРИЧА О

КЕРАМИЦИ

ОВЕ ТРИ УКРАШЕНЕ ПОРЦУЛАНСКЕ ВАЗЕ СУ ПРЕДСТАВНИЦИ ДВЕ РАЗЛИЧИТЕ „ШКОЛЕ“ — У СРЕДИНИ ЈЕ СЛИКА ВАЗЕ ИЗРАЂЕНЕ У ФРАНЦУСКОЈ ДОК ДВЕ КРАЈЊЕ ПОТИЧУ ИЗ ЕНГЛЕСКИХ ФАБРИКА ПОРЦУЛАНА.

ОВА УКРАШЕНА ПОРЦУЛАНСКА ВАЗА ИЗРАЂЕНА ЈЕ У ЧУВЕНОЈ НЕМАЧКОЈ ФАБРИЦИ ПОРЦУЛАНА У МАЈСЕНУ. НАМЕЊЕНА ЈЕ ЗА УКРАШАВАЊЕ ВЕЛИКИХ СВЕЧАНИХ ДВОРАНА.

ОЦИ СТАРИ ХИЉАДАМА ГОДИНА

који је у жељи да пронађе начин добијања порцулана потрошио на ово сав свој иметак. Са експериментима је престао тек онда када је и свој кућни намештај исцпао и употребио га као гориво за своју керамичку пећ.

Немац Бетгер (J. F. Böttger) успео је у Дрездену да добије порцулан 1709. године, а већ следеће године у Мајсену (Meissen) почиње са радом прва фабрика порцулана у Европи.

Очарана лепотом порцуланских производа из Немачке, тада моћна и на француском двору врло утицајна госпођа Помпадур улаже огромна средства да се и у Француској отпочне са производњом порцулана. Она Венсанску фабрику керамике пресељава у Севр крај Париза у зграду која и данас постоји. У овој фабрици ангажован је велики број хемичара и других стручњака са јединим циљем да отпочну са производњом порцулана. Године 1765, они успевају да од каолина из Сен Ирјеа добију порцулан који је врло брзо постао чувен по својој лепоти и квалитету. Тако Севр постаје центар европске производње порцулана. Госпођа Помпадур Севр проглашава краљевском фабриком, као што је нешто раније то учинила са неким радионицама ћилима и гоблена. И многи други европски дворови имали су своје фабрике порцулана.

В. К.

ОВА ДВА ТАЊИРА СУ ИЗРАЂЕНА У 15. ВЕКУ У ФИРЕНЦИ — ТО СУ ТИПИЧНИ ПРЕДСТАВНИЦИ ИТАЛИЈАНСКЕ КЕРАМИКЕ ТОГА ДОБА. НА ДОЊОЈ СЛИЦИ СУ ДВА ЧАЈНИКА КОЈИ СУ ИЗРАЂЕНИ У ЕНГЛЕСКОЈ У 19. ВЕКУ.

ХИТ

СТРАНА

С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ

После две године потпуног затишја, група С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ, која је зачетник акустичарске музике код нас, најавила је свој тријумфални повратак. Први тираж њиховог сингла „Пут путује караван“ распродат је за само десетак дана и група је опет скренула пажњу на себе.

„Протекло време искористили смо за набавку добре опреме која ће нашу музику још више приближити публици. Наш музички „караван“ биће у потпуности спреман да почетком октобра крене на турнеју. Посетићемо сва она места у којима су нашу музику могли да чују само преко радио-таласа и ТВ емисија. Схватили смо да наша музика може да живи у директном контакту са онима којима је намењена. Надамо се да после ове турнеје нико неће бити изненађен ако нам плоче достигну сребрне и златне тираже“, изјављују чланови ове познате групе, свесни да им наступи уживо намећу другачије услове од оних у тонским студијама. Због тога ће бити веома интересно чути Асима Сарвана, Војислава Ђукића, Љубомира Нинковића и Миомира Ђукића како су успели да реше овај проблем. Како кажу, све композиције су прилагодили новом звуку, ништа мање оригиналном од досадашњег, а нови чланови, бубњар и басиста, даће неопходан импулс публици да и она активно учествује у њиховом извођењу.

Састав С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ има планова и за будућност: „У новембру ћемо почети рад на реализацији друге ЛП плоче која ће бити мање херметична од прве, са много већим погодностима за концертно извођење. Очекујемо да ће врата која смо отворили синглом „Пут путује караван“ остати за нас и даље отворена, како би и наша следећа остварења стизала до публике у право време“.

СОНОРИ

Група СОНОРИ из Бајмока постигла је ове године неколико запажених успеха. Постали су финалисти емисије „Музичка позивница“ на Првом програму Радио-Београда, учествовали су на суботичком фестивалу ОМЛАДИНА 77, гостовали на телевизији итд. Композиције „Слава и богатство“, „Дани што пролазе“ и „Мој друг пецарош“ биле су хитови емисије „Свирај моју музику“ на Другом програму Радио-Београда. СОНОРИ су обишли готово све градове у Војводини, а ових

дана појавио се и њихов сингл у продавницама ППП РТВ. Интересантно је да инструменте са клавијатуром свира Лазар Ристовски, а продуцент је Корнелије Ковач. Од овог сингла група очекује потпуну афирмацију.

Док су чекали излазак прве плоче, СОНОРИ су и даље вредно радили. Захваљујући бас-гитаристи Дулић Ранку-Лазару, који је шест година живео у Лондону, одлучили су да отпутују у Енглеску и тамо сниме неколико песама. Тако су СОНОРИ, поред групе ЈУ, БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА и СМАКА, четврти југословенски састав који је снимио у Лондону.

ПЕСМА за ОВУ НЕДЕЉУ

ПУТ ПУТУЈЕ КАРАВАН

Музика: Љубомир Нинковић
Текст: Асим Сарван
Изводи: С времена на време

Пут путује караван
јаран мој и ја
пут путује паши носи
ашик бехар на дар.
Сузе рони јаран мој
сузе роним ја
ашик жена нити слуги
нити све то зна.
Ума ума ума да караван
ума ума ума да пусти сан
ума ума ума да караван
ума ума ума да машалах.
Отеће је јаран мој
отећу је ја
коме ли ће алал бити
коме судњи дан?
Отећу је дина ми
као здрава бол
отећу је нек је јаран
по сто пута мој.
Ума ума ума да караван...
Прошао је караван
свануо је дан
остала је жеља пушта
само пусти.
Сузе рони јаран мој...

Оснивачи групе су Дулић Ранко-Лазар и Милан Савановић, ком позитор и певач. Поред њих двојице, у групи су још и Слободан Ракић (флаута и певач), Дејан Ђорђевић (соло-гитара) и Бакош Нандор (бубњеви).

Ова година била је веома успешна за СОНОРЕ, али они не мисле ту да стану. Радиће и даље напорно јер им је жеља да стекну потпуну афирмацију у југословенској поп-музици.

PETER FRAMPTON "I'm In You"

ПИТЕР ФРЕМПТОН (PETER FRAMPTON)

Нови албум ПИТЕРА ФРЕМПТОНА „У теби сам“ („I'm in You“) поново је довео овог изузетног музичара у сам врх светских музичких збивања. Албум је, за само недељу дана, продат у милион примерака. Фремптон се тренутно налази у Лос Анђелесу где ће ускоро завршити снимање нове ЛП плоче.

Питер Фремптон ће приредити још једно задовољство својим обожаваоцима. Наиме, после четворомесечне турнеје по Аустралији, Јапану и Америци, он ће заиграти у једном филму.

ВЕРА ЦВЕТКО

Ове године на суботичком фестивалу ОМЛАДИНА 77 ВЕРА ЦВЕТКО привукла је пажњу свих својим нежним и мелодичним гласом. Ова девојка, којој је певање хоби, апсолвент је Филозофског факултета у Новом Саду. Њен лик познат је онима који прате новосадски ТВ програм јер Вера ради и као најављивачица. Вера поседује заиста неисцрпну енергију. Поред учења, певања, рада на телевизији, она сарађује са КУД „Светозар Марковић“ и Војним оркестром из Новог Сада који приређује концерте широм Војводине.

ПИТЕР ГАБРИЈЕЛ (PETER GABRIEL)

Све популарнији певач ПИТЕР ГАБРИЈЕЛ налази се на великој јесењој турнеји по Европи. Он жели да на што бољи начин представи публици свој први солистички албум. На овој турнеји по Енглеској, Француској, Белгији, Холандији, Немачкој и Аустрији прати га и његова изванредна група.

ИСТИНА О »БИЈЕЛОМ ДУГМЕТУ«

После спектакуларног концерта код Хајдучке чесме у Београду и неколико запажених наступа, БИЈЕЛО ДУГМЕ се опет нашло у жижи интересовања. Није било новина које нису покушале да објаве нешто занимљиво о популарним

Сарајлијама. Можда се прва истина о овој најпопуларнијој југословенској групи крије у књизи „Истина о Бијелом дугмету“ која се може набавити поузећем на адресу:

ПОП СЦЕНА
11061 БЕОГРАД
ПП 38144

НАША КАРИКАТУРА

СЕКС ПИСТОЛС (SEX PISTOLS)

Једна од првих панк-рок група СЕКС ПИСТОЛС, о којој смо већ писали на Хит-страни, ових дана бележи запажен успех продајом најновијег, трећег по реду, сингла „Дивни беспосличар“ („Pretty Vacant“). Чланови састава од

лучили су да у свом даљем раду поведу мало више рачуна о текстовима песама, јер је то једини начин да им дозволе да одрже већ планирану турнеју по Великој Британији.

ЏЕФ ЛИН (JEFF LYN)

ЏЕФ ЛИН, вођа тренутно водеће светске групе ЕЛЕКТРИК ЛАЈТ ОРКЕСТРА изјавио је недавно: „Мада ће се наш нови дупли албум („Out of the Blue“) појавити тек у новембру, си-

гуран сам да ће бити најбоље продавана плоча ове године. Биће то прави диско-бестселер. У то сам сигуран јер сматрам да је мој састав тек сада постигао праву музичку зрелост. А, што је још важније, после одлично продаване ЛП плоче „Нови светски рекорд“, стекли смо и потребно самопоуздање. Тренутно не видим која би група у свету могла угрозити нашу популарност“.

ТОП 3Х

1. ДОМАЋА ЛИСТА

1. ЋАО И ПИШИ
МИ — Златно
Пејановић —
ПГП РТБ

2. МАЛИНКОНИЈА
— Оливер Дра-
гојевић —
ЈУГОТОН
3. НОЋАС ЋЕМО
ЗЕМЉИ Н'О
МАТЕРИ РЕЋИ —
Мишо Новац —
ЈУГОТОН
4. МЈЕСЕЧЕ, ТИ
СТАРИ ДРУЖЕ
МОЈ — Мини
Јевремовић —
ЈУГОТОН
5. МАМА, НИСАМ
ВИШЕ МАЛИ —
Борис Бизетић —
БЕОГРАД
ДИСК
6. ПУТ ПУТУЈЕ
КАРАВАН —
С времена на
време — ПГП
РТБ
7. МОЈ ОТАЦ
ТРАВУ КОСИ —
Ивер — ЈУГОТОН
8. АУ, АУ —
Слађана Мило-
шевић — ПГП
РТБ
9. ПОЉУБИ МЕ С
ОБЈЕ БАНДЕ —
Тереза Несовија
— ЈУГОТОН
10. АДИО, ЉУБАВИ,
АДИО — Бисера
Велетанлић —
ПГП РТБ

2. СТРАНА ЛИСТА у домаћој продукцији

1. MA BAKER
— Boney M
— ЈУГОТОН
2. I'M IN YOU —
Peter Frampton
— ПГП РТБ
3. BLOOD
AND HONEY —
Amanda Lear
— ПГП РТБ
4. GOOD
MORNING
JUDGE — 10 CC
— ПГП РТБ
5. LOVE CLOUD
— 5000 Volts
— ПГП РТБ

6. CHANSONE
D'AMOUR
— Manhatan
Transfer — SUZY
7. PEARL'S
A SINGER —
Elkie Brooks
— ПГП РТБ
8. DON'T CRY
FOR ME
ARGENTINA
— Petula Clark
— SUZY
9. ROCK BOTTOM
— Linsey de Paul
and Mike Moran
— ПГП РТБ
10. MORE THAN
A FEELING
— BOSTON
— SUZY

С Р Немачка

1. BARFUSS DURCH
DEN SOMMER
— Jürgen Drews
2. HIMBEEREIS ZUM
FRÜHSTÜCK —
Hoffmann &
Hoffmann
3. SAND IN DEINEN
AUGEN
— Roy Black
4. OH, SUSI —
Frank Zander
5. MUSST DU JETZT
GRADE GEHEN
— Michael Holm
6. GEFEUERT
— Udo Jürgens
7. DIE NACHT,
ALS CHRISTINA
FORTLIEF
— Peter Orloff
8. KUNG FU
DRIVING
— Frank Zander
9. NIMM DEN
NÄCHSTEN ZUG
— Howard
Carpendale
10. ROCK' N' ROLL
MADE IN
GERMANY

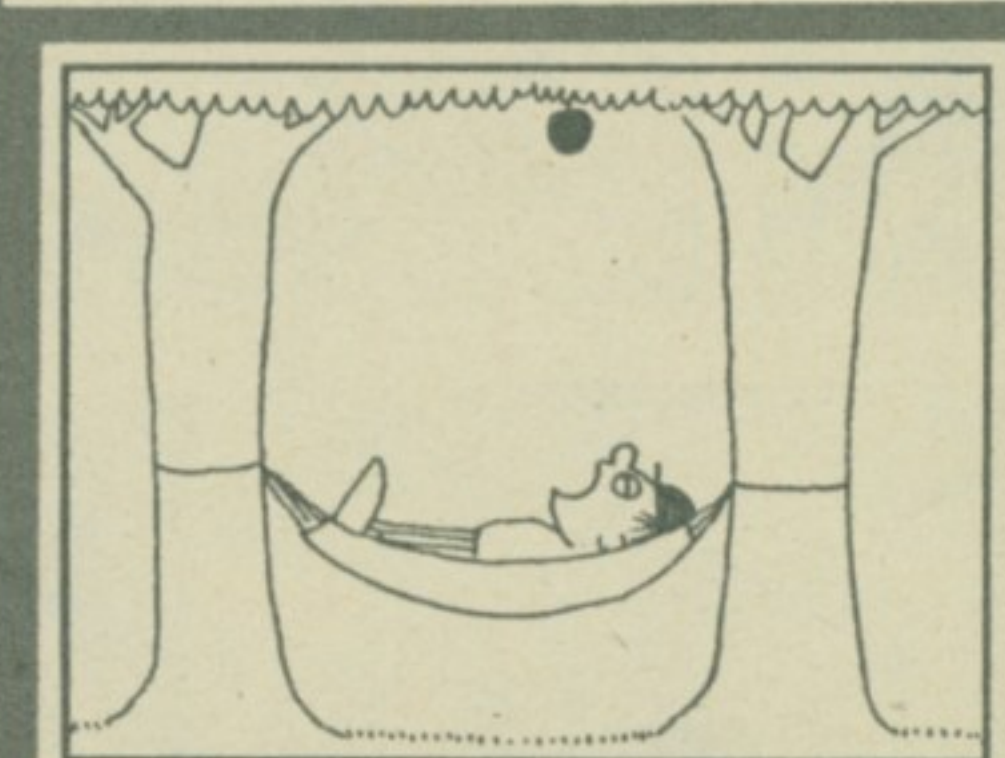
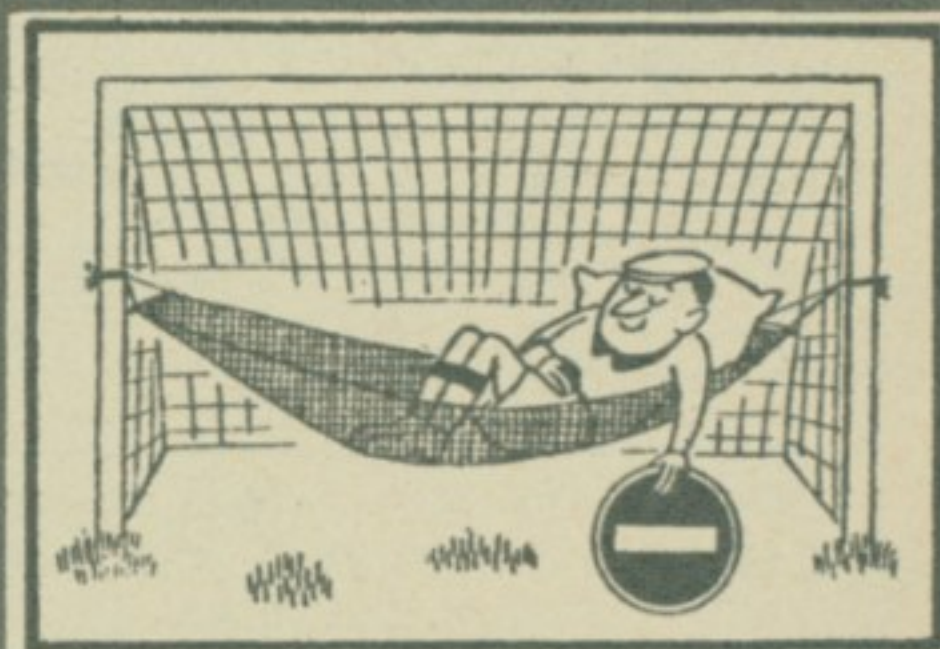
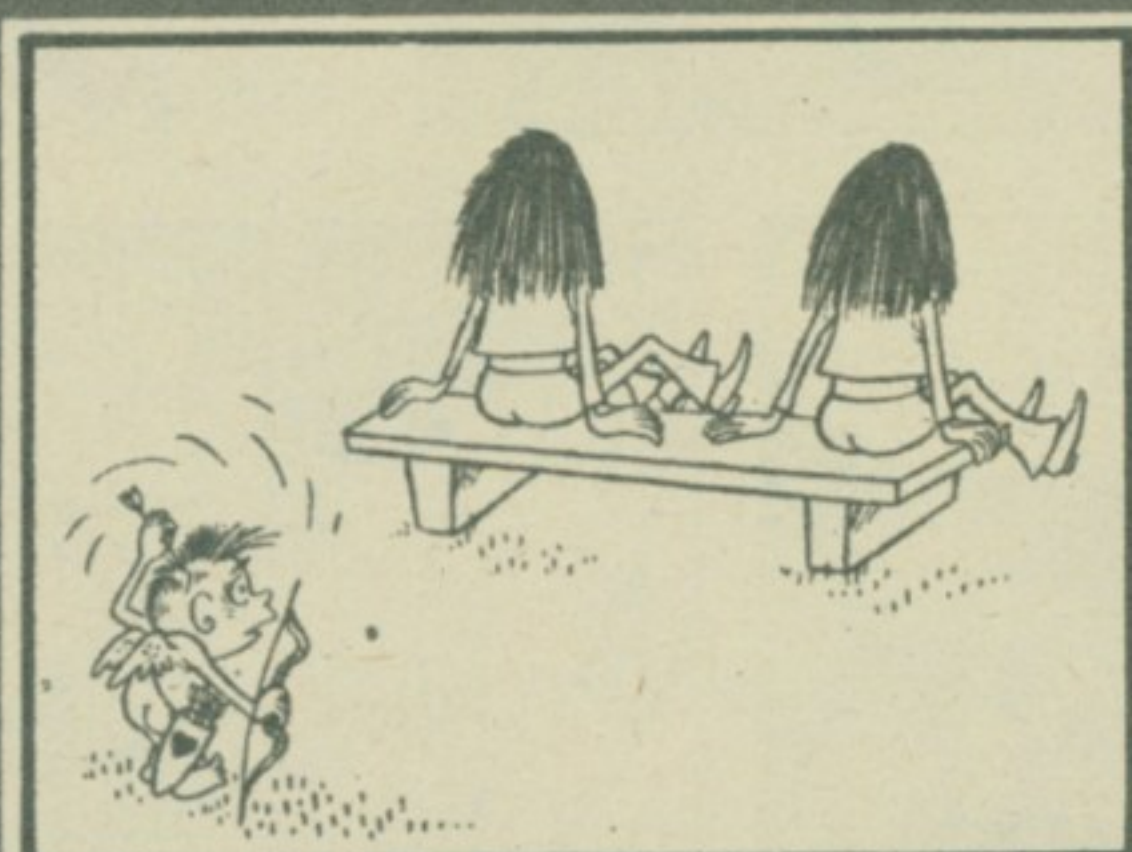
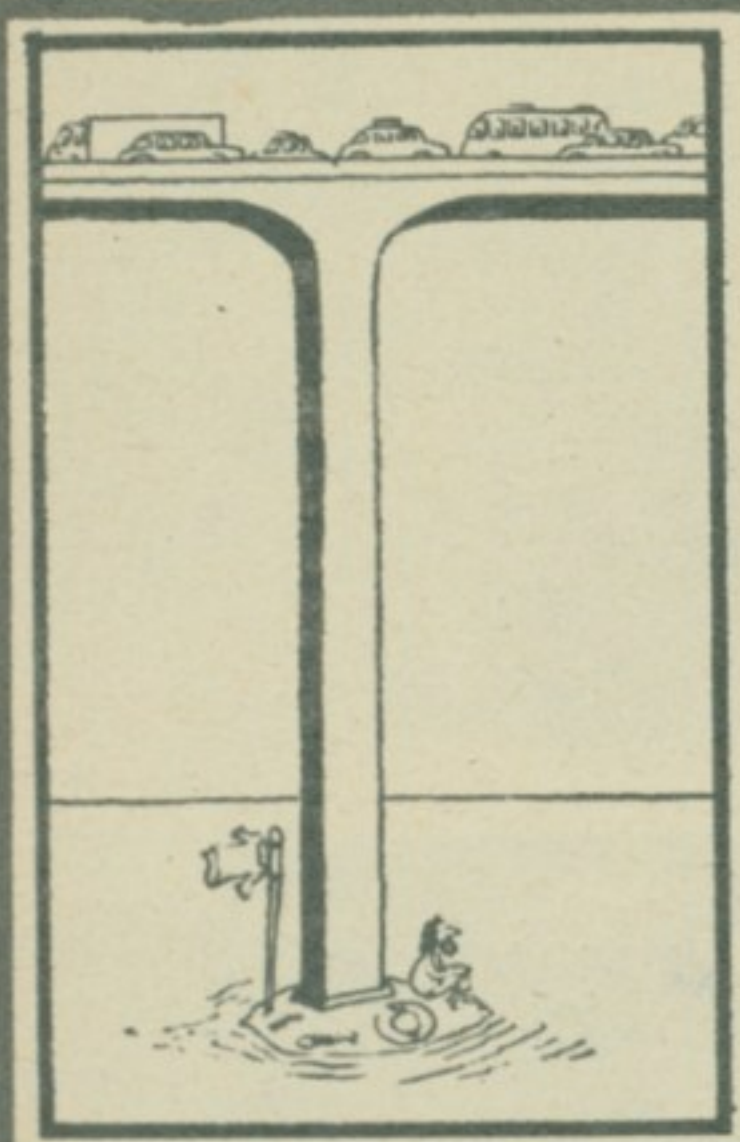
ПАШТЕТЕ "ТОПОЛА" СВАКОДНЕВНА ПРИЈАТНОСТ У ИСХРАНИ!

Месна индустрија „ТОПОЛА“ из Бачке Тополе за своју делатност обезбеђује квалитетне квалитетне „ТОПОЛА“ производе: свеже, сушомеснаше производе, конзерве и паштете. Производња квалитетних паштета у пракси је широка асортимана, а најпознатије су: „БАТ“, „ЈЕТРЕНА“, „МЕСНА“ и „МЕСНИ НАРЕЗАК“.

Технолошка опрема и процес је на нивоу најпознатијих светских произвођача из ове гране. Захваљујући њима, производи „ТОПОЛА“ налазе се на тржиштима САД, Канаде, Швајцарске, Шведске и других европских земаља.

Паштете „ТОПОЛА“ задовољиће и ваш укус!

ДАН МЛАДИХ ШТЕДИША НАШ НАЛЕПШИ ДАН

Како и не би, кад је пове-
зан с дивним стварима:
пријатним излетом који
сваке године Љубљанска
банка организује као наг-

раду младим радницима
школских штедионица и
најмарљивијим младим
штедишама.

У почетку су ови излети били у
октобру који је посвећен штед-
њи и који се завршава међу-
народним даном штедње. Про-
шле школске године први пут
смо отишли на излет у мају
који је много погоднији за из-
лете. Погоднији због времена,
јер нам је оно у мају више на-
клоњено, а и због тога јер је то
време пред крај школске го-
дине. Ово је важно и за кон-
статовање, ко је у школи био
најмарљивији радник школске
штедионице и ко је био нај-
агилнији штедиша. Све то нај-
боље се може уочити кад се
школска година углавном за-
врши односно кад се налазимо
на прагу ферија.

Ове интересантне излете орга-
низују подружнице Љубљанске
банке, које такође бирају нај-
марљивије раднике штедио-
ница и најагилније штедише,
из свих школа на свом подручју
и позивају их на излет. За
време излета, аутобусом, по-
сећују се значајна историјска
и културна места, тако да је
излет и поучан. Иначе, дан
пролази пријатно, весело и
лепо.

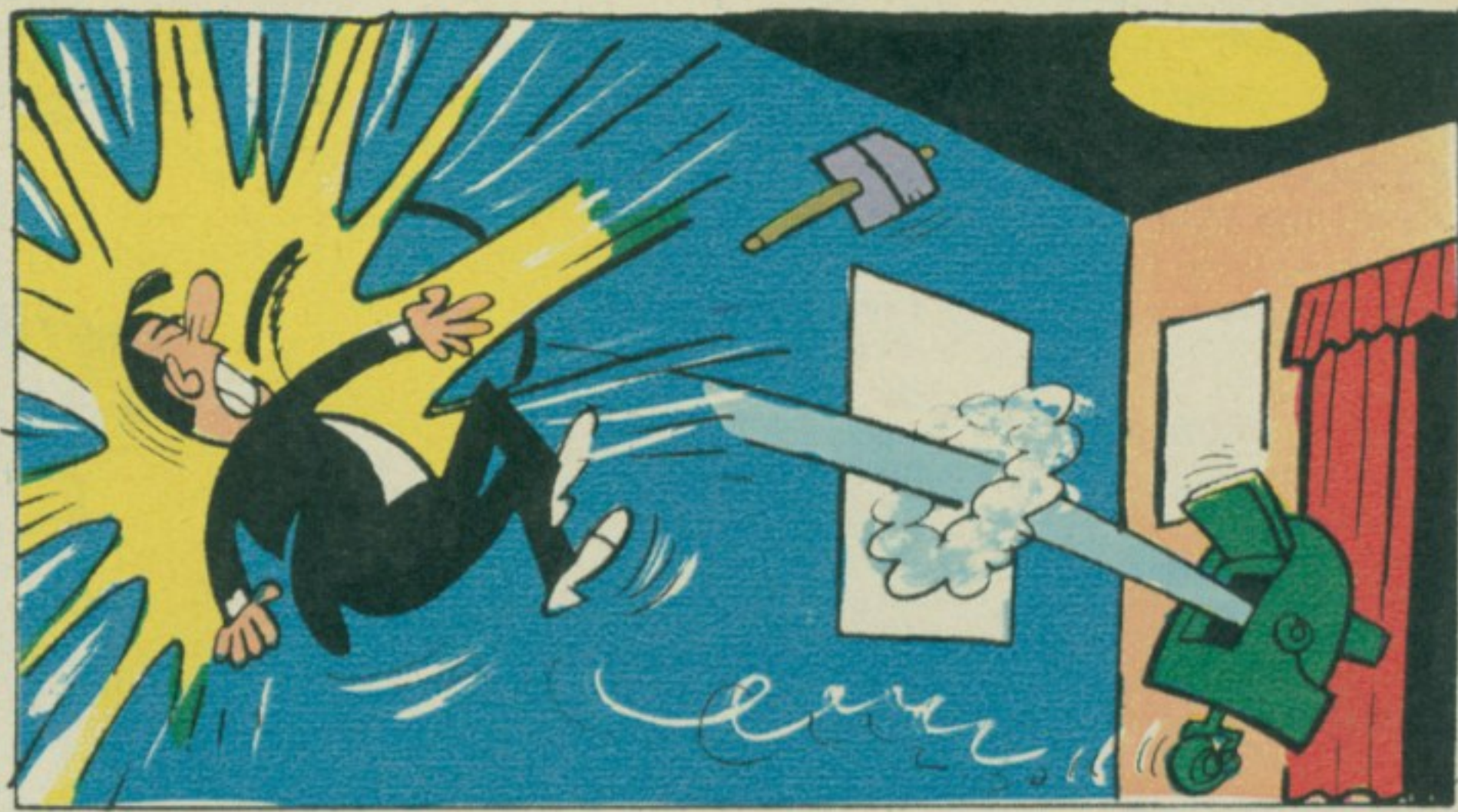
Тако су млади штедише из
Нове Горице и њене околине,
који су на излет путовали са
три аутобуса, разгледали до-
бар део Горенске. У фабрици
„Елан“ видели су производњу
смучки и чамаца, а потом су

посетили Фабрику ланаца у
Лесцама. После ручка били
су гости Аеродрома на Брни-
ку, где су пратили узлетање и
атерирање огромних путнич-
ких авиона, а онда су посе-
тили још и Дражгоше, где су
положили лаворов венац на
споменик погинулих јунака.
На излету су били — све излете
зајста не можемо набрајати
— и пионери из Домжала и
околине. Посетили су Кум-
ровец, разгледали кућу у којој
се родио наш драги Тито, а
потом су посетили и Рогашку
Слатину. Барбара Грчар из
ОШ Резке Драгар, Драгомел,
је у писму описала овај лепи
излет. Своје писмо овако је
завршила: „Време је брзо про-
шло и вратили смо се кући.
Одлучила сам да и даље мар-
љиво штедим, с тим да за
штедњу наговорим и остале
моје пријатеље. Тај дан оста-
ће ми дуго у сећању, јер сам
била зајста на лепом и пријат-
ном излету — у посети Кум-
ровцу. На њега ће ме подсе-
ћати и поклони Љубљанске
банке“.

Тако пише Барбара, а ми већ
сада размишљамо о томе где
ћемо отићи на излет на крају
ове школске године. Још не
знамо, али је сасвим сигурно
да ће бити веома лепо.

Љубљанска банка

Нема много злочина на Марсу — рече инспектор Ролингс помало тужно. — У ствари, то је главни разлог што се враћам у Скопланд јард. Када бих остао дуже, потпуно бих изишао из форме.

Седели смо у главном видиковцу ракетодома на Фобсу и гледали оштре сунчане литице маленог месеца. Ракета која нас је довела са Марса отишла је пре десетак минута и сада је започињало дуго лебдење уз лопту боје окера. За пола сата укрцаћемо се у редовни брод за Земљу — свет на који многи од нас путника никад нису крочили, али су га ипак звали „домом“.

Случај Божанске Сирене

— Па, ипак — настављао је инспектор — ту и тамо нађе се случај који учини живот занимљивим. Ви сте трговац уметничким предметима, зар не, господине Макар? Сигуран сам да Вам је позната непријатност у Меридијану од пре неколико месеци.

— Није — одговори пуначак, мастан, мали човек за кога сам мислио да је туриста у повратку. Вероватно је инспектор већ проверио листу путника. Питао сам се колико зна о мени и покушавао да убедим себе да ми је савест... па... релативно чиста. На крају крајева, свако сакрије понешто царини на Марсу.

— То је било прилично добро заташкано — рече инспектор. — Али, не могу се такве ствари дуго скривати. Елем, крадљивац драгуља са Земље је покушао да украде највеће благо Меридијан музеја — Божанску Сирену.

— Али, то је бесмислено — приметих. — Она је непроцењива, свакако, али то је само грумен пешчара. Не може се ником продати. Исто као да се украде Мона Лиза.

Инспектор се осмехну прилично суморно.

— То се догодило једном — рече. — Можда је мотив био исти. Они који имају приватне збирке дали би читаво богатство за тако нешто, па макар само да би га сами кришом гледали. Зар се не слажете, господине Макар?

— Савршено тачно. У мом послу срећу се свакакви лудаци.

— Па, тај момак, зове се Дени

ЛОГРЕШАН РАЧУН

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

АРТУР КЛАРК

Та толико збуњујућа загонетка узрок је лудила неколицине археолога. Без сумње, Сирена је мистерија број један Сунчевог система.

Вибер, био је добро плаћен од једнога од њих. И да не беше невероватног пеха, можда би је и однео.

На ракетодомену се извинише због малог закашњења потребног за завршну проверу горива. Замолише и извршан број путника да се јави на шалтер за информације.

Док смо чекали да се објави полазак, мислио сам колико мало знам о Божанској Сирени. Мада никада нисам видео оригинал, као ни већина туриста овде, носио сам копију у коферу. Имала је потврду Марсовског бироа за старине, која је гарантовала да је „ова продата репродукција потпуна копија такозване Божанске Сирене, откривене у Маре Сирени-уму од Треће експедиције, године 2012“.

То је прилично малена ствар да би изазвала толико много расправа. Само је 20 или 25 сантима-

тара висока. Не бисте је два пута погледали да је видите у каквом музеју на Земљи. Глава младе жене са сувоњавим оријенталним цртама, издуженим ушним шкољкама, косе увијене у ситне, чврсте коврце уз саму лобању, усана на пола размакнутих у израз задовољства или изненађења — то је све. Та толико збуњујућа загонетка је узрок стварања стотинак религиозних секти, а и неколико археолога је полудело. Јер, савршена људска глава нема права да буде најбоља на Марсу чија су једина интелигентна бића била љускари, „просвећени ракови“ како су новинари волели да их називају. Примитивни Марсовци никада нису били ни близу остварења свемирских летова, а у сваком случају, цивилизација им је нестала пре човекове појаве на Земљи. Без сумње, Сирена је мистерија број један Сунчевог система. Не верујем да ћемо наћи ре-

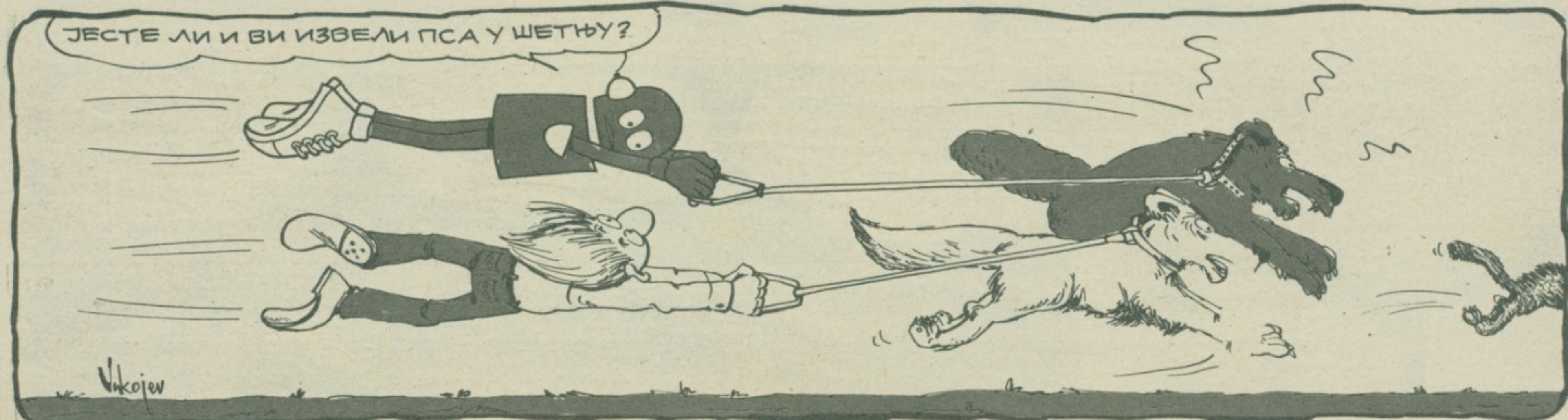
шење док сам жив, ако га икада и нађемо.

Једноставан љан

— Денијев план је био дивно једноставан — насмејао се инспектор. — Познато вам је како је пуст град на Марсу недељом. Све је затворено, а колонисти остају код куће да гледају телевизијски програм са Земље. Дени је на то рачунао када се појавио у хотелу Западног Меридијана, у петак касно по подне. Располагао је суботом за извиђање у Музеју, пустом недељом за сам посао, а у понедељак ујутру постао би још један туриста који напушта град...

— Рано у суботу, шврљао је паркићем и прешао у Источни Меридијан где је био Музеј. Ако

ШРАФКО

не знате, град је добио име зато што се налази тачно на ширини од 180°. У парку је велика камена табла са урезаним првим меридијаном. Посетиоци могу да се сликају стојећи у две хемисфере од једном. Чудно како неке једноставне ствари забављају људе.

— Дени је провео читав дан шетајући кроз Музеј, баш као сваки туриста који хоће да искористи оно за шта је платио. Али, када је дошло време затварања, није отишао. Остао је у једној од галерија затворених за посетиоце. Ту је Музеј припремао реконструкцију Позног каналског периода, али је остао без новца пре него је посао завршио. Остао је ту до поноћи, у случају да је неки занесењак још у згради. Тада је пожурио и пошао на посао.

— Само тренутак — прекидох га. — А чувар?

Инспектор се насмеја.

— Драги дечко! Немају они такав луксуз на Марсу. Није било чак ни аларма, јер, ко би се мучио да украде комад камена? Истина, Сирена је била прикладно запечаћена у јаку кутију од стакла и метала, у случају да се какав ловац залуби у њу. Па и да је украду, нема места где би је лопов сакрио. Наравно, сав транзитни саобраћај би био контролисан, чим би се открило да је статуа нестала.

То је била истина. Ја сам размишљао у земаљским условима, заборављајући да је град на Марсу затворен мали свет испод поља слика које га штити од леденог вакуума. Изнад тих електронских штитова је крајње непријатељска празнина Марсове атмосфере, где би човек без заштите умро у трену. Због тога се закон примењује веома лако па није ни чудо што је толико мало злочина на Марсу.

Дени је имао диван комплет алата, прецизних као у сајције. Главна алатка је била микротестер. Пролазила је кроз стакло или метал као кроз маслац и остављала рез танак као влас. То је Денију било важно јер није смео да остави трагове свога рада.

Претпостављам да погађате шта је намеравао да ради. Хтео је да просече основу кутије и замени Сирену једном од оних копија за успомену. Прошло је можда неколико година пре него што неки радознали стручњак открије страшну истину. Али, далеко пре тога оригинал би био на Земљи, савршено маскиран као копија самог себе са истинском потврдом о аутентичности. Прилично вешто, а?

Мора да му је било одавно радити у замраченој галерији међу свим тим милионима година старим облицима и необјашњивим творевинама око њега. Музеји на Земљи су страшни ноћу, али ипак, људски су. Галерија број три, у којој се чувала Сирена, је нарочито непријатна. Пуна је рељефа који приказују невероватне животиње у међусобној борби. Изгледају као диновске бубе и већина палеонтолога глатко пориче да су икада постојале. Али, измишљене или не, оне припадају том свету. Нису сметале Денију као Сирена која је буљила у њега из свог времена, чекајући га да објасни њено порекло. Плашио се ње. Откуд знам? Он ми је рекао.

Дени је радио на кутији пажљиво, као драгуљар који се спрема да сече дијамант. Највећи део ноћи је утрошио док је успео да исече закључена врата. Била је скоро зора када се опустео и одложио тестеру. Било је још пуно посла, али главно је било готово.

Стављање копије у кутију, упо-

ређивање положаја са сликама, које је мудро понео са собом, и уклањање трагова могли су да потрају цео дан, али то га није бринуло. Имао је још двадесет и четири сата. Дочекао би прве посетиоце у понедељак, помешао се са њима и неупадљиво отишао.

Изненађење

Био је, дакако, страشان удар за његов нервни систем када су се главна врата бучно отворила у осам и тридесет и музејско особље, свих шесторо, почело припреме за нови дан. Дени је побегао према излазу за случај опасности, остављајући за собом алат, Сирену и кутију. Поново се изненадио када се нашао на улици. Требало је да буде пушта у ово доба дана, а људи да у кућама читају недељне новине. Али, становници Источног Меридијана ишли су према постројењима или канцеларијама јер је, очигледно, био нормалан радни дан.

Када се јадни Дени вратио у хотел, чекали смо га. Не заслужујемо нарочито дивљење што смо опазили оно што само посетилац са Земље, а такав се сада нашао, може да сметне са ума: главни разлог за славу града Меридијана. Претпостављам да знате шта је то.

— Искрено, ја не знам шта је то — одговорих. — Не може се видети много од Марса за шест недеља, а нигде нисам ишао источно од Сиртис Мајора.

— Па, то је смешно једноставно. Али, не будимо неправдени према Денију. Чак и мештани падају и у исту замку. То је нешто што не узнемирава нас на Земљи, јер сваљујемо проблем у Пацифик. Марс је, наравно, сув. То значи да неко мора да живи на Међународној временској линији.

Дени је, видите, станао у Западном Меридијану. Тамо је била недеља. Недеља је била и када смо га покупили у хотелу. Али, преко, у Источном Меридијану, пола километара даље, била је субота. Она мала шетња преко парка створила је разлику. Рекох вам, била је то лоша срећа.

После дугог трена упитах:

— Колико је добио?

— Три године — рече инспектор Ролингс.

— Не изгледа сувише.

Марсове године. То је скоро шест наших.

— А шта је са људима који су увалили Денија у то? — упитах.

— Сакрили су трагове прилично вешто. Је л' тако, господине Макар? О, па Ви изгледате зелени. Узмите једну од ових таблета.

— Не, хвала. Сасвим се добро осећам.

Тон му је био отворено непријатељски. Изнанада схватио да ћемо имати веома занимљиво путовање.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

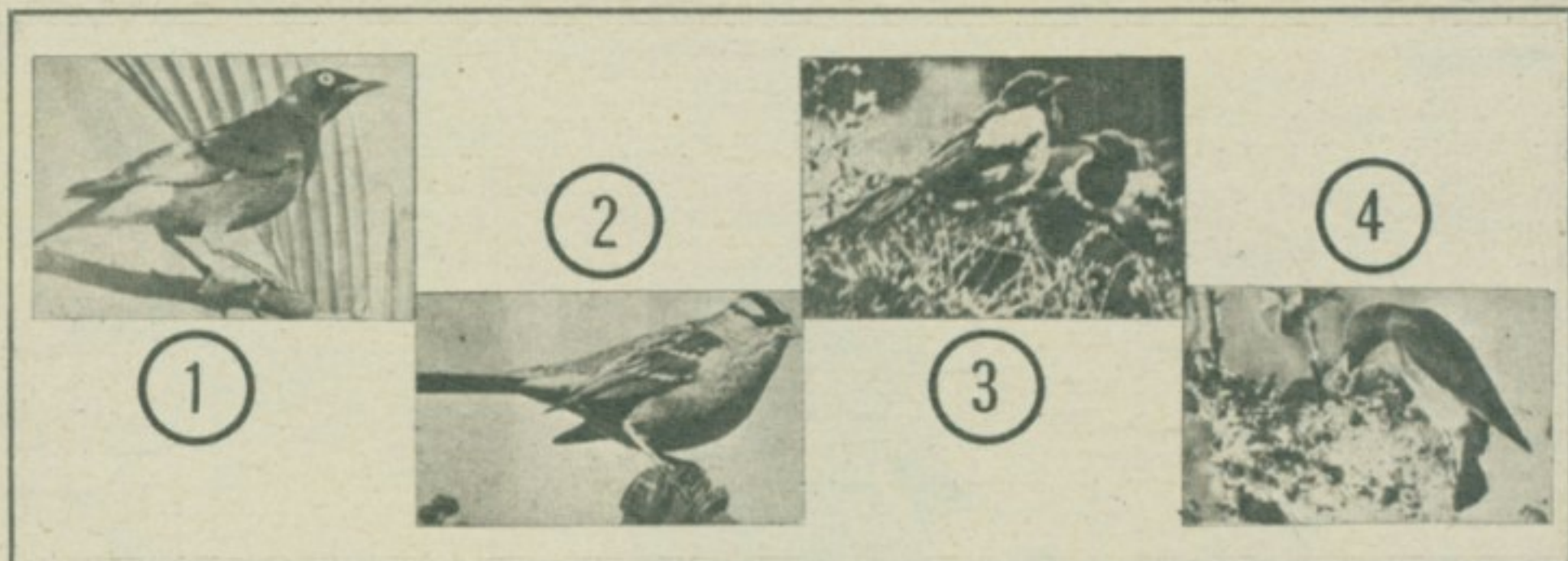
Тамо где нема тачног
знања, нагађа се; а де-
сет нагађања — девет
погрешана.

(М. Горки)

ВИШЕ ПТИЦЕ ПЕВАЧИЦЕ

1. Птица црне боје са белим пегама, подражава гласове птица и гнезди се у шупљинама стабла, 2. Птица из породице зеба, борави у насељима и свуда где има усева, 3. Птица из породице врана, по трбуху и делу крила бела, док јој је остали део светлоцрн, 4. Птица из породице дроздова, храни се имелиним бобицама по чему је добила име:

АУТОР: ВЕ-МАК	1	МУЖЈАК СВИНЕ, КРМАК	ОДСЕБИ КОСУ	ПРИТО- КА ВЕ- ЛИКЕ МО- РАВЕ	НАРОД- НА РЕПУ- БЛИКА	ОМАЊИ, ОМАЛЕН	ЛЕКАР- СКА ПО- СЕТА	ИМЕ БОК- СЕРА РУСЕВ- СКОГ	ПОТЕР- НИЦА
КОЈИ ИМА ЧВО- РОВЕ, КВРТАВ									
МЕСТО ЗА ПРА- ЊЕ ВЕШТА (МН.)									
ОПИСИ- ВАЊЕ					ЛЕВА ПРИТОКА РОНЕ				
РУДАР- СКО МЕ- СТО У ИСТРИ					ЗАЈЦ ИВАН			ОТЕЧЕ- НО МЕСТО НА ТЕЛУ	
					КОРАЛНО ОСТРВО				
					„Фосфор“				
БУДА, ПРИРОДА		ЛУПКАТИ НОГАМА							
КАЛИЈУМ		ЕТАЛОН							
КАТРАН	3,14... ГРАД У ФРАНЦУ- СКОЈ			СПРЕМИ- ШТЕ ЗА ЖИТО (МН.)	2	РАСПА- РАТИ	О.Ц. ИМЕ МЕЗЕ- ТОВЕ		
			3						
АУТО- ОЗНАКА ПАНЧЕ- ВА			ПЕРСИЈА ЈУНАЧКИ СПЕВ					ЈЕЗЕРО У ЕТИО- ПИЈИ, ТАНА	ЛЕТО- ПИС
4									
СИГУ- РАН, ОЧЕВИ- ДАН									
100 m²			БРАТ, БЛВО						
КЛАСИ- ЧАРИ			СУМНОР						
							ДМЕР, ГЛУМАЦ ПАКИНО		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: М, т, ГОГОЉ, кип, утрнуло, Спартанци, плахо, к, еч, Аца, По, да, Рим, р, пир, гмизати, затрованост, р, Илова, У, ДАНИЛО КИШ, ел, јед, НИ, намет, рат, испричати.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живо-рад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нуррихана Ђоџић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132,00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Текући рачун за уплате из земље број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: Долар 29.—, ДМ 68.—, Ффр. 143.—, СФрс. 73.—, Шкр. 125.—. Девизне уплате слати преко Београдске банке — Београд, на рачун број 60811-620-292-32000-000-00054, са обавезном назнаком за „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35II, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ШНБА

Играјте се Сладиште се

Ког **РЕЗ**-а је
увек нешто ново!

Ако волим **РЕЗ** домбоне
и ако се радо играм **РЕЗ**
фигурама, пошљи нам
5 алота **РЕЗ** домбона, а
ми ћемо ти послати лепо
РЕЗ чланску картицу.

Као пријатељ **РЕЗ**-а
користићеш све погодности,
које ћемо ти нудити из

месеца у месец.

Читај сваког мейка на
обом месту о новостима
за пријатеље **РЕЗ**-а

Наша адреса је:
"РЕЗ ПРИЈАТЕЉ"
61111 Љубљана и.и.в

Купи пошту штампаним словима, изрежи и обавезно налепи на дописницу.

Презиме и име (обавезно штампаним словима)

Улица и кућни број

Место

Поштански бр.

датум рођења

HP Kolinska
Ljubljana

ПОШТАНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

У СЕДИШТУ МУЗА

Интересује ме кад је и где основан први музеј?

Мирослав Јовановић,
Пожаревац

Музеји су установе у којима се чувају, проучавају и излажу, хронолошки или тематски, уметничка дела или предмети из историје, етнографије, природних наука, технике и сл. Први музеј основан је у старој Александрији у 3. веку пре н. е. и то је био музеј Птолемеја Филаделфа. Данашњи тип ове научно-просветне установе појављује се у ренесансној Италији, где су се

чувала уметничка дела и разне ретке ствари. Од времена француске револуције музеји се отварају и за јавност, да би у 19. веку добили нарочите грађевине. Сем изложбених просторија, савремени музеји имају и специјална спремишта јер се ретко излажу сви предмети који се чувају. Сваки добро опремљен музеј има и специјалне просторије за рестаурирање и препарирање музејских предмета, фотографску лабораторију и одељења за стручно особље са библиотеком.

Сам назив „музеј“ потиче од грчке речи „museion“ што значи „седиште музе“.

ВРАТОЛОМНО ЈАХАЊЕ

Зашто код нас нема родеа?

Бранислав Вилотијевић, Чачак

Нема и, по свој прилици, неће га ни бити! Родео је шпанска реч и у Сједињеним Америчким Државама се првобитно односила на окупљање стоке или на обор у коме се она чувала. У старо време каубоји су имали обичај да проводе читаве

месеце терајући огромна стада од пашњака до удаљених сабиралишта или железничке пруге ради одвоза. Забаве ради, они су измишљали импровизована такмичења везана за јахање и вештину у баратању конопцем (ласом). Отад су се времена променила. Стока се данас превози модерним саобраћајним средствима, али је стари, добри обичај јахања полудивљих коња и младих поамних бикова остао. Јасно, родео се више не одржава на пашњацима већ у ограниченом простору на малом пригодном стадиону направљеном за ту сврху, а вештином вратоломног јахања баве се понајвише професионалци који, путујући с једног на други родео, зарађују леп новац, понекад и по сто милиона старих динара годишње. Код нас није било ни пашњака за велика стада, ни америчког начина сточарења, па према томе ни каубоја. Кома је онда требало да се бави родеом?

ПРИВАТНЕ НОВИНЕ

Прије неки дан листао сам један стари часопис и наишао на израз „барони штампе“. Преврнуо сам све енциклопедије које сам имао, али нисам нашао објашњење тог појма.

Стојан Маричек, Новска

Израз је и данас присутан. Односио се и односи на штампу у капиталистичким земљама, мада сада не у толикој мери као у првој чет-

вртини нашег века када је и настао. Тај период развоја штампе био је обележен доминацијом власника листова над осталим особљем које је у њима радило. У ствари, власник је одлучивао о општем ставу гласила, а главном уреднику, колегијуму и новинарима остављао само разраду детаља. Тиме је он диктирао понашање листа, тако да су новине практично биле његов гласноговорник и употребљаване за популаризацију његовог личног става. Међутим, како су продаване у високом тиражу, извесно је да су знатно утицале на мишљење људи. Због таквог значаја, власници важнијих европских новина добили су тада и одговарајуће титуле, а у Енглеској чак називани „баронима штампе“. Међу њима свакако су најпознатији лордови Нортклиф, Вивербрук и Ротемер.

ПРОХУЈАЛО СА ВИХОРОМ

Волела бих да знам кад је рођена чувена глумица Вивијан Ли и који су јој најпознатији филмови.

Мирјана Сантрач, Дуга Реса

Када је као двадесет шестогодишња девојка отишла 1939. године из родне Енглеске у славни Холивуд, Вивијан Ли је снимљала „Прохујало са вихором“, и за најгледанији филм свих времена одмах добила „Оскара“. Тако је почела блистава филмска каријера велике уметнице. Године 1951. опет је награђена „Оскаром“, сада за филм „Трамвај назван жеља“. Остала су позната широм света и остварења у филмовима „Бура у чаши воде“, „Пожар над Енглеском“, „Цезар и Клеопатра“, „Ана Карењина“, „Леди Хамилтон“ и др. Прославила се и као позоришна глумица, тумачећи ликове из Шекспирових драма. Умрла је 1967. у педесет четвртој години живота.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Имам много дупликата значака и зато бих се мењао — Стеван Пелер, 24000 Суботица, Л. Перковића 17.

Колекционар сам старог и страног папирног и металног новца и желим да контактира са осталим нумизматичарима — Младен Станојевић, 11000 Београд, Ариљска 7.

За једну значку (не пластичну) дајем 3—5 страних маркица — Ирена Јурић, 58220 Трогир, Зграда кина 66.

Не могу имати све бројеве Забавника те молим читаоце да ми помогну — Рената Полц, 54000 Осијек, Крапинска 10 а.

Свако ко ми пошаље разгледницу свог мјеста добиће разгледницу Зенице — Аладин Хакиќадунћ, 72000 Зеница, Индустриски булевар 25/1.

Имам много разних постера и желио бих да се мијењам — Мирослав Татић, Ивине Давида 101, 78000 Бањалука.

Купујем све врсте стрипова. Заинтересовани нека пошаљу списак и цену — Иван Хранић, 41210 Забон, Грденди 63.

Ко ми пошаље значку или привезак добиће страну маркицу или разгледницу мог града — Андреја Мијач, 11000 Београд, Маршала Бирјузова 21.

За добијену разгледницу одговарам разгледницом — Амир Салковић, 75000 Тузла, Улица Си-село.

мини формуле макси успех!

Формат: мини
(5×6см)
Страница: 225
Цртежа: 150
Изашло из штампе

НАРУЧУЈЕМ

Ком

Формат: мини
(5×6см)
Страница: 220
Цртежа: 140
Изази ускоро

НАРУЧУЈЕМ

Ком

* СВЕ ФОРМУЛЕ *

из математике физике и хемије за основце, средњошколце и студенте налазе се у ове 2 књиге мини формула.

Цена једне књиге 30 дин.
Обе књиге комплет 50 дин.
Два комплета само 80 дин.

МИНИ ФОРМУЛЕ
Поштански фах 64.
71000 САРАЈЕВО

